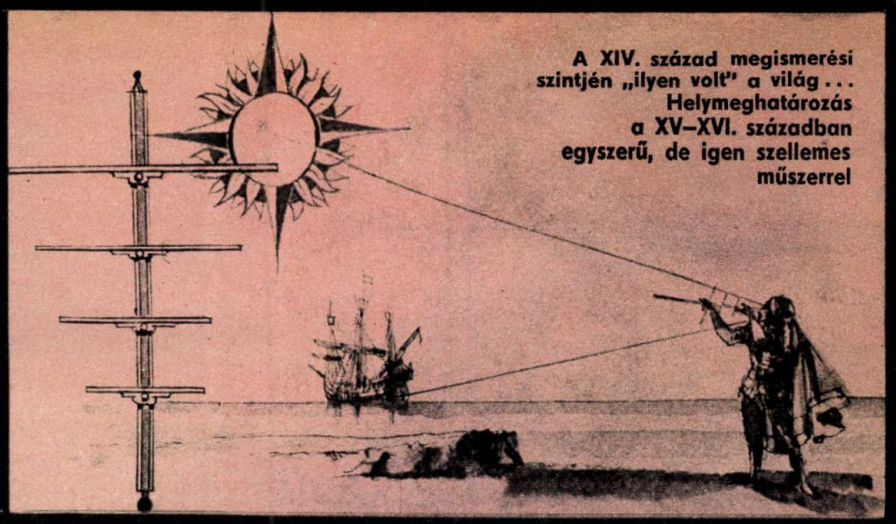

A XIV. század megismerési szintjén „ilyen volt" a világ... Helymeghatározás a XV–XVI. században egyszerű, de igen szellemes műszerrel

magam. Nevezetesen azzal, hogy Magyarországon kevés térkép volt. Elképzelhető, hogy ez bizonyos nehézségeket okozott a földrajz oktatásában... de hát mindez már a múlté. Ma már a magyar térképészet világviszonylatban is kiemelkedő szerepet játszik, olyannyira, hogy jórészt a külföldet is mi látjuk el a legkülönbözőbb rendeltetésű térképekkel.

És egyetlen szóval sem említette, hogy mindez jórészt az ő munkásságának is köszönhető...

Változó világ

Az emberben persze felmerül a kérdés, hogy ma, amikor úgyszólván töviről-hegyire ismerjük bolygónk minden „porcikáját", ugyan mivel foglalkozik a térképész? Hiszen a térképek készen vannak, legfeljebb azokat kell másolgatni. Hol kisebbre, hol nagyobbra.

Hogy ez mégsem így van, azt a Kartográfiai Vállalatnál tett látogatásunk során tudtuk meg.

— Egyetlen térkép sem örök érvényű — mondja Domokos György, a vállalat igazgatója. — Amint hogy a valóság sem az, amelyet ábrázolnia kell. Gyorsan változó világunkban országhatárok módosulnak, városok, ipartelepek nőnek ki a földből, sivatagok és mocsarak változnak mezőgazdasági területté, újabb és újabb természeti kincseket tárnak fel, folyókat terelnek más mederbe, mesterséges tavak jönnek létre, és hosszasan sorolhatnám még környezetünk viszonylag gyors változásait. A másik ok, amely folyamatos alkotó munkára serkent mindannyiunkat, az a készítendő térkép céljában rejlik. Lényegében itt arról van szó, hogy az egyes térképek rendeltetésének megfelelően a valóság más és más elemeit kell kiemelnünk, hangsúlyoznunk a többi rovására. Nyilvánvaló, hogy egészen más elemek fontosak egy autótérkép elkészítéséhez, mint egy hegy- és vízrajzi, egy turista, egy éghajlati-időjárási, egy gazdasági vagy egy történelmi térkép esetében. Azt hiszem, ezt nem kell különösebben magyarázni, hiszen az általános iskolai korosztály számára bizonyára jól ismertek már ezek a különbségek. Arról nem is beszélve, hogy az igényeknek megfelelően a térképek méretaránya is tág határok között mozog, azaz annak a mértéke is változó, hogy milyen részletességgel kell ábrázolnunk az adott területet.

A valóság portréja. A légi fényképek adatait minden esetben helyszíni mérésekkel is ki kell egészíteni

Egy földgömb annyi adatot közöl bolygónkról, amennyinek megszerzéséhez egy egész emberöltő is kevésnek bizonyulna...

Adatbank

Hosszú, aprólékos és igen precíz munka ez. Magába foglalja a helyszíni felméréseket, a légifényképek számítógépes értékelését, a régebbi térképek adatainak, ábráinak, jeleinek értelmezését — esetleg megváltoztatását — és a szükséges friss adatok beszerzését egyaránt. Ez utóbbihoz mintegy 40 000 kötetes adattár áll a vállalat rendelkezésére, amelyhez folyamatosan érkeznek a legújabb ENSZ-statisztikák, a földrajzi, gazdasági, tanácsi és társadalmi szervek naprakész információi.

Külön téma az iskolai térképek, atlaszok elkészítése. Ezek tervezésében, szerkesztésében egyetemi tanárok, pedagógusok, az adott terület szakemberei és a vállalat térképészei egyaránt résztvesznek. A különböző földrajzi, gazdasági, történelmi térképek már eddig is nagy mértékben segítették szemléletességükkel, pontosságukkal, sőt olykor látványosságukkal is a tananyag elsajátítását, de a jövőben még gazdagabb lesz a választék. Néhány éven belül megjelenik az új — 42 darabból álló — falitérkép-sorozat, amely földrészenként sőt, országonként szolgál majd jól áttekinthető tájékoztatással.

Egyszóval... érdemes megbarátkozni a térképek titokzatosnak tűnő ábráival, jeleivel. Mert nemcsak a tananyagban segítenek eligazodni, hanem az életben, a valóságban is.

Cser Gábor
Fotó: Szalay Béla

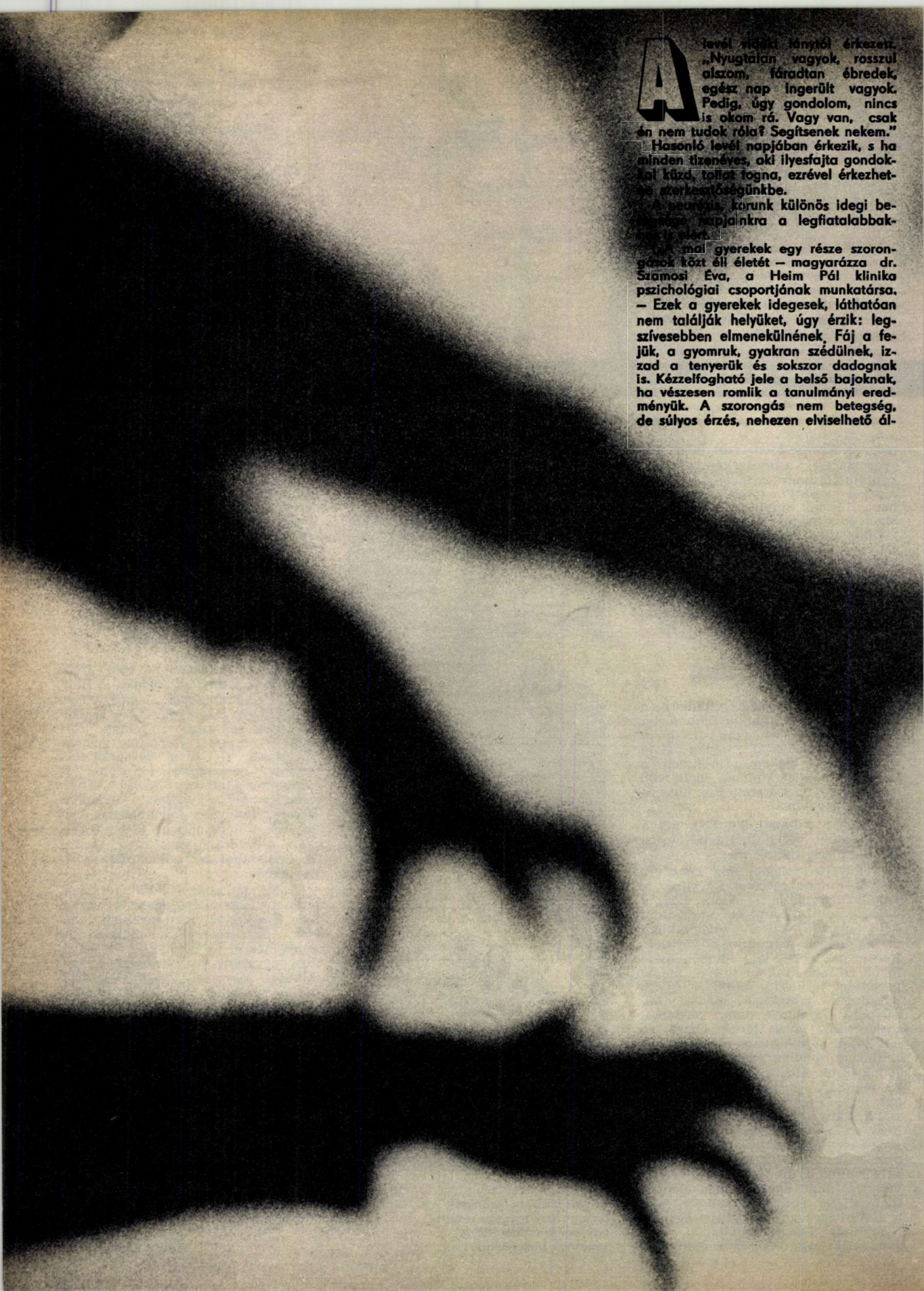

A levél valaki lánytól érkezett. „Nyugtalan vagyok, rosszul alszom, fáradtan ébredek, egész nap ingerült vagyok. Pedig, úgy gondolom, nincs is okom rá. Vagy van, csak én nem tudok róla? Segítsenek nekem."

Hasonló levél napjában érkezik, s ha minden tizenéves, aki ilyesfajta gondokkal küzd, tollat fogna, ezrével érkezhetne szerkesztőségünkbe.

A neurózis, korunk különös idegi betegsége, napjainkra a legfiatalabbakat is elérte.

– Sok mai gyerekek egy része szorongások közt éli életét – magyarázza dr. Szamosi Éva, a Heim Pál klinika pszichológiai csoportjának munkatársa. – Ezek a gyerekek idegesek, láthatóan nem találják helyüket, úgy érzik: legszívesebben elmenekülnének. Fáj a fejük, a gyomruk, gyakran szédülnek, izzad a tenyerük és sokszor dadognak is. Kézzelfogható jele a belső bajoknak, ha vészesen romlik a tanulmányi eredményük. A szorongás nem betegség, de súlyos érzés, nehezen elviselhető ál-

MONDD EL, MI BÁNT?

lapot. S bár sokszor csak „lappang", az is előfordul, hogy egyetlen kiút látszik: az öngyilkosság.")

A diákok, akiket könyvtár sarkában meghúzódva, tornaterem szertárában faggatok, értetlenül néznek rám. A neurózis szót sose hallották, arra meg, hogy más a félelem, és más a szorongás, még nem gondoltak. De ahogy beszélgetünk, úgy derül ki mindahányról: néha ők is idegesek, félnek, szoronganak.

Zoli, másodikos: „Nem félek én semmitől, csak a kutyáktól, közülük is a harapósaktól. Ha tudom, hogy ott van az a nagy szürke, fogok egy botot és akkor nem mer bántani."

Zsolt, harmadikos: „A háborútól még a felnőttek is félnek. A nagymamám mindig meséli, hogy amikor háború van, akkor emberek halnak meg. Én nem akarok háborút!"

Éva, hatodikos: „Néha csak úgy ok nélkül félek. Nem is jó szó a félelem, csak úgy érzem, hogy nincs rendben körülöttem valami. Nincs kedvem semmihez, ingerült vagyok másokhoz és legszívesebben magam lennék. Ha pedig megkérdezik: mi bajod van, nem tudom megmondani."

Zoli, hatodikos: „A feleléstől, attól félek. Nem a tanártól, hanem a rossz jegyektől. De nem a jegy bánt, hanem, hogy otthon kikapok. Ha anyukám jókedvű, akkor csak egy-két pofont ad, de ha ideges, akkor nagyon megver."

Zsuzsa, elsős gimnazista: „Egy álomtól félek. Azt álmodom, hogy egy pók ül az ágyamon és jön felém. Ilyenkor felriadok. Arra még nem figyeltem, mi miatt is álmodhatok ilyet".

(„A szorongás az okkal vagy ok nélkül szorongó gyerek számára megkeserítheti az életet — mondja **dr. Kolos Tamás,** a pszichológiai csoport vezetője. — A hosszabb rejtett szorongás tönkreteheti az ember életét, gátolhatja pályafutását, megbonthatja lelki egyensúlyát, személyiségét. A szorongó gyereken segíteni kell és lehet is segíteni! Legtöbbször elég lenne egyetlen kérdés a szülőtől, tanároktól, barátoktól: mi bánt?")

Kihez fordulsz, ha valami bajod van? — kérdezem beszélgetőtársaimat: a lágymányosi iskola diákjait, s a zuglói iskola hatodikosait.

Viki, hatodikos: „A bátyámhoz. Ő már majdnem felnőtt, egyetemre is jár, vele mindent meg lehet beszélni és még tanácsot is tud adni."

Hajnal, hatodikos: „A barátnőmmel szoktam megbeszélni a gondjaimat. Azt hiszem, egy gyereket csak egy másik gyerek tud megérteni. Hiszen, ha felnőttekhez, tanárokhoz fordul az ember, ők gyakran csak legyintenek: ez nem is probléma. Vagy meg se hallgatnak, egy tizenévesnek nem lehetnek gondjai, azt mondják."

Zoli, hatodikos: „Anyukámhoz vagyok őszintébb. Igaz, ha elmondok neki valamit, sokszor megver, de én nem tudok hazudni neki."

Éva, hatodikos: „Én nem tudok őszinte lenni a szüleimhez. Lehet, ha elmondanám, meghallgatnának, de félek is: nem vennék igazán komolyan a dolgaimat. Ezért inkább a haverokhoz vagyok őszinte."

(Dr. Szamosi Éva: — Szomorú, de napjainkra személytelenné vált az iskola is, a család is. A tanárok például alig-alig feleltetnek, és nem beszélgetnek a szünetekben sem a gyerekekkel, így nem is tudnak diákjaik gondjairól. A családokban is kevés figyelem jut a gyerekekre. Igaz, a kocsiért, a pénzért folytatott harc a szülők minden energiáját leköti. Nagy baj, hogy az iskolában is, otthon is csak a teljesítmény a fontos: a kevés eredménnyel tanuló gyerek kevesebb figyelmet kap tanáraitól, otthon viszont gyakori a szidás, a büntetés.)

(Dr. Kolos Tamás: — Ha meg a szorongást érző gyerek végre rászánja magát az őszinteségre, s a szülőnél vagy a tanáránál keres menedéket, a felnőtt néha egyszerűen kigúnyolja. Nem is gondol arra, milyen sérüléseket okozhat! Ilyenkor a szorongás tovább fokozódik, és későbbi — felnőttkori betegség alapja lehet. Pedig nincs másról szó: beszélgetni kell! S egyetlen kiadós, őszinte beszélgetést sem pótol, ha a gyerek — mint sok szülő gondolja — mindent megkap.)

„Ismerd meg önmagad" — ajánlja Mohás Lívia tizenéveseknek szóló, kiváló pszichológiai művében. Vajon a mai tizenévesek ismerik-e önmagukat? Tudják-e ki az a bennük lakozó „másik?"

Éva, hatodikos: „Sokszor úgy gondolom, már ismerem magam. Aztán jön egy-egy olyan helyzet, amikor teljesen meglepem magam. Azt tudom, hogy nem vagyok kitartó. Hányszor álltam már neki a fogyókúrának, aztán csak meg kellett látnom a terített asztalt, hogy elfeledkezzek a fogadalmamról."

Hajnal, hatodikos: „Tizenévesen egy ember még nem ismeri magát. Jó lenne persze, többet tudni magunkról. Például, hogy mire vagyok képes, mekkora a szorgalmam, milyen az akaraterőm, de ehhez egy gyerek nem sok segítséget kap a felnőttektől."

Éva, hatodikos: „Az én tükröm a naplóm. Oda írom be naponta a fontos dolgokat és mire leírom, sok dologról másképpen gondolkodom. S ha visszalapozok, azt is látom, változtam-e az elmúlt hónapokban?"

Zoli, hatodikos: „Jó, ha egy fiú tudja, hogy milyen erős. Én például ezt tudom, így azt is megnézem, kivel állok le verekedni. Meg egy kicsit agresszív vagyok. Gyorsan a fejembe száll a vér, ilyenkor ütök. Ezt jó tudni, mert ha csak lehet, kikerülöm az ilyen helyzeteket."

(— Egy gyerek még nem ismeri önmagát — mondja **dr. Kolos Tamás.** — Nem azt jelenti ez, hogy ne is törekedjenek saját énjük megismerésére, hiszen ezt éppen ebben a korban kell elkezdeni. De alapos önvizsgálásra az ember ebben a korban még nem képes. Különösen a szorongó gyerek nem, ahogy a szorongó felnőtt is kevés egymaga bajai orvoslásához. A szorongó gyerek nem ismeri fel állapotát, szenved a tünetektől. A másik emberért, így a gyerekért is, legtöbbet környezete tehet. S a legnagyobb baj éppen az, hogy sokszor akkor is egyedül érzik magukat, ha nagyobb társaságban vannak. Pedig ezek a közösségek: az osztálytársak, a tanárok, a szülők együtt segíthetnék át a szorongókat a válságokon. Nem látványos érdeklődéssel, hanem ügyes, tapintatos rákérdezéssel, figyelemmel. Egyszerűen a felnőtt — mint teszi azt a pszichológus munkája közben — beszélteti a gyereket. És ezzel már meg is tette a „legtöbbet" a másikért.)

Major Árvácska
Sinkovics Ferenc
Fotó: Karasz Lajos

ZSIBONGÓ

SZÉLMÉRŐK

Nem különleges szerkezetet, egyszerű szélmérőt fedezett fel fotósunk a kiskunfélegyházi Bajcsy-Zsilinszky iskola udvarán. A meteorológus szakkör ügyes szerkezetéről elmondhatjuk: úgy forog, ahogy a szél fúj . . .

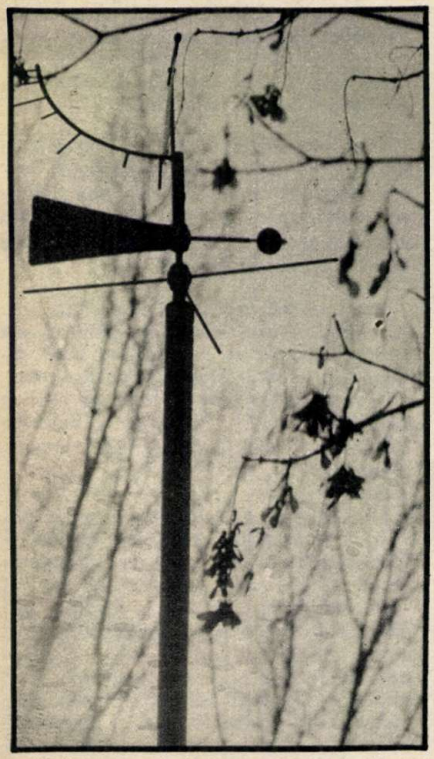

TÜSKE

Elindult a szerencselánc.

A kis levélke, kézzel írva, név nélkül, meglehet hozzád is elér. S kíván, mint az ilyesfajta levelek, pénzt, boldogságot, szerencsét. Arra az esetre persze, ha folytatod a levélküldést: lemásolod néhányszor, s a megadott napon belül továbbítod. Mert ha nem . . .

Akkor sem történik semmi. Legföljebb megerősödik benned: győztél a butaság felett. (Major)

AZ ÉN PORTRÉM

„Úgy mondják az öregek: aki sokat dolgozik, az sokat is él. Nos, ha ez a mondás igaz, akkor én nem panaszkodhatom. Iskolába járok, részt veszek az úttörőmunkában és sportolok. Iskolán persze, nem csak a kötelező tanulást kell érteni, szívesen és gyakran indulok versenyeken, legutóbb az Arany János szavalóversenyre neveztem be. Rajtitkár vagyok, s nem kisebb a vágyam, mint hogy idén megkapjam a Kiváló úttörőmunkáért kitüntetést. Végül, de nem utolsó sorban: sportolók. Tájfutással kezdtem, de szüleim féltettek, így rátértem a kézilabdára. Vagány sport ez, s már nem bánom a cserét. Mellette rendszeresen futok, én is azt vallom: a láb mindig kéznél van. Egyébként gimnáziumba készülök, de még az is lehet, hogy a nővérem példáját követem: ő most végzett az egészségügyi szakközépiskolában.

Sárközi Juditnak hívnak, a tatabányai Mező Imre Általános Iskola hetedikes tanulója vagyok."

GOKART

Maguk vezetik, maguk javítják gokartjukat a mátészalkai II. Rákóczi Ferenc úttörőcsapat tagjai. A szerviz számára az iskola gyakorlati termét rendezték be, ott bűvölik a kis masinákat.

EGY KÉP – EGY MONDAT

De tréfás kedvében van a bíró úr!

MEGJELENT AZ IGAZ SZÓ!

Most januártól új magazin jelent meg az utcai újságárusoknál. Az Igaz Szó, a Magyar Néphadsereg magazinja, havonta egy alkalommal jut el az olvasókhoz. A fegyveres testületek életéről szóló változatos cikkek, riportok és írások mellett külön oldalon szól az Igaz Szó az úttörőkhöz is. Ebben a rovatban az Úttörőgárda életének hírei mellett érdekes információk, rejtvények jutnak majd el hozzátok.

A februári számtól kezdve nagyszabású rejtvény indul, amely a három évvel ezelőtti első szovjet–magyar közös űrrepülés eseményeit, izgalmas pillanatait eleveníti fel, érdekes információkat adva az Interkozmosz program végrehajtásáról. A rejtvénysorozat megfejtői közül tizen beutalót nyernek az 1983. augusztusi zánkai Úttörőgárda országos szakági találkozó kéthetes programjára, ahol az érdekes elfoglaltság, pihenés mellett találkozhatnak Farkas Bertalan alezredessel, a Magyar Népköztársaság űrhajósával is.

HANGOS HÍRADÓ

Ezzel a címmel egykori gyerekszínészek lépnek föl a moszkvai gyermekszínházban. Minden hónapra jut rangos előadás, hiszen az egykor kedvtelésből színészkedő diákok napjainkra már híres művészek lettek.

HAGYOMÁNYSZÖVŐK

Nem csak őrzik, tovább is szövik az ajaki hagyományokat a szabolcsi diákok. A hetedikes Ragányi Csillát a szövőkeretnél találta fotósunk: a környék egykor híres szőttesei ma diákkezek nyomán élednek újjá.

1 PERC ÚT AZ EXPRESS SZEL

Völgyi István vezérigazgató nyilatkozik:

— A mi idei három bűvös betünk IRI. Nem más ez, mint új szervezetünk, az Ifjúsági Rendező Iroda rövidítése. A fiatalokat szolgáló iroda abból a felismerésből született, hogy nem elég az arra vágyókat elutaztatni valahová: méltó programokat is kell biztosítani számukra. Ezért jött létre az IRI, amelynek a feladata már az első évben az ifjúsági tömegrendezvények szervezése, az építőtábori szabad idő értelmes kihasználásának segítése, üdülőtelepek műsorának, kulturális választékának kialakítása. Kísérleti év lesz az idei, de bízunk benne, hogy irodánk munkája tetszik majd az általános iskolás utasoknak.

ZSIBONGÓ

BIZALOM DOKTORNŐ

DR. LUX ELVIRA PSZICHOLÓGUS ROVATA

ÉN VAGY Ő — Én mindig azt vallottam: mindenkit meg lehet hódítani. Ha Tomi még nem tudja, hogy melyikőtöket válassza, akkor jobb lenne, ha te egy kicsit visszafogottabban viselkednél. A fiúk szeretik, ha meg kell küzdeniük a lány „kegyeiért". Ha te harcolsz érte, ha túl sok feléje áradó érzés ül ki arcodra, akkor kevésbé leszel izgalmas a számára. Az embert mindig az új, a titokzatos érdekli, fiút, lányt egyaránt. Ha hagyod, hogy olvasson az érzéseidben, akkor nem te leszel, akit választ!

NAGYI — Nem egészen világos előttem, hogy ki szabja meg a kimenődet: anyukád vagy a nagymamád? De ha a nagymamát bosszantja az, ha meglát egy fiúval beszélgetni a szomszéd ház előtt, akkor egyszerű a megoldás: maradj a téren és ott beszélgess a fiúval. Ha Csabi igazán szeret téged, akkor ez az egyhónapos kimenőelvonás még jót is tehet neked: a hiányod még fontosabbá teszi a személyedet. Nyilván megtudta a barátnődtől, hogy te egy hónapig nem mehetsz ki a térre, és ha valóban miattad járt oda, amíg te nem mész, ő sem megy, így hát nem kell aggódnod.

S. O. S. — Nem lehet könnyű helyzeted italozó apukád, veszekedő szüleid mellett. Amíg anyukád veszi a télikabátodat, kénytelen vagy azt hordani, amit ő választ neked, bele kell nyugodnod. Ha ennyire mereven elzárkózik attól, hogy meghallgassa véleményedet az öltözködésről, akkor ezen nem tudsz változtatni. Ehhez is felnőtt nővéred segítségét kell kérned. A presszó meg a diszkó nem túl nagy mulasztás egy tizennégy éves kislány életében, még akkor sem, ha esetleg osztálytársaidat elengedik. A mozival már más a helyzet. Az osztályfőnököd megkérhetné az anyukádat, hogy egy-egy olyan filmre, amely szerinte is jó és neked való, elengedjen. A sírás használ a legkevésbé, inkább vesd bele magad a tanulásba. Ha jó eredményt érsz el, akkor talán több szabadságot engednek majd a szüleid.

SZERETEM — Azt írod, hogy sok fiúd volt már eddig, de olyan, mint a mostani, még nem. Szüleid viszont ragaszkodnak hozzá, hogy 18 éves korodig ne legyenek fiúügyeid. Azt a „sok" fiút hogy oldottad meg eddig? Most miért változott meg a helyzeted szüleiddel? Talán, ha jól tanulsz, és otthon is megteszel mindent, amit kérnek, ha a megbeszélt időpontokat betartod, s ha szüleid azt látják, hogy megbízhatnak benned, akkor engednek. Most még tényleg fiatal vagy az együttjáráshoz, de egy-két év múlva már mindenképpen jogos lesz az igényed, hogy fiúval is elengedjenek sétálni, moziba, esetleg táncolni.

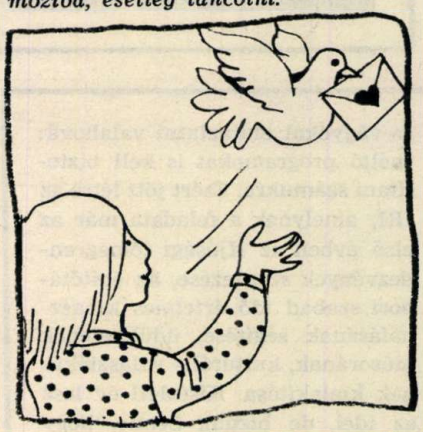

KRISZTI — Olyan szépen indult a kapcsolatotok, hogy akár meg is maradhatna egy ideig, még ha távol kerültök is egymástól. A ti korotokban azonban nagyon nehéz a távszerelem, hiszen most ismerkedtek a világgal, az emberekkel. Az új kapcsolatok izgalmasabbak, mint a levélben fönntartott régi szerelmek. Ez mindkettőtökre vonatkozik. Valószínűleg leveleztek egy ideig, aztán majd ha egyikteknek vagy mindkettőtöknek akad közeli partnere, elmaradnak a levelek. Nagy ritkán az is előfordulhat, hogy megmarad az ilyen távkapcsolat!

EGY SZERELMES LÁNY — 13 éves korban az ember a szerelembe szerelmes elsősorban és igyekszik az érzelmeihez „alakot" is találni. Ez lehet filmsztár, énekes, tanár vagy éppen egy fiú a buszmegállóból. Nem kell őt elfelejtened, ábrándozz csak róla továbbra is így, hogy őt nem érdekli, mit gondolsz róla. Szeretni még reménytelenül is jó. Azért jó lenne, ha tanulnál is, mert egy ábrándkép, akiről mindössze annyit tudsz, hogy szép szemei vannak és kissé rossz a modora, nem lehet ok arra, hogy kettesre rontsd a négyes tanulmányi átlagodat.

SÁRGA TULIPÁN — Átérzem problémád súlyosságát. Azt nem tudhatom, hogy szervi bajod van-e és milyen, amely a leveledben írt tünetet előidézi, így pontos választ nem is várhatsz tőlem. Miután több orvos azzal biztatott, hogy a „tünetet" majd kinövöd, azt gondolom, mégsem lehet szervi oka a bajnak. Nekem már volt több, ilyen problémával szenvedő páciensem is, s ha nem is mindegyiket, de közülük több-

bet sikerült meggyógyítanom pszichoterápiával. Persze, ehhez többszöri találkozás szükséges. Az is használna, ha egyszer felkeresnél és legalább néhány — ide vonatkozó jó tanáccsal elláthatnálak. Írd meg — mivel külföldön élsz — van-e erre mód valamikor!

IGAZSÁG EZ? — Bizony nem tudom Kriszta, hogy az-e, és azt sem, hogy te igazságos vagy-e, amikor olyan határozottan vádolod szüleidet azzal, hogy téged nem szeretnek. Az viszont igazság, hogy nagyon vágyódsz szeretetre, mert így írtad alá leveled: „sok-sok szeretettel". De hihetem-e, hogy sok-sok szeretettel vagy irántam, hiszen nem is ismersz? Te mégis megelőlegezted nekem a szeretetedet, ami azt mutatja, hogy nagyon vágyódsz, hogy szerethess és szeressenek. Ez minden ember jogos igénye és természetes vágya. El sem tudom képzelni, hogy senki sem szeret, hiszen olyan kedves levelet írtál, s aki ilyet tud írni, az nagyon is szeretetre méltó. Az ember kamasz korában hajlamos azt hinni, hogy őt senki sem szereti, ezzel nem vagy egyedül. Sajnos, azzal sem, hogy környezeted nem ért meg, és gyakran nem úgy viselkednek, ahogy te várnád tőlük. Mégis jó eredményeid vannak tanulmányaidban, sportban és citera szakkört is vezetsz. Aki ennyi aktivitással rendelkezik — annak ellenére, hogy bánatos és „szeretetéhes" —, annak — én azt hiszem — mégis boldog élete lesz. Ezt azért gondolom, mert az agyonbabusgatás sem segíti az önmegvalósítást.

CSALÓDOTT 16 — Arra kérsz, hogy leveledet egész terjedelmében közöljük. Miután leveled igen tanulságos, meg is tesszük, tessék, itt van:

„Én 14 éves lány vagyok, a környezetemben szépnek és okosnak találnak a fiúk. Talán ennek — az általuk vélt — tulajdonságomnak köszönhetem, hogy még sohasem voltam partner nélkül. Kislány korom óta vannak lány és fiú barátaim egyaránt. Általában jó kapcsolatom van az emberekkel, amelyben azt hiszem, nekem is van részem, törekedtem erre. Mindaddig nem csalódtam fiúban, amíg a következő eset nem történt velem. Ezen a nyáron megismerkedtem egy nálam három évvel idősebb fiúval. Környezetem — nem tudom miért — nem találta hozzám illőnek. Én azonban nagyon szerelmes voltam Ádámba. Leveleztünk egymással egész nyáron; szép, igazi kamasz szerelem volt. Találkozgattunk is titokban — nyíltan nem engedték a szüleim —, sétáltunk a Duna-parton. Néha megmegálltunk egy puszit váltani, nagy hallgatásainkat és lelkes beszélgetéseinket meg-megszakítva. A vele váltott puszi volt életem első csókja. Ez nem volt igazi csók, csak amolyan „szüzies". Barátnőmmel el is neveztük az első csókot „kamaszszüzességvesztőnek", mert — szerintünk — a kislányt lelkileg az első csók avatja nagylánnyá. Szép, tiszta, romantikus volt a kapcsolatunk Ádámmal, eddig életem legtartalmasabb kapcsolata ez volt. Tudtuk mindketten, hogy előbb szellemileg, lelkileg, érzelmileg kell megismernünk, azaz „kóstolgatnunk" egymást, mert idegenül, szinte ismeretlenül nem lesz „jó íze", zamata a csóknak. Akik már az első napon csókolóznak, azok szájában könnyen és hamar megkeseredhet egymás „íze".

Honnan, honnan nem, de megtudták rólunk, hogy csak beszélgetünk, sétálgatunk egymással, de nem csókolózunk. Cikizni kezdték, azt hitték, mafla és nem mer megcsókolni úgy istenigazából. Pedig ez nem így volt, mindketten úgy találtuk szépnek és jónak a kapcsolatunkat, ahogy volt. — Ezt még meg is beszéltük egymással. Elmondta azt is, hogy kinevetik, csúfolják, aztán egyszer csak itt volt az ősz. Kezdődött az iskola. Mi ritkábban találkoztunk, de ő a haverjaival — akik cikizték miattam — egyre többet.

Az ő hatásuk ellen kevés volt az enyém, mert csak hetente egyszer tudtam vele találkozni. Egyik rendevúnkon azt mondta, már nem akar velem járni. Megkérdeztem tőle, hogy miért. Nem azt mondta, hogy már nem érdeklem, hogy nem szeret, hanem azt, hogy nem szereti, ha kiröhögik, mert még egyszer sem csókolt meg, s még egyszer sem mentem vele összekulcsolt kézzel az utcán és elvégre ő már 17 éves... Nagyon rosszul esett nekem és azt mondtam bánatos zavaromban: „Ami késik, nem múlik..." Nem tudom, miért válaszolt erre durván így: „Most már hiába akarsz velem csókolózni, ez nem jelenti azt, hogy én mindig várok rád." Erre az én mécsesem eltörött, s szinte futva hagytam ott. Mitől lett vajon az a fiú, akivel úgy szerettük egymást egy nyáron át — egyszerre ilyen kurta-furcsa és durva is? Még a hangja is teljesen másképpen csengett, mint korábban. Hittem benne, megbíztam benne, szerettem, szeretem még most is, hiszen ha nem így lenne, biztosan nem is írnám ezt a levelet.

Csalódtam benne. A barátnőmmel megbeszéltük az ügyet és ketten jutottunk arra a következtetésre, hogy a fiúkat akkor is meg kell előbb jól ismerni — s csak azután csókolózni —, ha újból kiteszem magam hasonló fájdalmas élménynek. Aki nem állja ki a próbát, azzal nem fogunk komolyabban foglalkozni, azaz csókolózni sem. Rájöttünk, hogy a fiúknak a lányok csak testileg kellenek, s ha ezt a vágyukat nem valósíthatják meg, akkor ránk, lányokra haragszanak meg. Vajon miért, Elvira néni?

Amikor a lelki, azaz belső dolgok kerülnek előtérbe, az „erősebb nem" gyöngédség helyett gyengévé válik, ezért a vadabb fiúk kicsúfolják, s elszaladnak a kamasz szerelem elől, pedig talán az igazi felnőtt szerelemhez maguk sem értenek..."

RENDETLEN VAGYOK — A beismerés már út a változás felé. Széthagyod a holmidat, ami miatt nemcsak édesanyáddal vannak összetűzéseid, de az iskolában is, mert hol ezt, hol azt felejted otthon. Észre sem veszed, ha hiányzik valamid, mert olyan „oltári rumli" van a táskádban, hogy ki sem ismered magad a rekeszek titkai között. Hát bizony kellemetlen. Hathatós tanácsot nem könnyű adni. Vannak kínosan rendszerető emberek. Te meg én nem tartozunk közéjük, ebbe azonban nem szabad belenyugodni. Lassan megtanultam, hogy ha nem is mindig szép sorba-rendbe, de a dolgokat mindig ugyanarra a helyre teszem vissza, ahol a helyük van. Határozd el te is, beosztva a számodra kijelölt helyeket, mit hol fogsz tartani, s csak arra vigyázz, hogy ugyanoda tegyél mindig mindent vissza. Aztán néha, ha van egy kis fölösleges időd, rendezd el szépen, sorjában a tárgyakat, azaz rakj rendet — élvezettel — a polcokon.

Tölgy zuhan az avarba...

Csönd van. Olyan, akár a tenger mélyén. Nyirkos, hideg levegő ereszkedik az erdőre, cipőnkre, csizmánkra pedig sár tapad. Megsárgult levelek lágyan himbálódzva hullanak alá a hatalmas bükk-, és tölgyfák koronájáról. Az égbolt szürke felhői szemerkélő esőt hoznak. Hátsó kerekükkel mélyen a sárba süppedve állnak a vontatók, mögöttük hatalmas törzsű, ágaiktól már megszabadított fák fekszenek. A tisztáson tuskókra ülve pihen a Pilisi Parkerdő Gazdaság favágó brigádja. Vezetője az ötvenegy éves Szidler József, akit a többiek csak „öregnek" vagy „hallgatagnak" hívnak . . .

*

— Apám szegényparaszt volt. Nagyon nehezen éltünk, az a kis föld szinte alig adott valamit, hiába dolgoztunk rajta sokszor látástól vakulásig. Hogy mégis élni tudjunk valahogy, a föld mellett más munkát is vállalnunk kellett. Két ló is állt az istállóban. Emlékszem, elég göthösek voltak, sajnáltam is őket, amikor apám fönn az erdőben fahordást vállalt velük. Persze bírniuk kellett. Ott voltam én is, már tizenhárom éves fejjel, vezettem a lovakat. Még előttem van, hogy erőlködtek szerencsétlenek egy-egy nagyobb törzs elhúzásánál, nyakukon, lábaikon kidagadtak az erek. Talán ezért nem is tudtam először úgy istenigazából beleszeretni az erdőbe. Bár figyeltem minden apró „moccanását", változását, megbámultam, hogyan döntik a fát a favágók, mégsem az erdőt választottam. Hajókovács lettem. Az a munka valahogy jobban érdekelt. Később, a katonaságnál megszereztem a hivatásos gépkocsivezetői jogosítványt, a volán lett a munkaeszközöm. Csakhogy akkor már hiányzott az erdő. A hajókovácsoknál állandó a zaj, a por, a gépkocsin a sok utazás. Ilyenkor mindig eszembe jutott a téli erdő. A csönd és a fehér hótakaró. Meg aztán az erdőgazdaságnál több pénzt is kínáltak, hát visszatértem.

*

Tejszerű köd ereszkedik a fák közé. Felröppen valahonnan két fekete varjú, méltóságteljes szárnycsapásokkal tűnnek el a fehérségben. A tisztáson lángralobban néhány egymásra helyezett kis hasáb, sült szalonna szaga terjeng, ebédhez készül a brigád. Hiába, itt a szalonna a legjobb, mert nagy kalóriatartalma miatt könnyen és gyorsan pótolja a nehéz munkához való erőt.

— Gépre tettek, egy vontatóra. Nem vágtam a fát. Végül is jó volt ez így, mert kezdetben rettentően sajnáltam a hatalmas tölgyeket. Élnek kilencven-száz évig is aztán egy perc és kész. Már döntik őket. Én csak szállítottam. Fura alakú kis kocsimmal zötykölődtem az erdei utakon, rákapcsoltam néhány nagyobb, megkopasztott törzset és már vittem is. Amerre jártam fölrebbentek a madarak, elmenekültek a vadak. Ma is sokat töprengek azon, hogy valami olyan gépet kellene kitalálni, amelyik hangtalanul üzemel. Később már vágtam is a fát. Na persze nem baltával, hanem motoros fűrésszel. De a szívem vérzett változatlanul. Tudja melyik évszakban a legjobb itt?! Télen! Mert akkor könnyebb dolgozni és szép is olyankor a hóval borított táj. Persze a hideget megszoktam már. Az ilyesmi a magamfajta erdei embert nem zavarja, jóformán észre sem veszem. A tavaszt és az őszt valóban csak a látványa és hangulata miatt szeretem. Dolgozni viszont nem jó ilyenkor. Nagy a sár, elakadnak a gépek, esetleg még fel is borulnak. Én is felborultam már a traktorral vagy négyszer, de kutya bajom, itt vagyok. Veszélyes ez, azt mondják, a bányászat után a második legnehezebb munka. Sokszor nagyon fáradtnak érzem magam, mire hazaérek. Úgy tűnik, mintha összetörték volna minden porcikámat. Igen, elszálltak az évek az én fejem fölött is. Mára már a kérgének tapintásáról is felismerek egy fafajtát, a madarakat hangjuk után meg tudom különböztetni. Hiába, itt töltöttem az életem. Persze van szép házam Dömösön, van autóm, de hát megdolgoztam érte, és mire ezt elértem kikérgesedett a tenyerem, meg reumát kaptam. Előfordul, hogy úgy fáj a karom, mintha le akarna szakadni.

*

Felbőgnek a motoros fűrészek, éles acélfogaikkal belekapnak egy-egy tölgy törzsébe, a mélytengeri csöndet fülsiketítő berregés tépi fel. Eltűnt a favágás régi szépsége, ez a szakma is alaposan megváltozott, akár a többi. De a nehézségei, a megpróbáltatások, melyek elé az embert állította, jórészt megmaradtak. Hirtelen abbamarad a berregés és nagy ropogással egy kilencven éves tölgy zuhan az avarba. Felveri a pirosas-sárga leveleket, akár a port...

*

— Sokan kérdezték is tőlem: meddig akarod még csinálni? Furcsa volt. Hogyhogy meddig?! Hát a nyugdíjig vagy még tovább. Nem lehet az embert csak úgy, egyszerűen elparancsolni innen. Amikor házat építettem, kocsit vettem, sokan azt hitték, itthagyom az egészet. Gondolták: most már „egyenesbe jött", hát minek törné magát tovább. Az ember persze csak akkor van igazán egyenesben, ha boldog. És boldog az, aki szereti a munkáját, na és az szereti a munkáját, aki szépséget talál benne. Hát akkor mondjon nekem valaki szebbet az erdőnél! Persze a sport, a foci, az más. A dömösi csapat szakosztályvezetője vagyok, rajongok a labdarúgásért. A gazdaságon belül is állandóan szervezek valamilyen sportversenyt. Focizunk, futunk, pingpongozunk, sokszor még én is beállok a reumás csontjaimmal...

Sinkovics Ferenc
Fotó: Karasz Lajos

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA 1.

— Róma bukása (476) és Amerika felfedezése (1492) közötti mintegy ezredévnyi időszakot nevezzük középkornak.
— A bomló rabszolgatartó társadalomból alakul ki a középkor új társadalmi rendszere, a feudalizmus.
— Az egyház hatalma és gazdagsága emberfölötti méreteket ölt.
— A középkor két uralkodó művészeti stílusa a román (XI — XII. század) és a gótika (XIII — XIV. század)

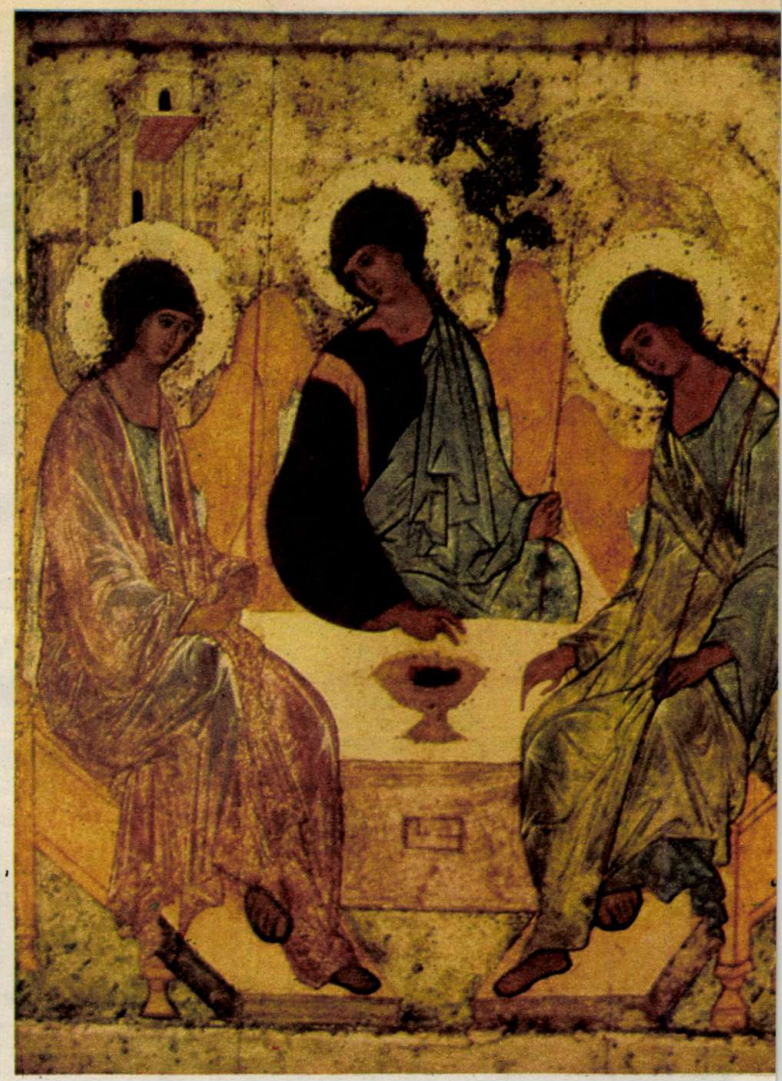

Andrej Rubljov egyik leghíresebb ikonja

Az aránytalanság szembetűnő, az összhatás mégis lenyűgöző

A gótikus katedrális egyik jellegzetes dísze a festett üvegablak

A KÖZÉPKOR

Első közölnivalóm, hogy az úgynevezett „sötét" középkor nem is volt olyan sötét mint gondolnád, hiszen ezt a feudalizmussal azonosítható mintegy ezer évet beragyogta sajátos ó-arany színeivel a művészet.

A kezdet persze nehéz volt. Róma bukását követően beborult az emberi szellem égboltja, s csak a X. században kezdett nyiladozni ismét, s lett képes arra, hogy sajátos színezetű és hangulatú kultúrát teremtsen.

A hatalmas római birodalomban az erős, kérlelhetetlen, dicsőséges ember volt az úr, aki hőstettek sorával isteni rangot is szerezhetett magának. Az idő fordulóján annyi történt: a világos antik gondolkodásmódot kiszorította a keresztény dogmatika, az ember elfordult önmagától, s „gyarló" földi életét az égieknek áldozta. Meg volt róla győződve, hogy boldogsággal csak a túlvilágon találkozhat.

Az ókori városok pusztulása után többé már nem a fejedelmi udvar a szellemiség hazája. A tudomány, a művészet, az irodalom, az egyház „védőszárnya" alatt virágzik, ám ez a virágzás nem hasonlítható erdők, mezők természetes virágaihoz, ezek a szent liliomok és sápadt rózsák tömjénfelhőkben fuldokolnak, és gyertyafényes boltívek alatt ontják keserű illatukat.

Hogyan is kezdődött el ez a folyamat? Nagy Konstantin 313-ban államvallássá tette a kereszténységet, s valamivel később a Boszporusz partján (Bizáncban) várost alapított, amelyet saját magáról Konstantinápolynak nevezett el. A város hatalma egyre növekedett, Rómát viszont egyre gyöngítették a vad barbár törzsek támadásai.

395-ben a római birodalom két részre szakadt nyugat-római, illetve kelet-római (bizánci) császárságra, melynek fővárosa, Konstantinápoly hamarosan a világ közepe lett. Itt született meg az új művészet is, hiszen a középkor vallásos szellemehez legelőször a keleti ember tudott igazodni, akit az évszázadok vak engedelmességre idomítottak.

Aranyba öltöztették

Nagy Konstantin utódait csak térden csúszva lehetett megközelíteni. Ezek a császárok hatalmasak, gőgösek voltak, élet-halál urai. Érthető tehát, hogy istenük — akinek nevében uralkodtak — sem lehetett szegény, alázatos és szelíd, mint Krisztus, a „jó pásztor".

Bizáncban átalakult a legendás Jézus jelleme, „világ ura" arcot szabtak rá és aranyba öltöztették. Félelmetes bálványt faragtak belőle és az emberiséget arra kényszerítették — ha kellett, tűzzel-vassal —, hogy térdre boruljon előtte.

A bizánci eredetű ikonfestészet meglehetősen konzervatív. Azonos séma szerint készültek a szentek portréi, valamennyi arc merev, fönséges, földi halandó számára megközelíthetetlen. Művészi erejük mégis lenyűgöző, borzongató.

Az ikonfestészet egyik leghíresebb alakja az orosz Rubljov volt. Jellegzetes példaként mutatjuk be Szentháromság című ikonját, ami érzékletesen tárja elénk a vallásos középkor szellemiségének lényegét. A lehajtott fejű három égi lény csupa megadás, csupa szomorkás alázat, mintha lelki magatartás példát kívánnának adni az embernek: ilyen szelíden szolgáld az Urat.

Arcukon ugyanaz a megfoghatatlan titok sejlik, mint a szűzanyáén.

A középkori ikon- és freskófestészetben fölfedezhetsz bizonyos primitív vonásokat — főként az arányok tekintetében — és azt is észreveheted, hogy a tér érzékeltetése ebben az időben még ismeretlen volt. Hogy miért? Nehéz lenne pontos érveket sorjázni, egy azonban bizonyos. A festészet ebben a korban merev egyházi előírásokkal megkötött műfaj volt, amit az emberi tehetség mégis varázslatossá tudott tenni.

A román és a gótika

A középkor másik nagy uralkodó stílusa a „román", Nyugat-Európában hódított. Voltaképpen ez volt az első eredeti középkori művészeti stílus. Jellegzetes, zömök, háromhajós templomai ma is láthatók Európában. (A román stílusú építészet hazai alkotása az 1256-ban épült Jáki-templom.).

A középkor következő és egyben utolsó stílusa a gótika, amely a XIII. és a XIV. században virágzott. Amíg a román épület masszív, nehézkes, a gót katedrális sudár és könnyed. A főhajó belső magassága eléri a 30—40 métert, az épület magassága viszont gyakorta a 100 métert is meghaladja. Három elem biztosította a gótikus építészet könnyed magasbatörését, a bordás keresztboltozat, a támpillér és a csúcsív.

A katedrálisok díszítésében a freskók helyén megjelennek a karcsú ablakokba helyezett színes üvegfestmények (üvegmozaikok), és az ünnepélyes hatású gótikus szobrászat, amely már valóságos emberek mintájára formázta a kőszenteket.

Giotto, a hegycsúcs

A gótikus stílus európai uralmának idején születik meg Olaszországban az első óriás művészegyéniség, Giottó (Dzsottó) di Bondóne (1276—1337), aki hegycsúcsként magasodik ki a középkor alázatos festőinek sorából. Ő nyitja meg az olasz festészet gazdag, gyönyörű korszakát, ecsetje kulcs a reneszánsz kapujához.

Magyar Katalin

A nehézkes román stílus a római birodalom romjain éledt, s bizonyos motívumokat át is mentett az ókori építkezés stílusából. A neve is erre utal; „román"

A gótika könnyedén, hajlékonyan, szinte légies karcsúsággal tör a magasba

A tiszta levegő, a nagy kirándulások után senkinek sem volt gondja az étvágyával

Hó alig volt, így a sífelszerelések sokszor árválkodtak . . .

KRISTÁLY-JÁTÉK

Minden reggeli közös elfoglaltságunk a futás volt

Legtöbben először „kóstoltak bele" a szaunázásba is

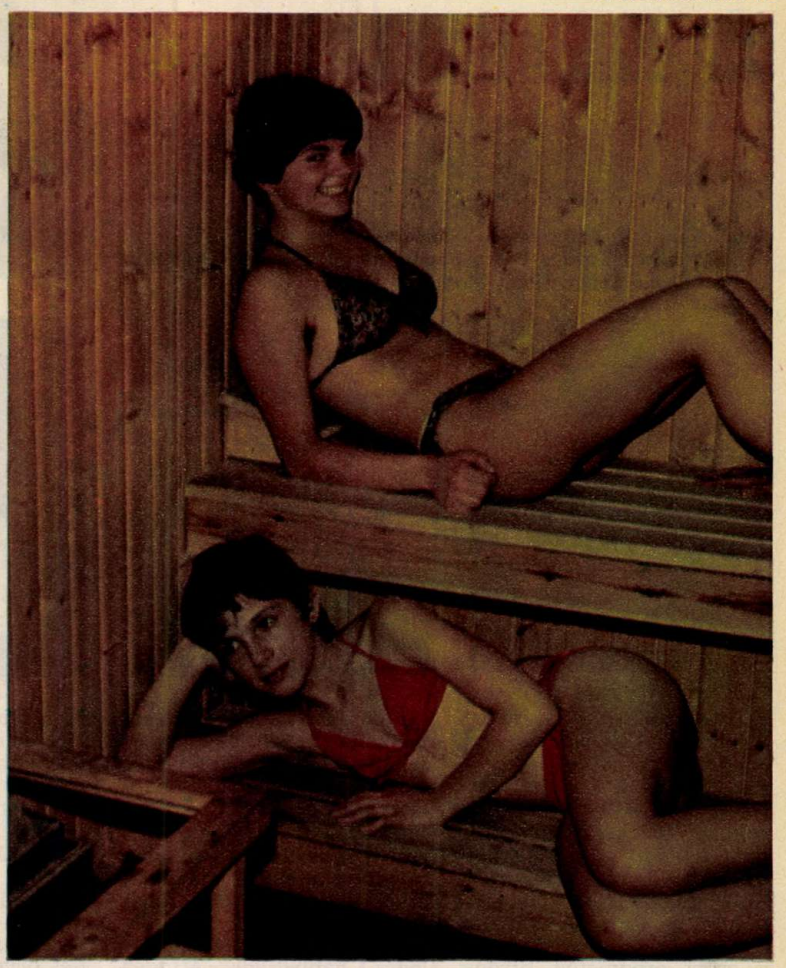

A gyerekek a Nimród Szálloda uszodájában pihenték ki a túrázások fáradalmait

A szerelés téli, csak az időjárás nem akaródzott az lenni

KRISTÁLY-SZÉPE

A HEGYEN

Kanyargó úton ereszkedtünk a völgybe. Lakóházat nem láttunk, emberekkel nem találkoztunk, mióta az utolsó falut elhagytuk. Csupán a csendet kettéhasító fűrészgépek hangja jelezte: a vadregényes erdőben mások is vannak rajtunk kívül. Úticélunk a Pilis legszebb részén, a Dobogókő alatt „elrejtett" Hoffmann fogadó volt. Hat család érkezett ide január harmadikán. Bodáék Budapestről, Kovácsék Esztergomból, Mándiék Mezőtúrról, Tardáék Veszprémből, Szabóék Kecelről és Szilvásiék Egerből.

KRISTÁLY-JÁTÉK A HEGYEN

Képeinken a szépségverseny győztesei.
Balról jobbra: Kovács Erika, Boda Andrea, Szilvási Gabriella, Tarda Miklós, Szabó Tibor, Mándi Dániel

„Megnyertem a szépségversenyt. Álmomban sem gondoltam volna. Vajon mit szólnak a szüleim? Az első helyezés jutalmát együtt élvezhetjük majd!" Így gondolkodhatott hat gyerek: Erika, Andrea, Gabriella, Miklós, Tibor és Dániel, amikor Óbudán, az Úttörő- és Ifjúsági Házban a zsüri eredményt hirdetett.

A „síbajnok" mutatványa

Alig egy hónappal az erőt, ügyességet, okosságot és nem utolsó sorban egészséget próbára tevő vetélkedő után ismét találkozott a három lány és a három fiú. Igaz, akkor már családi kísérettel, s nem csupán egy nagy játék erejéig, hanem öt egész napra! A dolog jól kezdődik, vélték a gyerekek, a jutalom időpontjának megválasztása ugyanis a lehető legszerencsésebb volt. Míg a többiek az iskolatáskákat készítették elő a téli szünet utáni első tanítási napra, addig a „Kristály csapat" már túl volt az első kiránduláson és a síoktatáson. S hogy a kedvük még jobb legyen, a kirándulás alatt hét ágról sütött a nap, a síoktatáshoz pedig még hó is volt. Igaz, pár centi csupán. Csillogott, villogott az Ezermester Bolt Vállalattól kölcsönzött tizenhat pár sífelszerelés. Mint a nagy bajnokok, úgy választott mindenki magának lécet termetének, ízlésének megfelelően. A sícipők felvételekor már sejtettük: nem lesz egyszerű dolga síoktatónknak. Szabó Tibi még csak beleerőltette valahogy lábait a kemény műanyag cipőbe, de legtöbbünknek félórai küszködés után is minden baja volt a különleges lábbelivel. Mindez azonban még vidám látványosságnak és csupán bemelegítésnek tűnhetett a síléccel megtett első mozdulatokhoz képest. Egy óra múlva azért már érződött az oktatás haszna. Különösen Mándi Dani lécei kezdtek engedelmesen siklani, kanyarodni, és a szülők is már majdnem annyit voltak talpon, mint a földön. Bizakodva mondogattuk egymásnak: meglátjátok, hét végére akár a lesikló bajnokságra is benevezhetünk. Aludtunk rá jó nagyot. A tiszta levegő, a szokottnál több mozgás után nem kellett senkit sem elringatni.

Reggelre aztán az a kevés hó sem maradt meg, ami fogadott minket. Vendéglátóink, a Pilisi Parkerdő Gazdaság és a Natours Utazási Iroda a tartós havat nem tudta megrendelni. Mit is lehet csinálni az erdő közepén ebben a vigasztalan időben? Természetesen kirándulni! Gumicsizma, meleg ruha, vízhatlan síruha és kezdődhetett a „Kristály túra". De merre menjünk? Kovácsék nem tétováztak. A család élre állt, hiszen alig pár kilométerről, Esztergomból érkeztek. Nem először barangoltak a környékbeli hegyekben. Utunk végére csöpögött rólunk a víz. Elfáradtunk, éhesek lettünk. Jó, zsíros pörköltről álmodoztunk. Nem, nem! — mosolygott Jolika, a szakácsnőnk. Az étrendet orvos állította össze és kalóriára volt kiszámolva. Még jó, hogy Jolika olyan ízletesen tudta elkészíteni az ételeket, hogy az már csoda. Nem ugráltunk örömünkben a rakott kel hallatán, de utána azt gondoltuk: fejedelmibb vacsorát elképzelni sem tudtunk volna! A csendes, késő esti sétán, mélyeket szippantva a tiszta levegőből, kezdtük erdőlakónak érezni magunkat.

Tétova lovasai

Reggeli torna helyett mindennap két kilométert futottunk. Azt hiszem, magyarázni sem kell különösebben, mennyivel kellemesebb kocogás közben a patak csörgedezését hallgatni, mint autótülkölésre vagy gúnyos megjegyzésekre figyelni. A futásokon a gyerekek mindannyian részt vettek, csak Szilvási Gabi aludt el háromszor is, míg aztán negyedszerre ki nem csaltuk az ágyból. A szülők közül csak Kovács és Boda papa tartott a futókkal. Boda Andrea olyan tempót diktált, hogy a fiúk is csak kapkodták a levegőt! Sportol, s napi tíz kilométeres adagjai mellett a mi távjainkat mosolyogva „lépkedte" végig.

Közben a hó csak nem akart megérkezni, de ekkor már ezt sem bántuk. Síelés helyett mindenki felülhetett Tétova hátára.

Ahogy teltek a napok, úgy sűrűsödtek a programok is. Autóbusszal bejártuk az egész Pilist, végigcsodáltuk Esztergom múzeumainak gazdagságát és Mátyás királyra gondoltunk Visegrádon, a királyi palota maradványai között sétálva. Néhányan kipróbálták, hogy milyen is szaunázni. Esténként diavetítéses előadásokat láthattunk, hallhattunk a környékről, madárvédelemről, De bármennyire is tiltakoztunk, elérkezett az utolsó délután is, amelyet együtt tölthettünk. S hogy ez vidámra sikeredett, arról Eszményi Viktória dalai, Heilig Gábor zeneszerző gitárja és Dévényi Tibor nem mindennapi szövege és pantomim előadása gondoskodott. No, meg csattanónak maradt egy meglepetés. Gémesy Károly, a Natours utazási iroda vezetője bejelentette, hogy az elmaradt hóért és a sítanfolyamért kárpótlásul az egész társaságot (Vikiékkel együtt) a nyári szünetben meghívja gyepsítanfolyamra. Erre mondják azt, hogy minden hó, ha a vége jó!

Koncz Dezső
Fotó: Gaál Zoltán

PAJTÁS

DÉVÉNYI TIBOR

A KIS HERCEG

Hányszor fedez fel egy könyvet az ember?!

S mi az igazi felismerés: az első találkozás a művel; vagy a sokadik, amikor újra és újra értékeljük az olvasottakat?

Felnőtt fejjel olvastam a pilóta-író, francia Antoine de Saint-Exupéry könyvét. De milyen kicsikének bizonyult az első öröm, amikor — minden egyes szón, kifejezésen elgondolkodva —, kezdetleges francia tudásommal bukdácsoltam át Exupéry sorain. S már hittem volna: ismerem a kis herceg minden gondolatát, amikor a párizsi bolhapiacon felfedeztem mesebeli alakját. Egy lemezborítón láttam meg, a lemezen pedig Gérard Philipe maga mesélte el a történetet.

Mese, mondom, és már felejteném is a szót, hiszen közben, az elmúlt karácsony délutánján újra meghallgattam „A kis herceg"-et. Illyés Kinga mondta el a rádióban. Ez a sörtehajú, törékeny kis színésznő másfél órán át maga volt a szerző, a kis herceg, a kígyó és a róka. S amit mondott, nem mese volt, de a legdrámább dráma. Hangja kemény, és néhol szemtelen. De tán éppen könyörtelensége döbbentett rá: Exupéry történetének éppen abban van az ereje, hogy nem egyedül az aranyhajú kisfiú — aki mindent akar tudni, de ha őt kérdezik, nem válaszol —, mi magunk vagyunk azok, akik megvívjuk harcunkat a szeretetért.

KÖNYVJELZŐ

A második világháború kellős közepén játszódik Arsen Diklič: „Tanya a kisréten" című könyve, amelynek főszereplője, Milan, elhatározza, hogy saját partizánakciót szervez a megszálló németek ellen. Maguk készítette nyíllal gyújtják fel a német hadsereg ellátására begyűjtött gabonát, óriási felfordulást és nemvárt következményeket okozva ezzel falujukban.

*

Ha még nem olvastad, feltétlenül olvasd el Jókai Mór: „Fekete gyémántok" című regényét, ami érdekes és hiteles képet ad a múlt század közepének magyarországi viszonyairól és egy szép, romantikus szerelem történetét is eléd tárja. A könyv főhőse Berend Iván, a föld alatti világ, a bányászat megszállottja, aki az apjától örökölt bánya titkait, geológiai törvényszerűségeit kutatja. A kötet a Diákkönyvtár sorozatban jelent meg.

*

Az atom szóról általában a képekről ismert robbanás gomba alakú, borzalmas felhője jut eszünkbe, pedig ma már — szerencsére — a gyógyításban, az energiatermelésben, az anyagvizsgálatban, egyszóval a békés, mindennapi életben hasznosítjuk a sugárzó anyagot. Hogyan és miképpen? Erre ad feleletet „A megszelídített atom" című ismeretterjesztő könyvben két kiváló tudós, A. Nyikolajev és T. Dimcsev.

*

Majd minden családban felrobban olykor-olykor a békés tűzhelyen fortyogó fazék, akarom mondani, összekoccannak a tisztelt család tagjai, mert hol a szülők, hol a gyerekek „verik a balhét". Varga Domokos: Tisztelt család-om, -od, -ja című könyve azokhoz a tizenévesekhez szól, akik az elvesztett szülői szeretet helyett más kapaszkodókat keresnek az életben, és persze azok a felnőttek is elolvashatják a könyvet, akik már elfelejtették, hogy valaha ők is voltak tizenévesek.

*

Szereted a tudományos-fantasztikus regényeket? Akkor olvasd el Apáti Miklós „Fekete Gén" című könyvét. Ebben az izgalmas regényben alig történik valami más, ami a tudomány mai állása szerint ne történhetne meg 2000-ben, mégis hihetetlennek tűnő cselekmények sora pergeti előre az eseményeket. Foxman professzor feltalálja (létrehozza) a fekete gént, ami az emberiségre veszélyesebb lehet, mint a felhalmozott fegyverek együttvéve. Egy fiatal tudós és menyasszonya ellopják a gént tartalmazó kapszulát, s a fekete géntől való rettegés óriási hajtóvadászatot indít utánuk. A többit a könyvből megtudod.

A HOFFNUNG ZENEKAR

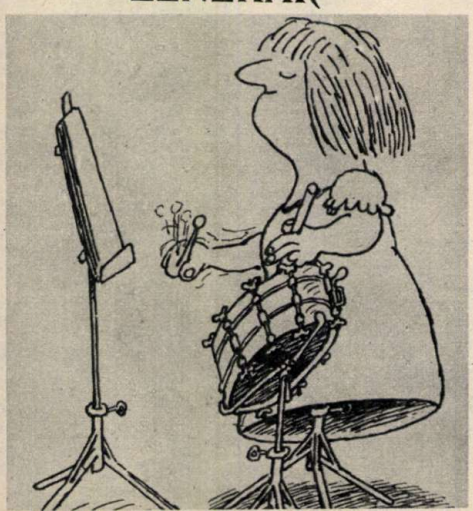

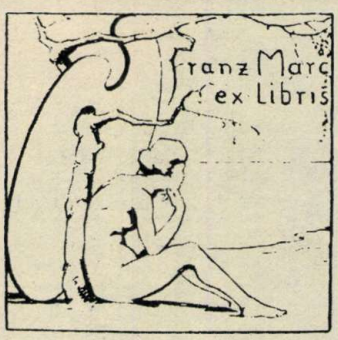

EX LIBRIS

Nem minden könyvbarát szereti az ex librist, de minden ex libris barát szereti a könyvet, hiszen e kicsi grafika a könyv tartozéka. Mint boríteknak a bélyeg. Vannak persze bélyeggyűjtők, akiket a boríték nem érdekel, azt viszont nem hiszem, hogy lennének olyan ex libris gyűjtők, akiket a könyv nem érdekel.

Ha véletlenül van köztetek olyan, aki nem tudja, hogy tulajdonképpen most miről van szó, annak elmondom. Az ex libris a könyvnyomtatás előtti időkből származik, amikor még csak a gazdagoknak lehetett könyve, éspedig nem is akármilyen. A kézzel írott díszes kódexek egy kisebb vagyonnal felértek, épp ezért a miniátorok berajzolták a könyv belső kötéstáblájára a tulajdonos címerét és nevét. Mindenki tartsa jól észben, senki se feledje, kié is a könyv. Erre szolgált és szolgál az ex libris, ami a könyvnyomtatással egyidőben jelent meg a mai formájában. Fejlődése lépést tartott a nyomtatott könyv fejlődésével, példányai magu-

MOZAIK

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MAGYAR KATALIN

SZOBORPARK A SZABAD ÉG ALATT

A kő leválik a hegy oldalából, s a művész keze nyomán műalkotássá formálódik és ezek után már vihető bárhova, mert képes tisztelegni valakinek vagy valaminek az emléke előtt, képes várost szépíteni, vagy kiállítótermekben elbűvölni a közönséget. Ritka kivétel, amikor az alkotássá nemesült kő ottmarad a hegyek menedékében, ahonnan vétetett, mint például a Baranya megyei Villány közelében, ahol hegyek alkotják a szabadtéri kiállítótér falát, s a mennyezetet a kéklő ég. Az UNESCO támogatásával egy nemzetközi alkotótelep működik itt, amelynek tagjait pályázatok alapján hívják meg. Ők bontják ki a hegyekből a megmunkálandó köveket, s az ő kezük nyomán gazdagodik a szoborpark, amelyet eddig már nyolcvan alkotás díszít.

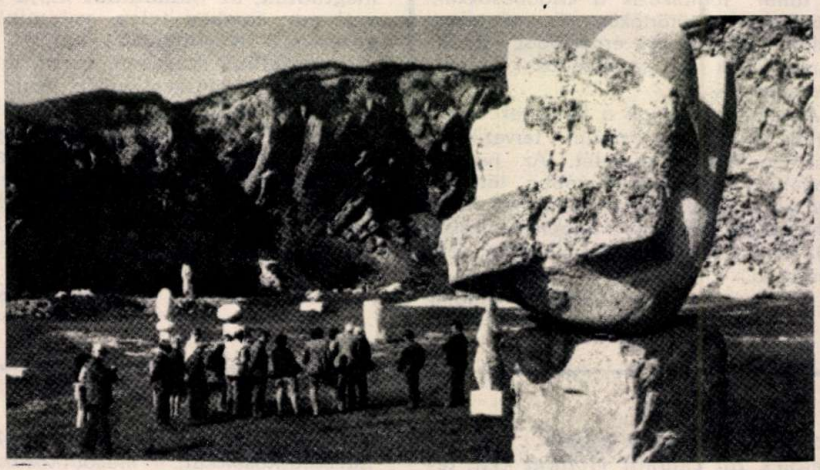

kon viselik egy-egy korszak stílusjegyeit. Az ex libris tulajdonképpen egyedi tervezésű, nyomdai úton sokszorosítható képzőművészeti alkotás, s mint ilyen, nem csak a könyvet őrzi tulajdonosának, egyfajta gyűjtőszenvedélyt is kielégíthet.

1932-ben alakult meg, s azóta is működik hazánkban a Magyar Ex libris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete, amelynek felnőtt és gyerek egyaránt tagja lehet.

Én ugyan nem vagyok gyűjtő, de pár hónappal ezelőtt készíttettem egy grafikussal ex librist, amit 500 példányban sokszorosíttattam a nyomdában. Minden könyvembe ragasztottam egyet, s azóta szívesen kölcsönzöm barátaimnak a könyveimet. Tudom, hogy az ex libris figyelmeztet őket és visszahozzák.

160 ÉVE SZÜLETETT MADÁCH IMRE

Százhatvan éve született Madách Imre, a magyar és az egyetemes drámairodalom kiemelkedő alakja. Egyetlen művel — „Az ember tragédiájá"-val — írta be nevét azon halhatatlanok sorába, akiknek a nevét a késő unokák is büszkén emlegetik majd.

Babits Mihály soraival tisztelgünk emléke előtt:

„A szépség minden koré és avulhatatlan; a gondolat a századok múzeumi bélyegét viseli, még a legnagyobbaknál is. Madáchnál másként van: itt a tartalom az örök: s az eszme nem csupán téma és anyag, hanem maga a hímzés és a bűvölet. Ebben az értelemben azt lehet mondani: Madách költeménye az egyetlen filozófiai költemény a világirodalomban.

Eszmékkel fejezi ki a szív eleven kínjait még megrázóbb, mint képekkel és zenével tenni azt... mert az eszmékben a csalódás túlnő egyéni jellegén, s természeti törvény könyörtelen általánosságba öltözik: egyetlen ember könnyei elborítják a világot. Ebben áll az ember tragédiájának titka."

Ádám: „Nem, nem, hazudsz,
az akarat szabad.
Kiérdemeltem ezt nagyon
magamnak,
Lemondtam érte a
paradicsomról.
Sokat tanultam
álomképeiből,
kiábrándultam sokból,
s most csupán
tőlem függ utam másképpen
vezetni."

MEGYEI KÖRKÉP

Több megyei laptól rendszeresen érkeznek szerkesztőségünkbe hírek kiemelkedő úttörőeseményekről. Legutóbb a Ceglédi Hírlap, a Petőfi Népe és a Nógrád munkatársaitól kaptunk tudósítást.

Ha tető kell, lefedjük!

Ha a térképen keresitek Császártöltést, a Duna–Tisza-közén, Kiskőröstől délre akadtok rá.

Négy esztendővel ezelőtt úgy határoztak a község termelőszövetkezetének vezetői és a pedagógusok, hogy tanmedencét építenek a csaknem négyszáz gyerek részére. A 25 méter hosszú, 7 és fél méter széles uszoda az iskola udvarán kapott helyet, és nagyszerűen lehetett benne lubickolni, ha meleg volt! Csakhamar kiderült: fedett uszoda lenne az igazi! Ismét összefogtak tehát és tetőt emeltek a medence fölé. Elkészült a fűtés, a víz hőfokát is szabályozzák már, tehát megkezdődhetett az úszás oktatása.

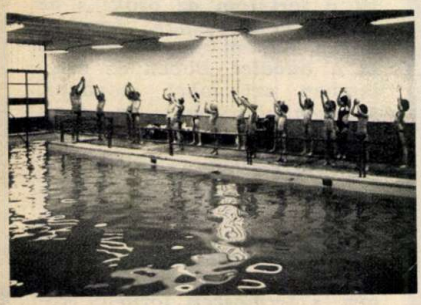

A Bács-Kiskun megyében első – úttörő – fedett uszoda teljes egészében társadalmi összefogással épült fel. A lelkes munka eredményét, a mintegy négymillió forintot érő létesítményt az idén már rendszeres úszásoktatásra használják, keddtől péntekig Holmann Antalné és Hirmann György testnevelő tanár foglalkozik a kisdobosokkal, úttörőkkel. Csütörtökön és pénteken délután minden ifjú érdeklődőt várnak, s meghívták a szomszédos községek gyerekeit is.

A község lakóinak a hétvégeket tartották fenn, igény szerint tervezik az első tanfolyam kezdetét. Az uszoda üzemben tartásának olcsóbbá tételére keresik a különféle megoldásokat és a lehetőségek közül a napemelemekkel (!) való fűtést és vízmelegítést sem zárják ki.

Selmeci Katalin
Petőfi Népe

Indiánok honfoglalása

Hű, micsoda csata volt! Sivítva repültek a tomahawkok, süvöltöttek a nyílvesszők, dübörögtek a lópaták, mígnem az indiánok maroknyi serege elfoglalta a falut. Sőt, mint hírlik, azóta már a békepipát is elszívták. Kinek a fantáziájában nem játszódott le hasonló csatajelenet? Nos, a salgótarjáni Beszterce-lakótelep gyermekhadának megadatott, hogy mindezt — természetesen vér nélkül — végigcsinálja. Ugyanis, a közelmúltban a lakótelep keleti oldalán fekvő hegyoldalon egy valóságos indiánfalut vehettek birtokukba, összesen kilenc erődítménnyel, faházakkal, „vigvamokkal".

Mindez azonban csupán a kezdet, mint az illetékes „Nagyfőnökségtől" megtudtuk, az indiánfalut majd követi egy cowboy telep, valamint a középkori várutánzat, amely az „Utazz velünk szárazon, vízen, levegőben" fantázianevet viseli. Ám, azt is elmondották, hogy egyelőre a szűkös anyagi lehetőség csak lassú építtetést enged... Ugyanakkor a közelben lakó Zord Szülők azt beszélik, hogy jelentős társadalmi munkát is vállalnának a mihamarabbi bővítésért. Az indiánok szent nevére: úgy legyen!

Tanka László
Nógrád

Diákok a tanyán

Nem messze Ceglédtől, Árpád-kori települések helyén van a Czárák dűlői, külterületi iskola. A török időkben postaút vitt erre, szekerek nyikorgása verte fel a csöndet, sarccal, zsákmánnyal megrakva a Tiszától Buda felé menet. Macskaugrásnyira tőlünk a kövesút, ide hallik a busz morrogás.

A Czárák dűlői iskola második a város nyolc külterületi iskolája közt. Száztízen tanulnak itt. Örömmel fogadják a vendéget, nagy az újság: napközi nyílt az iskolában! A gyerekek ebédjét egy városbeli általános iskola konyhája főzi, autó hozza. Takaros a melegítőkonyha, a tálaló, az ebédlő. Isten háta mögötti az iskola, de van folyó ivóvize, villanya és jó kapcsolata néhány ceglédi munkahellyel. Ha valamit javítani kell, telefonhívásra jön az ÁFOR egyik brigádja: a VOLÁN 1/11. Vállalat buszt kölcsönöz a kirándulásokhoz.

Szorgosan, dolgosan telnek a napok a „végeken". Évek óta van iskolaszövetkezeti boltjuk is az ÁFÉSZ irányításával.

Kovács Andrea a VI. dűlőből jár ide, jó időben kerékpárral, télen gyalog: fél óra az út. Simon Csaba reggel hétkor indul iskolába két testvérével, Bécivel és Zsoltival. Kis húguk háromesztendős. Csöpp, szobakonyhás tanya az otthonuk. Lakatos Tünde és Gabi két kilométert gyalogol az iskoláig, Szilágyi Jancsi fürge, mint a gyík, öt-hat perc alatt ideér.

Mind sorolják, mi mindent segítenek otthon: vizet húznak, jószágot etetnek, valamennyiüknek jut a felnőttnek való ház körüli munkából.

— A mi kisdobosaink, úttörőink talán élénkebbek, edzettebbek, mint a városiak — kockáztatja meg Dizmacsek Józsefné tanítónő, aki huszonkét éve tanít ebben az iskolában.

Alsó tagozatban még együtt tanulnak, egy osztályban az elsősök a harmadikosokkal, a másodikosok a negyedikesekkel. A gyerekek szüleinek legtöbbje a városban dolgozik, üzemben, gyárban, szövetkezetben. A tanyavilágban élnek, gazdálkodnak. Rádió mindenütt, televízió majd minden háznál van. A pedagógusok legtöbbje mindennap buszozik ide. Van, aki autóval jár. A Czárák dűlő nem a világ vége.

Eszes Katalin
Ceglédi Hírlap

levélbontó

MIT üzen a Pajtás?

ÍRJÁL MAGADRÓL IS! — kértük egyik tudósítónkat, Mózer Erzsébetet (Hont Felszabadulás u. 99. — 2647), s a leírása alapján olyan sokszínű egyéniségnek találtuk, hogy szívesen bemutatnánk a Zsibongó „Az én portrém" című rovatában. Küldjél minél előbb egy jó minőségű, fekete-fehér amatőr fényképet magadról. Várjuk jelentkezésedet a további tudósításokkal együtt!

DOBSZÓLÓ jeligére lányok érdeklődnek: milyen iskolát végezzenek ahhoz, hogy majdan együttest alapíthassanak. Sok hetedikes-nyolcadikos ábrándozik erről, sokan fordulnak hozzánk ugyanezzel a kéréssel. S mivel ezeknek az álmoknak főként a siker utáni vágy a mozgatórugója, nem pedig a zenei tehetség, a zenetudás, ezért azt tanácsoljuk, hogy a továbbtanulásnál ne csak ez a cél lebegjen a szemetek előtt. Válasszatok inkább könnyebben megvalósítható, tanulható szakmát, illetve annak megfelelő középiskolát vagy szakmunkásképzőt. S ezzel még nem kell lemondani a zenekaralapításról: kitarthattok szándékotok mellett, a szabad időtökben tanulhattok zenét is, és alkalmat keríthettek a közös zenélésre, próbálkozásra. De ha valamelyikőtök játszik már valamely hangszeren vagy kiemelkedő az énektudása, természetesen próbálja meg a zenei szakközépiskolát, de ehhez kérje az énektanár véleményét is.

PÁLYAVÁLASZTÁSI TANÁCSADÓ füzet beszerzésére kért bennünket Csernyik Andrea (Boglárlelle, Rákóczi u. 281. — 8638). Ezt az iskolában kapod meg, ugyanis minden iskola vesz annyi példányt, hogy a nyolcadikosait el tudja látni. Tehát kéréseddel fordulj az osztályfőnöködhöz. Az egyéb pályaválasztással kapcsolatos kiadványokat pedig az iskola könyvtárában találod meg.

VERSET ÍRT Kovács Krisztina (Tiszanána, Hunyadi u. 2. — 3385), de nem tudja, hova forduljon vele. A legjobban sikerülteket küldd el szerkesztőségünkbe, s ha azok valóban jók, bemutatjuk Alkotókörünkben. De így látatlanban ezt nem ígérhetjük meg.

Ősi rokonoknál vendégségben

A barátság legyőz határokat, nyelvi nehézségeket, előítéleteket. Tanúk erre azok a Nógrád megyei úttörők is, akik az elmúlt évben ellátogattak a megye finn testvérvárosába, Vantaaba.

Kósy Zoltán így beszél élményeiről: — Mint tanultuk, ősi rokonságban vagyunk a finnekkel, s bizony többségük ma is megérti a kéz, víz, hal szavakat, amelyek csaknem azonos hangzásúak finn és magyar nyelven egyaránt. Élményeim? Az elsővel rögtön bajom volt, ugyanis sehogy sem tudtam megszokni a másfél-kétórás éjszakát. Az első napokban mindig napkeltével ébredtem, a „fehér éjszaka" csalóka! A másik gondom az ennivaló volt, pedig remekül kezdtem. Rögtön az érkezés után egy spanyol vendéglőben egyedül a nógrádiak közül teljesen „elpusztítottam" a borsos ebédet. Jutalmul a tulajdonos nekem adta a Mundialról nozott derékszíját. Egyébként annyi programunk volt, hogy a pénzünket alig tudtuk elkölteni. Hoztam címeket is magammal, tartjuk a barátságot, hátha újra meglátogathatom ottani ismerőseimet . . ."

(Tanka)

Leveleznénk! Válaszolj!

ZATKÓ CSILLA, Jánoshida, Kossuth krt. 15. — 5143 14 éves, bélyeget, képeslapot, szalvétát gyűjt; OBRECSÁNY ORSOLYA, Szécsény, Batthyány út 19. — 3170, 13 éves; ERDÉLYI MELINDA, Hort, Kossuth út 144. — 3014, 14 éves, képeslapot, matricát, szalvétát gyűjt. VÍGH ÁGNES, Kunhegyes, Vénkert u. 5/a. — 5340 (13 éves); BORI TERÉZ Alsónémedi, Akácfa u. 25. — 2351 (13 éves); MOSEK ÁGNES, Szigetbecse, Kiss u. 11. — 2321 (12 éves), szereti a sportot és a zenét, kártyanaptárt, bélyeget gyűjt); TAKÁCS KRISZTINA, Debrecen, Bethlen G. u. 41. IV. 26. — 4026 (10 éves, bélyeget gyűjt, szereti az állatokat); LAKATOS CSILLA, Ceglédbercel, Nagyváradi út 12. — 2737 (12 éves, állatos fotókat, kártyanaptárt és posztereket gyűjt); LUKÁCS MÁRIA, Debrecen, Cimbalom u. 18. — 4031 (12 éves); KOVÁCS JUDIT, Harta, József A. u. 14. — 6326 (13 éves, szeret úszni, pingpongozni, bélyeget gyűjt); KOVÁCS RENÁTA, Zalaegerszeg, Népköztársaság u. 89. IV. 27. — 8900 (13 éves, bélyeget, képeslapot, rágógumi-papírt gyűjt); BARTAL ÉVA, Szigetbecse, Lórév út 44. — 2321 (14 éves); GÁL GYŐZŐ Székelyudvarhely, Hársfa sétány 7/10. 4150 Románia (15 éves); SAJTOS ANDREA, Hajdúböszörmény, Dékány J. u. 35. — 4220 (14 éves); NÉMETH ALÍZ, Budapest, Testvérhegyi út 15. — 1037 (11 éves); BUKTA MARGIT Dévaványa, Böjtös út 4. — 5510 (11 éves); SÉLLEI EDIT, Dévaványa, Körösladányi út 52/1. — 5510 (11 éves); MÉSZÁROS BORBÁLA, Igrici, Kossuth út 52. — 3459 (matricát és szalvétát gyűjt, szeret sportolni, zenélni, rajzolni); KÉKEDI CSILLA, Csobaj, Dózsa Gy. u. 20. — 3927 (14 éves); FRANK MARIANN, Budapest, Eperjes u. 28. — 1204 5. oszt. (11 éves, matricát gyűjt.)

TÖPRENGŐ

MINDEN REJTVÉNY MÁS

Valóban más. Egyik könnyebb, a másik nehezebb. Kedvedre válogathatsz közöttük. A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be! Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti sorsoláson. Beküldési határidő: február 7. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397). A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

A 35. SZÁM MEGFEJTÉSEI. A CÍM A FONTOS: A pásztorok karácsonykor jöttek. — DOBSINA: Csehszlovákia, jégbarlangjáról híres. — DE JÓ VICC: Farkasházi Tivadar. — TOLLFOSZTÓBAN: Pajzs Dezső Általános Iskola, Békásmegyer. — RÉSZLET A NOVELLÁBÓL: négy eltérés. — Ő CSAK DOBOLT: Medveczky Ádám. — HÁROMBÓL CSAK EGY IGAZ: 1. festő. — KÍVÁNCSI KÉRDÉSEK: 1. Sir Edmund Hillary, 2. nepáli őslakosok, 3. Új-Zéland, 4. fenyőt, 5. a pézsmaszarvas has alatti mirigyéből. — IGEN? NEM? nem szerepel. — ELKÉPESZTŐ?: igaz történet. — MR. AHEARNE CSODÁLKOZIK: „Bocsánat, Mr. Ahearne, nem kétszáznegyven csapat. Ennyi játékos! — MELYIK AZ A SZÓ?: a nyomdász. — KEDVES ISMERŐSÖK: Zalatnai Sarolta és a Cini-Babák, Koltay Róbert, Szűcs Judit, Uriah Heep. — BETŰREJTVÉNY: Havrán Péter (az FTC jégkorongozója). — JÉGGYÁRBAN: 4650 tartály.

NYERTESEK. A 34. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Forstner Antal és Zoltán, Budapest, XIII.; Pálvölgyi Ágnes, Bp. III.; Varga Edit, Bp. XIV.; Agócs Zsolt, Kaposvár; Antal Ferenc, Jászárokszőllős; Bozóki Andrea, Csataszög; Harkai Csilla, Sárvár; Horváth Emma, Nádudvar; Horváth Ildikó, Kiszombor; Kis Róbert, Mezőtúr; Kutassy Éva, Görbeháza; László Krisztina, Székesfehérvár; Losonczy Csilla, Szigetbecse; Lukács Ilona, Hódmezővásárhely; Németh Krisztina, Jászapáti; Pintér Zsuzsanna, Jánossomorja; Sorosics Ferenc, Pécs; Strenner Richárd, Veszprém; Vigh Ervin, Leninváros.

KÉPLÁNC. Az „A" képet az „E"-vel a csont köti össze. Keresd meg a további képpárokat és összefüggéseiket is!

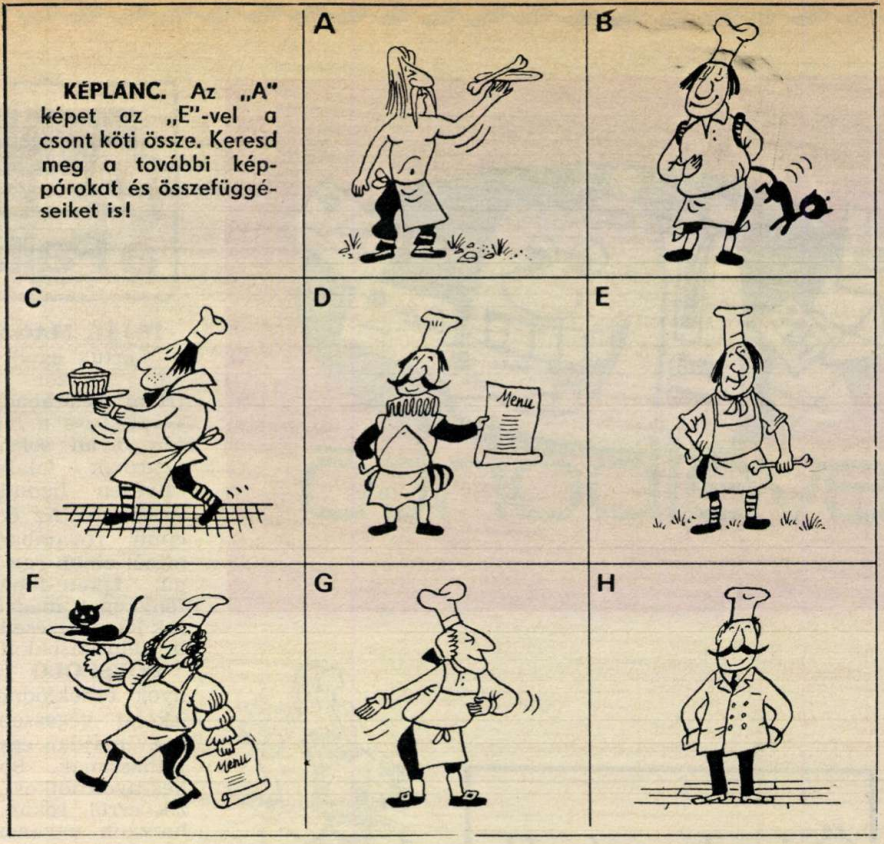

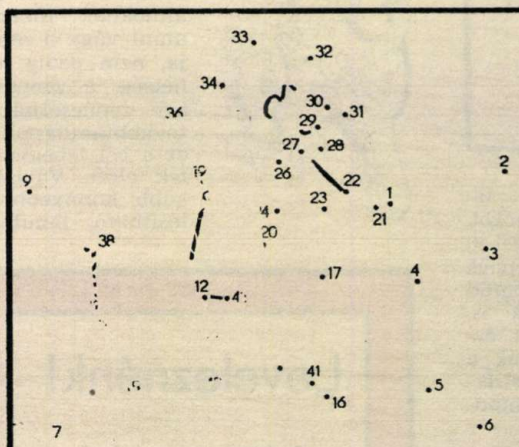

JÁTÉK? Nem biztos, hogy ezen a szép, téli napon mindenki csak játszik. Van aki ... kösd össze a pontokat és megtudod, hogy mit csinál.

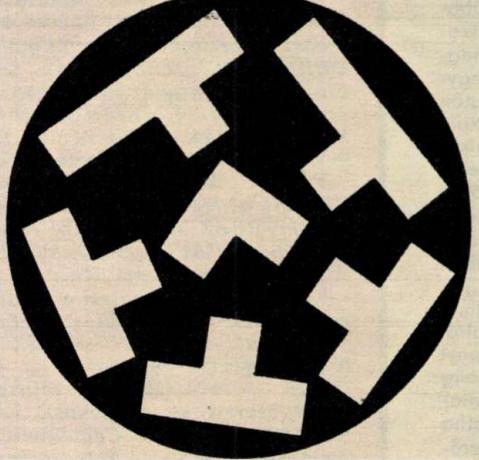

ÖSSZERAKÓ. A hat fehér ábrából rakj össze egy szabályos négyzetet!

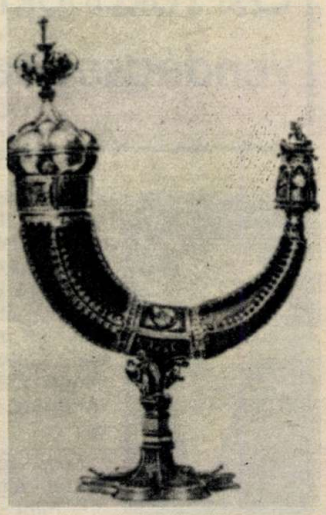

AZ AJÁNDÉK. Zsigmond király 1402-ben ezt a díszes ajándékot kapta. Amikor megkérdezte udvarmestereitől, ugyan mi lehet ez, így válaszoltak:

I. udvarmester: Ez csupán asztali dísz. Mivel félhold alakú, a folytonos török veszélyre emlékezteti felségedet!

II. udvarmester: Felséges uram, ebből nyugodtan ihatik, hiszen ez ivótülök!

Melyiknek volt igaza?

BETŰREJTVÉNY

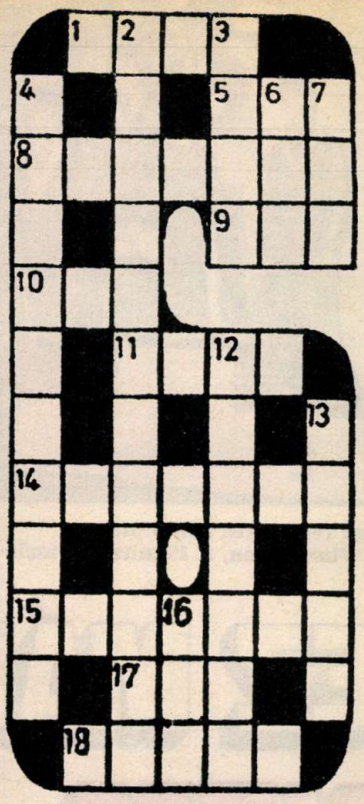

HETES-EGYESSEL KEVESEBB. Rejtvényünkben csupa „E" magánhangzó szerepel. Erre utal a 6-os számjegy elnevezése is a címben. Beküldendő a függőleges 2. és 4. sorok megfejtése.

VÍZSZINTES: 1. Kitalált történet. 5. Ipari növény. 8. Oda is, vissza is: étele. 9. Kemence eleje! 10. Angol igen. 11. Dunántúli focicsapat neve, kiejtve. 14. Ha egy ipszilont is hozzáadunk, akkor győztese lesz, persze: csupa „E"-vel. 15. Békés megyei faluba. 17. Férfinév. 18. Benne van a fenekedésben!

FÜGGŐLEGES: 2. Nem tízszeresen, még csak nem is százszorosan, hanem... 3. Békés megyei település, egyben férfinév is. 4. Egy kicsivel több, mint négy tízes. 6. A telek közepe! 7. Tagadószó. 12. Páros, visszafelé. 13. A Fradi fiatal hátvédje. 16. Z.D.E.

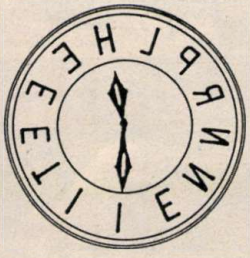

BETŰÓRA. Ha az óra számlapján látható betűket meghatározott sorrendben összeolvasod, az első, rugóval működő óra feltalálójának nevét kapod megfejtésül.

INDUL A GÉPEZET. Ha a középső kereket a nyíl irányában forgatod, akkor a számokkal jelzett kerekek vajon milyen irányban mozdulnak el?

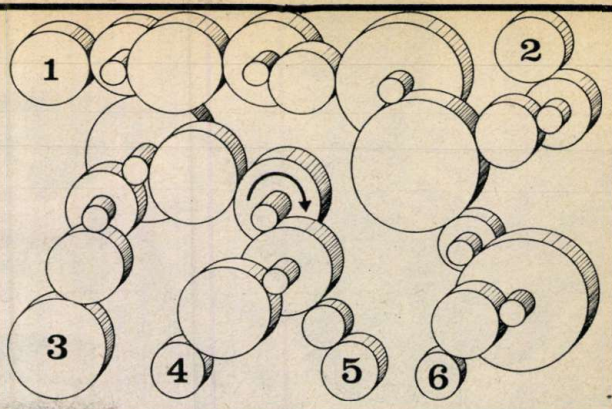

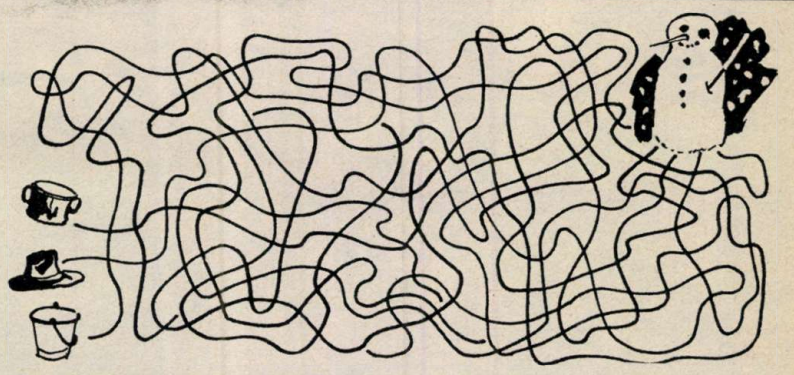

FEJFEDŐ kell a hóembernek. Vajon a három közül melyik kerülhet a fejére?

A MÜVÉSZET ÉLETFÁJA

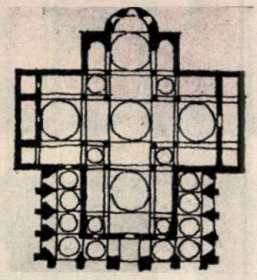

1. A San Marco székesegyház alaprajza. Melyik olasz városban látható ez az épület?

2. A pisai katedrális nem csak ferde tornyáról híres. Milyen stílusban épült?

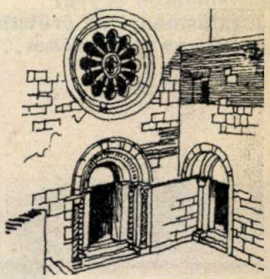

3. A legrégibb magyar építészeti emlék: az esztergomi kápolna Melyik király építtette?

4. A sárkányölő Szent György szobrának eredetije Prágában látható. Magyar testvérpár készítette. Mi a nevük?

5–6. Minden kornak sajátos divatja volt. Melyik ábrázolja a gótikus és melyik a román kort?

(Ezeket a megfejtéseket külön levelezőlapon küldd be! Azt is írd rá: ÉLETFA. Eredményhirdetésre a sorozat végén kerül sor.)

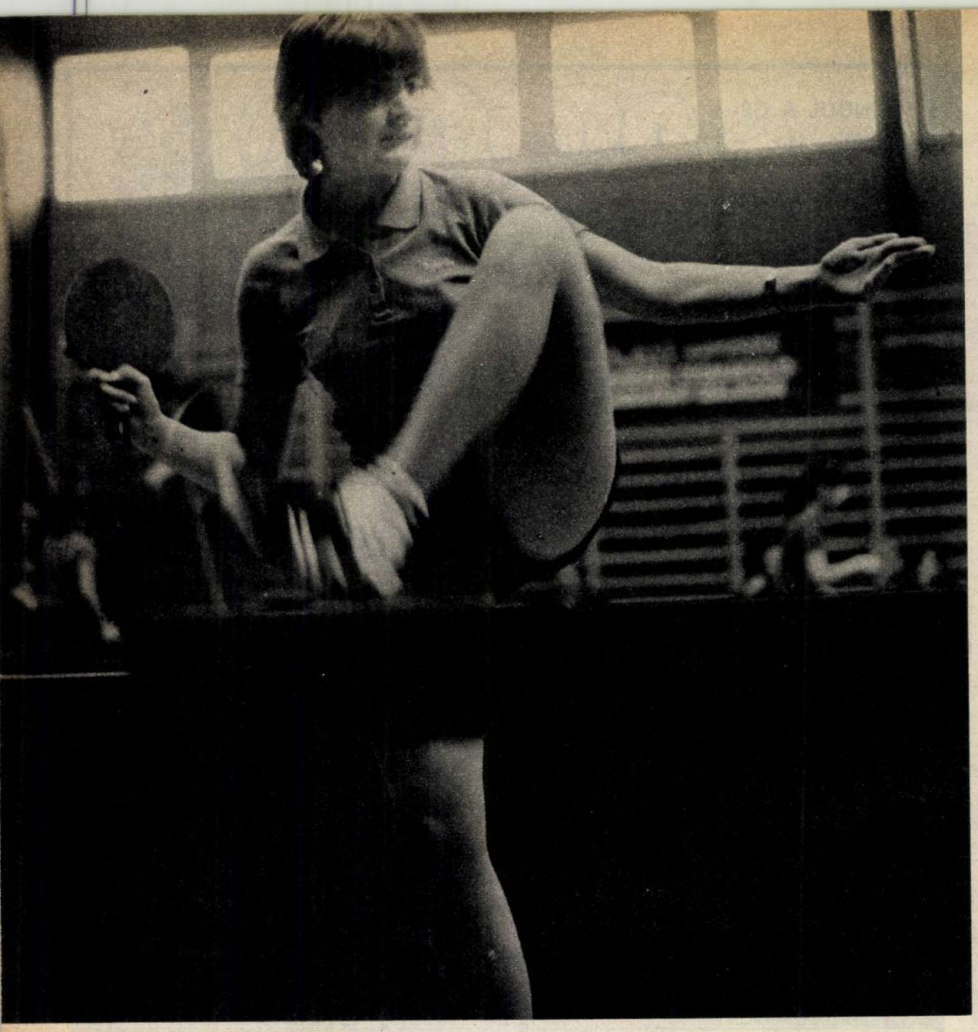

Egy fergeteges döntő után:
1. Vitsek Iván, 2. Pignitzky László

EZ MÁR NEM PINGPONG...!

A budapesti Bátorfi Csilla meglehetősen egyéni adogatásmódja az őrületbe kergette az ellenfeleket...

A csapatverseny eredményhirdetése budapesti és Tolna megyei versenyzőkkel

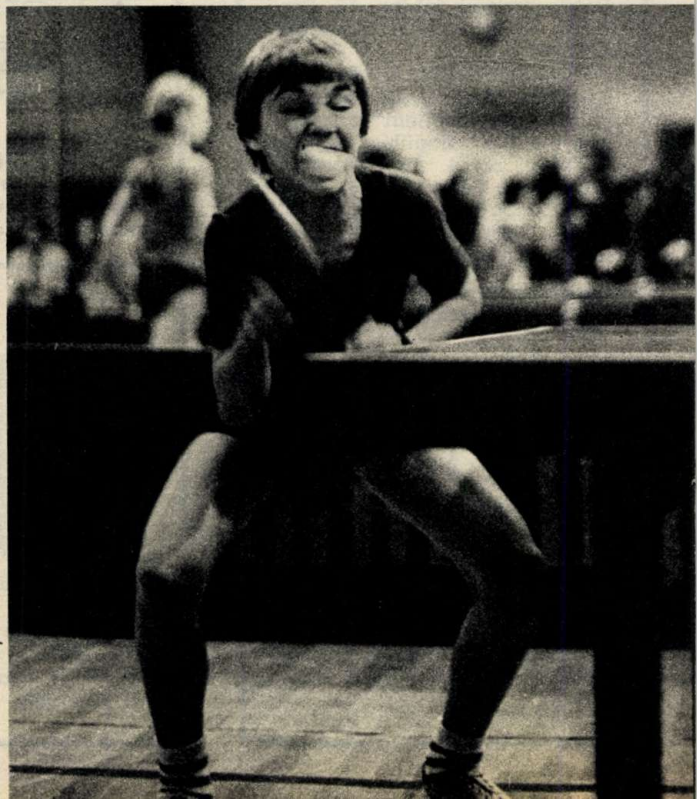

Folyik a küzdelem... Ilyenkor igazán nincs idő arra, hogy az ember a külsejével törődjön

Ez már asztalitenisz a javából. A kettő között nagyjából az a különbség, mint a csúszkálás, meg egy gyorskorcsolya-verseny között. Itt már nem elég talpon maradni, azaz az asztal szélénél álldogálva visszapötyögtetni az ellenfél által átpötyögtetett labdát. Hanem futni kell, rohanni kell, be kell játszani a rendelkezésre álló területet. Védhetetlen labdákat kell utolérni, és kegyetlen leütéseket kell habozás nélkül „kontrázni" hasonlóan kegyetlen módon.

Persze mindez csak azok számára meglepő, akik netán először látják az úttörő asztaliteniszezők olimpiájának országos döntőjét. Mert akik már régebben figyelemmel kísérik az eseményeket, azokban csak megerősödött a meggyőződés, hogy az úttörő-olimpia a világszínvonalú magyar asztalitenisz sport utánpótlásának rangos versenye. De így volt ez már Klampár Tibor, Gergely Gábor, Kriston Zsolt, Szabó Gabriella vagy Oláh Zsuzsa szereplése idején is. A sort a mostani győztesek folytatják. Braun Éva, Bátorfi Csilla, Pignitzky László, Vitsek Iván neve jól cseng már az országhatárainkon túl is!

A hagyomány tehát folytatódott, a XVIII. országos döntő igazán szép, és minden fogcsikorgató izgalmával együtt is nagyon megnyugtató verseny volt. Már csak azért is, mert Gergely Gáborék mégsem játszhatnak örökké . . . !

—R —R

Fotó: Wagner Margit

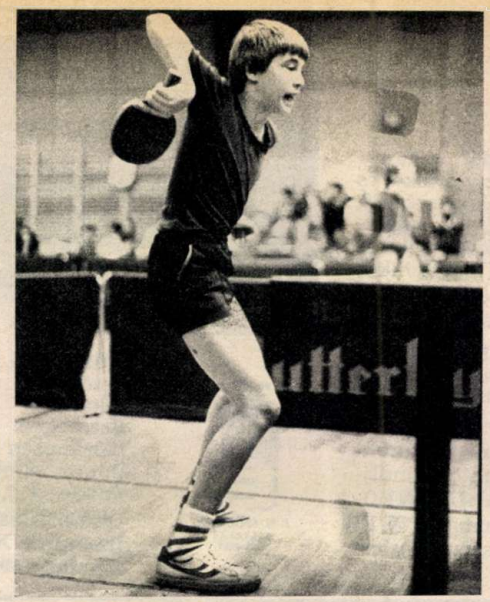

A mozdulat talán nem egészen természetes, ám a győzelem érdekében mindent meg kell próbálni . . .

Limbek Anett, a legeredményesebb Somogy megyei versenyző. A legjobb nyolcig jutott . . .

A papa nyomdokain . . . Pignitzky László a tavalyi aranyérem mellé az idén újabb ezüstöt szerzett a legnagyobbak között

A XVIII. ORSZÁGOS ASZTALITENISZ ÚTTÖRŐ-OLIMPIA VÉGEREDMÉNYE (KAPOSVÁR, 1982. DECEMBER)

CSAPATBAN

1. Budapest I. (Vitsek Iván, Braun Éva, Turbók Attila, Faludi Judit).

2. Budapest II. (Pignitzky László, Kahn Szilveszter, Kovács Levente, Wirth Gabriella).

3. Tolna m. (Nemecskó Viktor, Bátorfi Csilla, Kelemen Zsolt, Balics Krisztina).

EGYÉNI

III. kcs. fiú: Turbók Attila (Budapest), 2. Kovács Levente (Budapest), 3. András Miklós (Borsod m.). **III. kcs. leány:** 1. Wirth Gabriella (Budapest), 2. Marosi Judit (Budapest), 3. Németh Mónika (Vas m.).

IV. kcs. fiú: 1. Vitsek Iván (Budapest), 2. Pignitzky László (Budapest), 3. Rózsahegyi Péter (Borsod m.). **IV. kcs. leány:** 1. Bátorfi Csilla (Tolna m.), 2. Nagy Krisztina (Budapest), 3. Braun Éva (Budapest).

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK, FIGYELEM!

Kőműves, ács-állványozó, bádogos-tetőfedő, villanyszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, vízvezeték- és készülékszerelő, központi fűtés- és csőhálózat-szerelő, épületasztalos, fapadlózó-műanyagburkoló, hidegburkoló, szobafestő-mázoló szakmunkástanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 15—17. életévüket 1983-ban betöltik és az általános iskola 8. osztályát elvégezték, illetve akik jelenleg a 8. osztály tanulói.

Vidékieknek a tanulmányi időre TÉRÍTÉSMENTESEN TANULÓOTTHONT, KOLLÉGIUMOT, napi 3 Ft-ért teljes ellátást; tanulmányaikhoz szakképzett nevelőtanári felügyeletet és segítséget biztosítunk.

Továbbá rendszeresen hazautazási kedvezményt, munkaruhát, ösztöndíjat, egyes szakmákban ösztöndíjkiegészítést, valamint **KŐMŰVES, ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ TANULÓKNAK** 500 Ft, a többi szakmában 250 Ft társadalmi ösztöndíjat biztosítunk, amit szerződésben rögzítünk.

FŐVÁROSI 3. SZ. ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT BUDAPEST.

Különböző sportolási és kulturális lehetőséggel várjuk a jelentkező fiatalokat.
Személyes és levélbeli érdeklődésre részletesen válaszolunk.
Pontos címünk:
Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat, szakoktatási csoport,
Budapest XIII. Lehel út 10/a.
Telefon: 494-300/121-es mellék.

FIATALOK FIGYELEM!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat felveszünk az 1983—84-es tanévre fonó és szövő, fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

FELSŐ KORHATÁR: 15 ÉV. TANULÓIDŐ: 3 ÉV

TÁRSADALMI ÖSZTÖNDÍJ: 500 FT

TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJ: EREDMÉNYTŐL FÜGGŐEN 350—550 FT

ÖSZTÖNDÍJ-KIEGÉSZÍTÉS: 190 FT. TELJES ELLÁTÁS ÉS ELHELYEZÉS KOLLÉGIUMBAN HAVI 210 FT-ÉRT, TANKÖNYV ÉS MUNKARUHA DÍJMENTESEN. SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN A HAVI KERESETI LEHETŐSÉG 4000 FT-TÓL 4500 FT-IG.

Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától 16 óráig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk. A gyár címe: PNYV MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály Budapest, Lahner Gy. u. 30. 1046

Telefon: 693-111/115-ös mellék vagy 693-847.

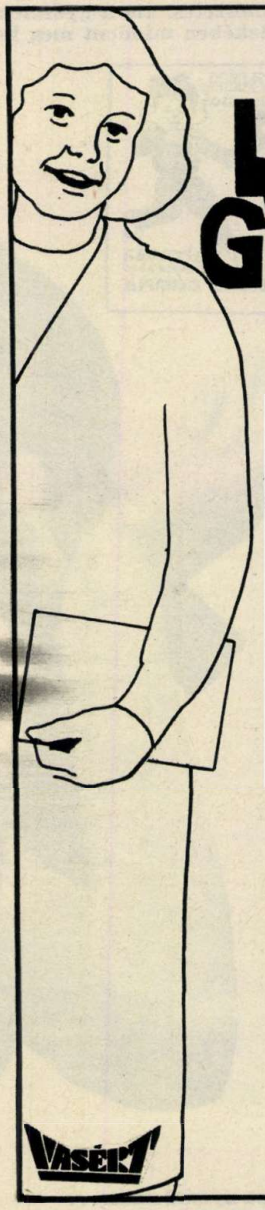

FIÚK LÁNYOK GYERTEK TI IS!

A vaskereskedő feladata:
Konyhafelszerelések, háztartási eszközök, barkácsszerszámok, kisgépek, szerelvényáruk, tüzeléstechnikai cikkek stb. eladása.
A tanulmányi ösztöndíjon felül havi 500,— Ft társadalmi ösztöndíjat is fizetünk.
A tanulók részére napi 3,— Ft térítés ellenében ebédet, valamint ingyen munkaköpenyt, tankönyveket és füzeteket, évente egy alkalommal díjmentes üdültetést, tanulmányi kirándulást, s vidéki fiúk részére ingyenes kollégiumi ellátást biztosítunk.
Az utolsó évben a tanulók szakmunkásbért kapnak.
Jelentkezés: a VASÉRT Vállalat személyzeti osztályán (Budapest VIII., Üllői út 32. I. em. 8. Tel: 138-882).
JÖJJETEK HOZZÁNK TI IS!

VASÉRT

FELHÍVÁS

Általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várjuk a PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT-hoz építőipari szakmunkástanulónak az 1983—84-es tanévre, az alábbi szakmákra:
autószerelő, központi fűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, építőgép-szerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, épületvillamossági szerelő, épületasztalos, magasépítő-ipari ács-állványozó, szobafestő-mázoló (tapétázó), vízszigetelő, épületburkoló, kőműves, padlóburkoló, vasbetonkészítő, bádogos, műköves.
Vidékiek részére kollégiumot (autószerelő szakma kivételével), valamint teljes ellátást biztosítunk.
Megjegyzés: magasépítő-ipari ács-állványozó, kőműves, vízszigetelő, vasbetonkészítő szakmák esetében 200 Ft ösztöndíj-kiegészítést fizetünk.
Jelentkezés: írásban a vállalat személyzeti és oktatási osztályán, Budapest XXI., Kiss János altábornagy u. 19—21. — 1751. Személyesen a szakoktatási csoportnál. (Megközelíthető: Boráros térről gyorsvasúttal a végállomásig, onnan a 38/b jelű autóbusszal a 3. megálló.)

A NAGYALFÖLDI KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZ-TERMELŐ VÁLLALAT
szakmunkástanulókat iskoláz be
SZÉNHIDROGÉNKITERMELŐ szakmára az 1983–84-es tanévre. Képzési idő: 3 év.
A képzés helye:
612. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet, Orosháza, Kossuth tér 4.
A tanulók korszerűen felszerelt kollégiumban nyernek elhelyezést,
melynek havi díja 120 Ft.
Juttatások: munkaruha, 500 Ft társadalmi ösztöndíj, 200 Ft ösztöndíj-kiegészítés, valamint tanulmányi eredménytől függően tanulmányi ösztöndíj.
A szakmunkásképző intézet elvégzése után három műszakban dolgoznak, Szeged, Orosháza, Hajdúszoboszló térségében.
Feladatuk: kőolaj- és földgázkitermelést szolgáló berendezések kezelése.
Csak fiúk jelentkezését várjuk!
A jelentkezési lapot az iskola címére kell továbbítani.

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT ÁLLÓK, FIGYELEM!

Az ország egyik legjelentősebb nagyvállalata, a Magyar Hajó- és Darugyár várja az általános iskolát végzett tanulókat az alábbi szakmákra történő beiskolázásra:
szerkezetlakatos, csőszerelő, gépszerelő, ács-állványozó, hegesztő, gépiforgácsoló (esztergályos), villanyszerelő, öntő.
A gondtalan tanuláshoz biztosítunk: kollégiumi elhelyezést, korszerűen felszerelt tanműhelyt, tanulmányi ösztöndíjon felül — szakmától függően — 250—500 Ft társadalmi ösztöndíjat, napi 3 Ft térítésért ebédet. Nyereségrészesedést, üdülést balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőséget vállalatunk nyolc sportszakosztályában. Minden héten szabad szombat.
Szakmunkásvizsga után továbbtanulási lehetőség, munkába álláskor 1500—2000 Ft juttatás, modern munkásszálloda, jó kereseti lehetőség.
Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címeken lehet:
MHD központi oktatási osztály, Budapest, Váci út 202. — 1904
Telefon: 296-203

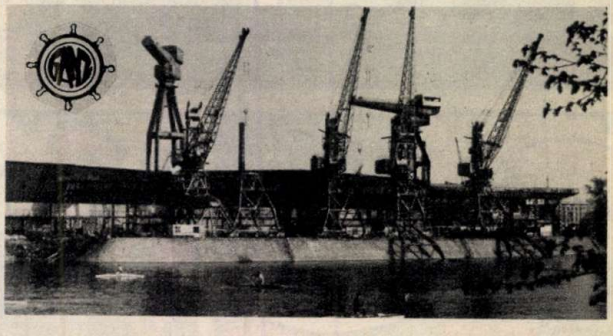

MHD Tiszafüredi Gyáregység, Tiszafüred. Telefon: 53.
MHD Balatonfüredi Gyáregység, Balatonfüred. Telefon: 06-80 40 100
MHD Váci Gyáregysége, Vác, Derecske dűlő. Telefon: 06-27 11 411

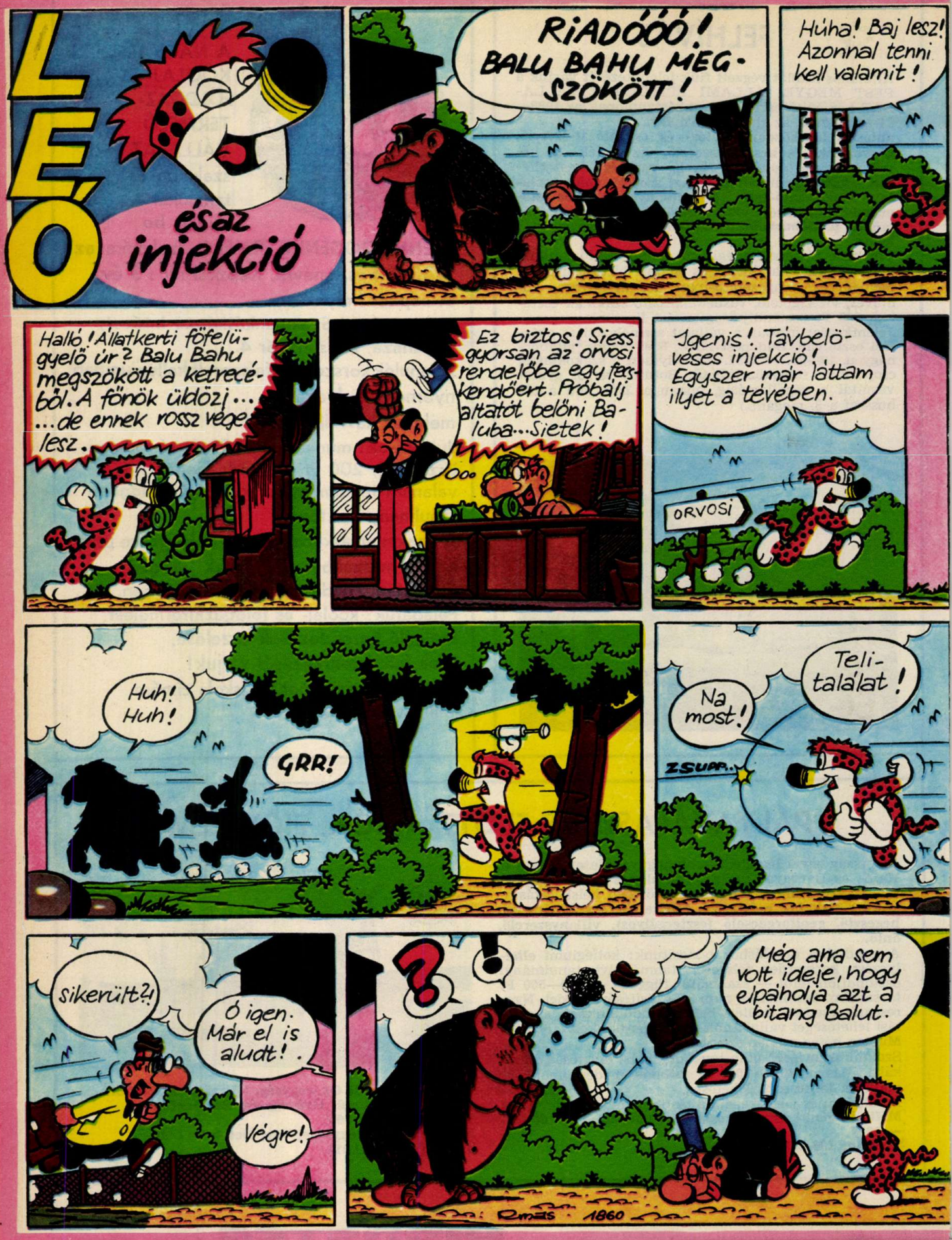
LEÓ
és az injekció
RIADÓÓÓ! BALU BAHU MEGSZÖKÖTT!
Húha! Baj lesz! Azonnal tenni kell valamit!
Halló! Állatkerti főfelügyelő úr? Balu Bahu megszökött a ketrecéből. A főnök üldözi... ...de ennek rossz vége lesz.
Ez biztos! Siess gyorsan az orvosi rendelőbe egy fecskendőért. Próbálj altatót belőni Baluba... Sietek!
Igenis! Távbelövéses injekció! Egyszer már láttam ilyet a tévében.
ORVOSI
Huh! Huh!
GRR!
Na most!
Telitalálat!
ZSUPP
sikerült?!
Ó igen. Már el is aludt!
Végre!
Még arra sem volt ideje, hogy elpáholja azt a bitang Balut.
Z
Romás 1860

CSEPELI HÍVOGATÓ

Gyakorlat teszi a mestert, tehát a szakemberképzésben is döntő fontosságú a gyakorlati oktatás. A nagy múltú Csepel Művek korszerűen felszerelt gyáraiban minden feltétel együtt van a szakma elsajátításához: a szakmájukat mesteri szinten ismerő, tapasztalt munkások és a ma fejlett technikája.

AKI CSEPELEN TANUL, AZ MESTERE A SZAKMÁJÁNAK.

Általános iskolát végzett, 14—16 éves, egészségileg alkalmas tanulókat várunk az 1983—84-es tanévre; három év alatt kiképezzük őket a következő szakmákra:

hegesztő, esztergályos, köszörűs, marós, szerszámkészítő, villamosgép-szerelő, irodagép-műszerész, kötő- és varrógépműszerész, ezekre fiúk és lányok egyaránt jelentkezhetnek.

Csak fiúk jelentkezését várjuk a hengerész és forrasztár, kovács, öntő, központi fűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, géplakatos, Dieselmozdony-szerelő, könnyűszerkezeti lakatos, erősáramú berendezésszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, épületvillamossági szerelő, műszergyártó és karbantartó, galvanizáló, bútorasztalos, épületasztalos, mintakészítő, fényező-mázoló, magasépítőipari ács-állványozó, szobafestő-mázoló, épületburkoló, kőműves, bádogos szakmára.

Érettségizett, 18—19 éves, egészségileg alkalmas fiatalokat két év alatt képezünk ki irányítástechnikai műszerésznek. Négyéves képzés után érettségi és szakmunkás-bizonyítványt egyszerre szerezhetnek azok a 14—15 éves, általános iskolát végzett fiatalok, akik szakközépiskolai képzésre jelentkeznek a következő szakmákra:

esztergályos, marós, szerszámkészítő, géplakatos, vas- és fémszerkezeti lakatos, erősáramú berendezésszerelő, elektroműszerész.

Valamennyi képzési formánál az elméletet fővárosi szakmunkásképző intézetekben sajátíthatják el a tanulók, míg a gyakorlati oktatás a Csepel Művek tanműhelyeiben történik. Tanulóinknak tanulmányi eredményüktől függően 160—750 Ft tanulmányi ösztöndíj, szerződéskötés esetén 250—500 Ft társadalmi ösztöndíjat fizetünk. Szerződéskötés esetén — egyes szakmákban — a vidéki tanulók ingyenes kollégiumi elhelyezést és hazautazási költségtérítést kapnak. Várjuk a fiatalokat a Csepel Művek Oktatási és Társadalomtudományi Intézet tanulmányi osztályán.

Levélcím: Budapest, Pf. 93. — 1751.
Telefon: 278-622.

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

szeretettel várja az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését az alábbi szakmákra: általános vegyianyaggyártó, esztergályos, marós, hegesztő, vas- és fémszerkezeti lakatos, ács és állványozó, kőműves (kiemelt szakmák), géplakatos, vegyigépszerelő, gáz- és vízvezeték-szerelő, anyagmozgatógép-szerelő, Dieselmozdony-szerelő, felvonószerelő, villanyszerelő, villamosgép-szerelő, elekroműszerész, irányítástechnikai műszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő-mázoló.

A kiemelt szakmákban a tanulók a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft kiegészítést kapnak.

A tanulókkal szerződést kötünk társadalmi ösztöndíjra, amelynek összege 250—500 forintig terjed.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A gyakorlati oktatás idején a tanulók kedvezményes ebédet, védőétel-térítést, védőruhát, tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést kapnak.

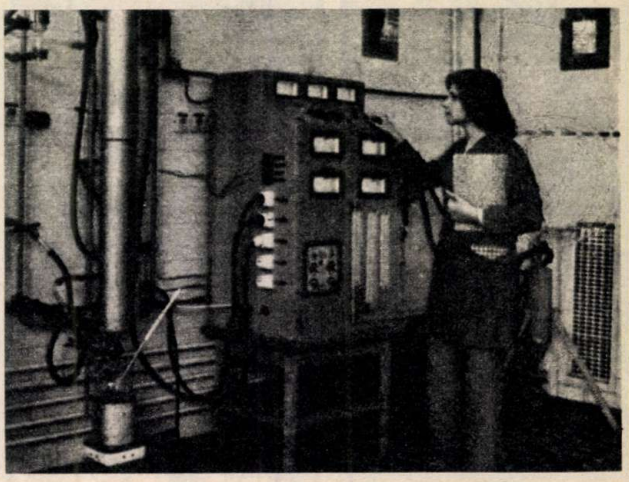

A törzsgárdatagság elismerésénél a tanulóéveket beszámítjuk.

Dolgozóink pihenését szolgálják a Duna és Balaton melletti üdülőink. Számtalan sportolási lehetőséget nyújtanak a vállalat sportszakosztályai.

A szakmunkásvizsga letétele után a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a Budapesti Vegyiművek személyzeti és oktatási osztályán (Budapest X., Kén u. 5. — 1097. Telefon: 277-275)

HIRDETÉS

ALASZKAI ARANYRÖGÖK 4

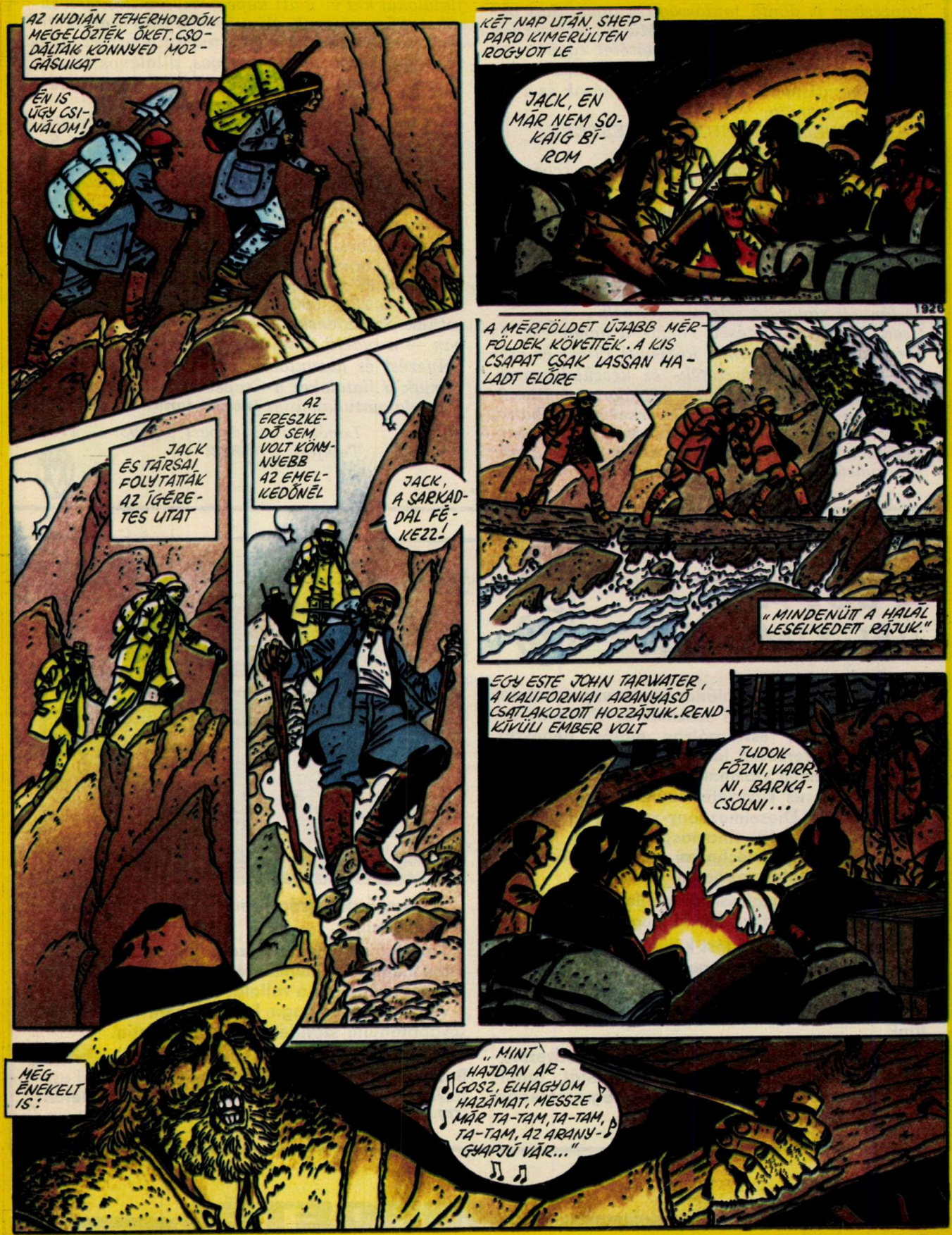

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

FOLYTATJUK

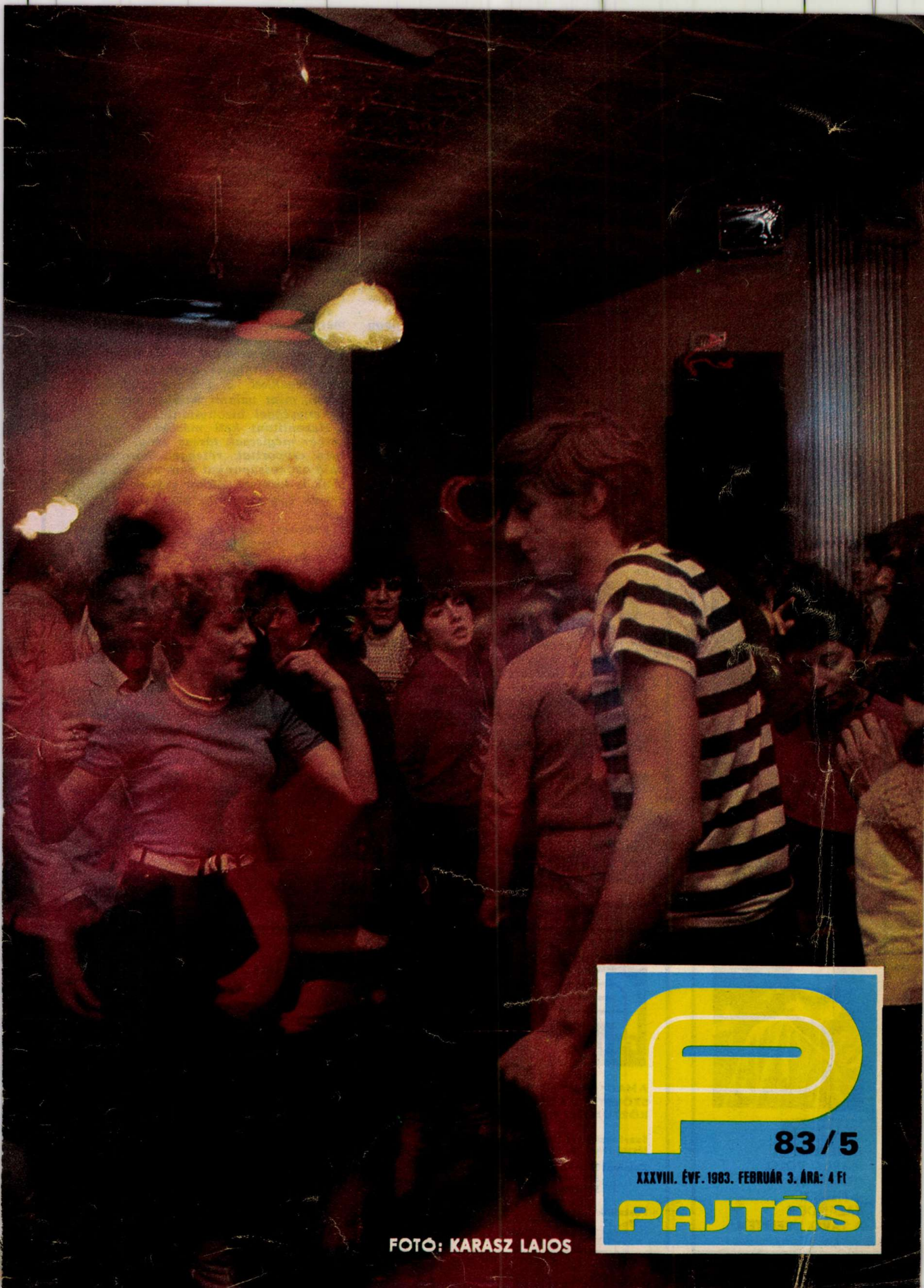

FOTÓ: KARASZ LAJOS

83/5

XXXVIII. ÉVF. 1983. FEBRUÁR 3. ÁRA: 4 Ft

PAJTÁS

KÖVETKEZŐ SZAMUNK TARTALMÁBÓL:

NEGYVENNÉGY VÉGNAPJAI. EGYÜTT TANÁROK ÉS DIÁKOK. A DÖNTÉS ÓRÁI. ÁTÁLLÁS BUDÁN.

A TÉVÉTORNA FŐSZEREPLŐI. SZTÁROK MINDENNAPJAI. KI A LEGÜGYESEBB? A SCHMIT-CSALÁD BEMUTATKOZIK.

FELFEDEZŐK NYOMÁBAN. A NEVEM: MARCO POLO. UTAZÁSOK – FILMEN. KALANDOK A TÁVOLI KELETEN.

margó

Ha bárhol elhangzik ez a szó, hogy „divat", tíz ember közül legkevesebb kilencnek a lelki szemei előtt a punkok, a popperek, a digók, a csövesek, a rockerek, meg a jó ég tudja miféle hóbortos csoportok tarka képe jelenik meg. És az egész témát elintézik egy kézlegyintéssel, hozzátéve egy mágikus mondatot, amely így hangzik:

„Hát igaz, ami igaz, mi is elég nagy fajankók voltunk annak idején, de amit ezek a mai fiatalok művelnek, az már kész röhej!"

Egyáltalán nem bizonyított tény, de ez a megrökönyödés valószínűleg akkor csendült fel először, amikor az ősember ősgyereke váratlanul csiszolgatni kezdett egy követ, amelynek készen talált alakjával valahogy nem volt megelégedve. És ettől kezdve minden következő generációnak a fejéhez vágták a fenti vádat, amikor az változtatni akart az elődök szokásain.

Ám a szokások ettől függetlenül többé-kevésbé mégis mindig változtak. Öltözködésben, magatartásban, munkában és szórakozásban egyaránt. Egyszerűen más lett a divat.

És ebből következik, hogy a divatot nem szabad kizárólag az ifjúság hóbortjának tekinteni. Mert magának a divatnak a csepülése is divat a javából, a társadalom egy bizonyos korosztályának nagyon is maradandó divatja. Egyszerűen arról van szó, hogy nincsen kibúvó! Mindenki rabja valamiféle divatnak, amit életkora, társadalmi helyzete, nemzetisége és az adott történelmi korszak határoz meg. A gúny és a felháborodás tehát végső soron nem a divat ellen irányul, hanem a sajátunktól eltérő, másfajta *divatot ostorozza.*

Persze, mint minden jelenségnek, ennek is megvannak a maga vadhajtásai. A sisak formájúra borotvált haj, a koncertek után a környék aprófává aprításának szertartása, a sportpályák lelátóin szabadjára engedett őserdei ösztönök. De ide sorolható — igaz, jóval „szelídebb" vadhajtásként — a szimfonikus hangversenyen diszkrét hortyogással szendergő, vagy celofán zacskójával csörömpölő nézö magatartása is. Nyilvánvaló, hogy ők is a divat parancsának engedelmeskedtek, amikor eljöttek, mert egyébként borsózik a hátuk az egésztől.

Különös módon ezek a vadhajtások két egymástól merőben különböző tőről fakadnak, amelyek nagyjából egyformán járulnak hozzá a szokások olykor viharos változásaihoz. Ez a két tő a „különbözni!", *és a* „hasonlítani!" *akarás vágyában gyökerezik.*

Különbözni kell mindenki mástól, mert végül is nem vagyunk átlagemberek. Ilyen ürge nem mindennap születik, úgyhogy nem árt, ha ide figyel a világ. És mennyivel könnyebb mindezt külsőségekkel a többiek tudomására hozni, mint valami valóban értékes tevékenységgel bizonyítani . . . !

Hasonlítani kell másokhoz, mert az ember mégiscsak társas lény. Valamilyen csoporttal, réteggel, korosztállyal való azonosságunkat nem árt, ha a külsőnk is kifejezi. Akkor szavak nélkül is értjük egymást, ami nem utolsó szempont.

Érdekes, hogy ez az utóbbi törekvés annyira erős, hogy ennek érdekében még valóban meglevő egyéniségünket is hajlamosak vagyunk föláldozni. Öltözködésben is, szokásainkban is, szórakozásunkban is.

Ez a divat igazi vadhajtása, mert ezt a magatartást már nyugodtan nevezhetjük akár képmutatásnak is. És így válik a két ellentétes törekvés hatására a legvadabb, leghóbortosabb, legmegbotránkoztatóbb divat is — egyenruhává.

Holott mindez a legkevésbé sem törvényszerű. Korunk divatja ugyanis hihetetlenül sokszínű. Amint az a következő oldalakon is kiderül, beletartozik a diszkó, a komoly zene, a sport és a játék is.

Egyáltalán nem kell másokat majmolni, mások szokásai szerint élni. Bőven adottak a lehetőségek, hogy mindenki megtalálja a saját „testre szabott", hasznos elfoglaltságát.

Hogy egyszerre legyen divatos is, egyéniség is! . . .

Cser Gábor

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES
Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztő: BŐCS FERENC, SZIGETI PIROSKA
Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065 Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: Egész évre 139,50 Ft I. félévre 77,50 Ft II. félévre 62 Ft

83.0149 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

DISZKÓ-ALKONYAT

Ma még tömegek esti szórakozása a diszkó. Az üzletember azonban azt mondja: a műfajnak beálkonyult. Amikor rajongóit kérdezzük a diszkó jövőjéről, széttárják kezüket...

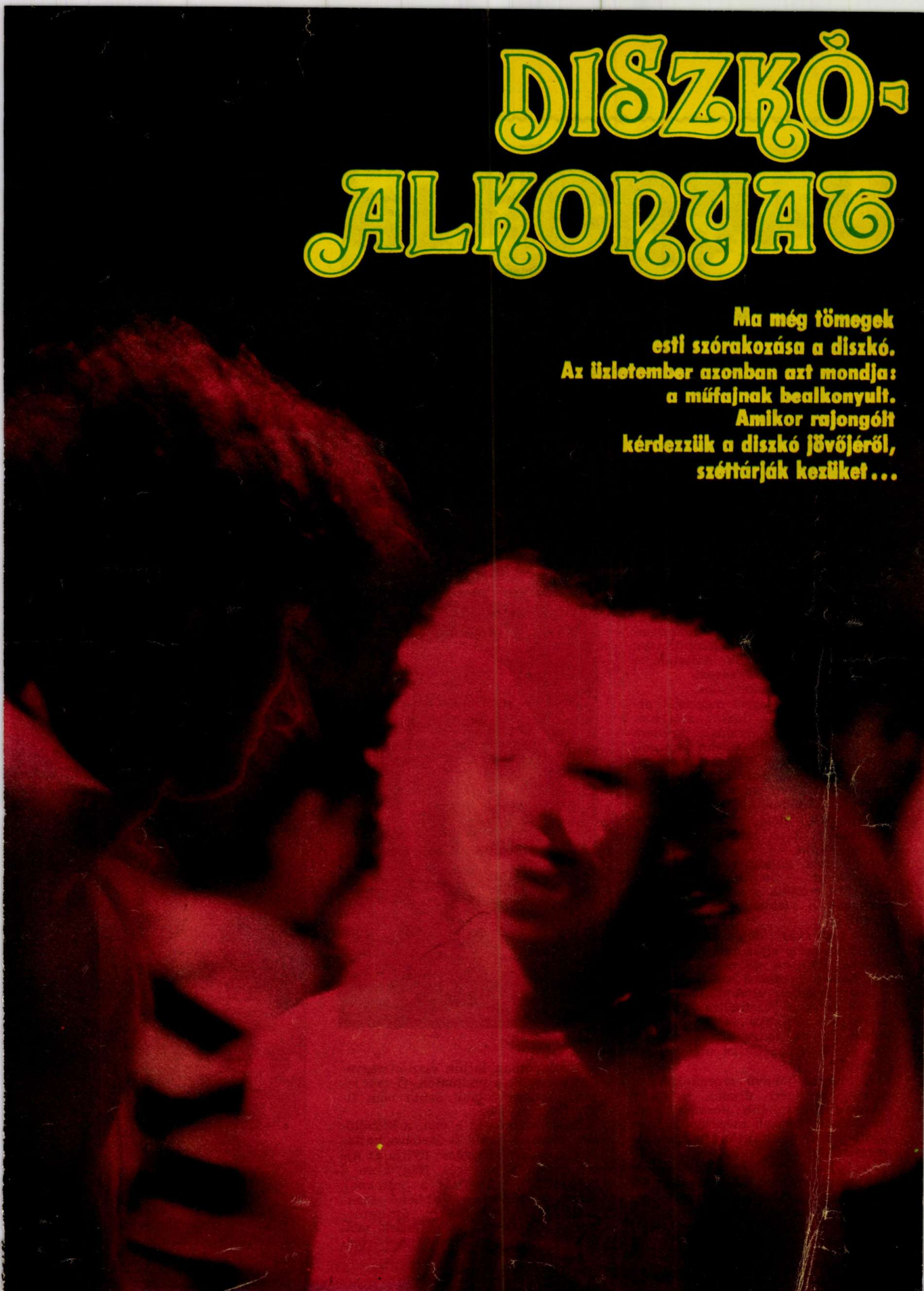

Gyere velem diszkóba, mondom. Kérésemre az ismerősöktől kérdés a válasz. Ugyan, ki jár ma már diszkóba? De hát, lévén örök optimista, legyintek kishitűségük hallatán, s nyakamba veszem a várost.

Elindulok diszkókeresőbe.

A vélemények azért megingathattak kissé, mert — biztos, ami biztos — sűrű telefonálgatással kezdem az estét. Diszkó, ugyan kérem, mondja az ismert fővárosi szórakozóhely vezetője a telefonba, pláne hétközben! Nem mondom, ha hétvégén érdeklődne, akkor találna néhányat. De most hétköznap van. Egyébként is: leáldozott már a diszkó napja.

A végzős gimnazista valaha — emlékszem — a diszkó bolondja volt. Ma, mintha szégyellné egykori önmagát, a szemembe se néz, úgy mondja:

— *Gyerekes dolog volt. Nem mondom, máig eljár az ember az E-klubba, KEK-re, de nem az őrjöngés, hanem inkább a zene miatt. Ma a jazz érdekel: elmentünk nyáron Debrecenbe, a fesztiválra. Tízezren is voltunk, éjszaka sátorban aludtunk. Ez az igazi élmény. Diszkó...? Van egyáltalán még olyan?*

Van!

A főváros jónevű szórakozóhelye este tízre ígéri diszkó műsorát. Nemrégiben inkább kocsma volt, most drága pénzen megszépült, s az újult külsővel, mintha belsőleg is megtisztult volna.

A bajuszos portás kérlelhetetlen. Tornacipőben nem lehet bejönni, állítja meg a szakadtakat az ajtóban. Így meg tudjuk őrizni a nívónkat, kacsint ránk. A jól öltözöttek előtt szabad az út. Egyiküket később zilált állapotban látjuk viszont: egyedül vonaglik a pódiumon. Ő már lebeg, mondja valaki. Senki nem figyel rá.

De most még este van, a készülődés ideje. A taxik a járdára hajtanak, a sofőr készséges: nyitja az ajtót, tartja a tenyerét. Nagyüzem a ruhatárban, várakozás a pultoknál. Arcok a tükörben, libbenő szoknyák. Megkésett maxik, újraszületett minik. Villannak a térdek, nem állítják meg a tekintetet. A bárban

DISZKÓ-ALKONYAT

az öregfiúk melegítenek, körülöttük néhány szülő-korú fiatal. A mikrofonban a fiatalságuk szól: Beatles, meg Illés, meg Presley. Egy óra nosztalgia.

Az üzletvezető — pontosabban: csúcsvezető, ahogy beosztottjai tisztelettel említik — némiképp ideges. Szereti a diszkót? Elhúzza a száját. A csöndet szeretem. Minek akkor hát a zene a szolid Duna-parti helyiségben?

— Minek?! Ez az üzlet. Bejön ide esténként néhány száz fiatal, nem a kedvünkért, hanem a diszkó miatt, és közben persze elverik a pénzüket. Itt mindent megkapnak, amit akarnak: bömböl a zene, villog a fény, füst van meg fülledtség. Ez kell nekik, hát legyen.

— Ez kellene nekik?

— Sokszor már én sem tudom. Ma még talán van egy réteg, amelyik ezt igényli. De nem adok egy két évet és azt sem fogjuk tudni, mi volt a diszkó.

— Nem?!

— Nem hát. Nézzen körül odakinn: nyugaton már rég túljutottak az őrületen. Ma zenekarok játszanak az éttermek pódiumain, és aki akar, még beszélgethet is.

Nálunk még nem lehet beszélgetni.

A gitár ereinkben zakatol, a dob fülünkben veri a ritmust. Fiú és lány szemben ülnek az asztalnál, mintha szóra nyílna szájuk. Aztán inkább hallgatnak. Néhányan levetik szemérmüket, kivonszolják magukat a dobogóra, megpróbálják eltalálni a ritmust. Mások a lépcsőn állnak, a falnak támaszkodnak. Félreszólítjuk őket, jönnek is, nem is.

— Régi diszkósok vagytok?

Egymásra néznek, mintha onnan várnák a választ. Iskoláskorunk óta járunk diszkóba, mondják a lányok. Most vagyunk itt harmadszor, így a fiúk.

— Jó ez a diszkó?

— A többiekhez képest. De hát hol van jó diszkó ma már? Annak idején a város másik végébe is elment a jó zenéért az ember. Ma? Ide is azért jöttünk, mert helyben van.

Ülnek, hallgatnak. Hallgatunk.

— Más szórakozás? A mozi, mondják a lányok. Könyv, mondják a fiúk. Meg színház lenne, ha kapnánk jegyet. De minden ajtón ott van: teltház. Marad hát a diszkó.

— Marad? Meddig?

Széttárják a karjukat. Ki tudja, mondják, egy-két év, aztán jön valami más. Más? Micsoda?!

Kérdőn nézünk egymásra.

Kérdésünkre nem felelet a csöndbe beleüvöltő zene.

Major Árvácska
Fotó: Karasz Lajos

HA VAN AKARATERŐD...

Lejczelter Zoli rossz alvó. Most meg az is nyugtalanítja, amit a mester mondott a pályaválasztásról. Ha mégis elszundít, éktelenül kalimpáló zongorák között kószál. Megpróbálja felkutatni a hamis hangokat, de képtelen eligazodni az ismeretlen szerkezetek között.

Felkattintja karórája fedelét, kitapogatja a számokat, aztán előhúzza párnája alól a félbehagyott regényt. „Én a sötétben is tudok olvasni" — gondolja, de aztán kedvetlenül félreteszi könyvét. Szíve szerint inkább a gitárt emelné le a szekrény tetejéről, csakhogy tekintettel kell lennie szobatársaira, akik az igazak álmát alusszák. Megkeresi fülhallgatóját, bekapcsolja a magnetofont, és a zene szárnyán visszakanyarodik a mesterrel folytatott beszélgetéshez. Úgy látszik, a felnőttek, ha a gyerekek sorsáról döntenek, megfeledkeznek arról, hogy egyszer ők is voltak tizenévesek. Akik az utolsó pillanatban megszigorították a zongorahangoló mesterség felvételi vizsgáját, vajon gondoltak-e rá, hogy a vak gyerekeken „ütnek", hiszen ezt a szakmát szinte nekik találták ki. Valójában ő most egy klassz ember „áldozata", azért került veszélybe, mert Táncos Lajost, a zongorahangoló mestert követi. De hát egy munkáról, egy hangszerről senki sem tud olyan szenvedéllyel mesélni, mint Lajos bácsi. Lehet, hogy jobban járt volna, ha apuékra, tanáraira hallgat, akik azt tanácsolták, inkább gimnáziumba menjen.

— Két új szerkezet anyagával, a bécsivel és a pianínóval bővítették a felvételi vizsgát. Megpróbálom nektek röviden elmagyarázni — mondta a mester.

— Arra sem lesz időnk, hogy magnóra vegyük az anyagot, enélkül pedig mi nem tudjuk megtanulni.

— Meg kell próbálni.

— És ha nem sikerül?

— Nem féltelek. Ha van akaraterőd...

Akaraterő? Ha ezen múlnának a dolgok, ő már akár egyetemista is lehetne. Hányszor, de hányszor kellett újrakezdenie az életét. Még pólyásbaba volt, amikor a szülei észrevették, hogy beteg a szeme. Kórházba vitték. Ettől kezdve műtőből műtőbe került, kórterem lett az otthona. Harminchatszor operálták. Harminchatszor ültették el benne a reményt, de a várva várt fény helyett csak a sötétség sűrűsödött körülötte. A legfájóbb az volt, hogy Herenden, a szülőfalujában a barátai is kezdtek lemaradozni mellőle. Pedig mi mindent megtett, hogy megtartsa őket! Már csak egy-egy tárgy körvonalait, egy-egy ember árnyait látta, de biciklire ült, hogy versenyt karikázzon velük. Fára mászott, verekedett értük, de egyre inkább érezte, hogy legfeljebb csak haver lehet köztük, barát soha többé.

A csalódás Budapesten, a Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában is hosszú ideig meghatározta magatartását. Ingerlékenyen válaszolt mindenre. Néhány tanár naplójában a neve mellé odakerült a „nehezen nevelhető" jelző. Szerencsére az iskolában, az otthonban türelmes és megértő emberek vannak. Így aztán hamarosan kiderült, hogy Zoli nemcsak tehetséges, hanem csupaszív gyerek is. Ha érzi, hogy bíznak benne, maga köré vonja, magával húzza a társaságot. A 892. számú Táncsics Mihály Úttörőcsapat tagjai meg is választották az úttörőtanács tagjának, kultúrfelelősnek, játékmesternek jelölték...

Zoli reggel álmosan, morózus hangulatban lép az osztályba. Körülötte vibrál, szinte szikrázik a levegő. És ezt a többiek azonnal észreveszik A lányok tudják, hogy Zoli kedves hangszere a gitár, megpróbálják vele vigasztalni.

— Játssz nekünk valamit — kérleli Kozma Zsuzsi.

— A legkisebb gondom is nagyobb, minthogy bohóckodjak.

— Ez közkívánság!

Zoli elmosolyodik. A többiek akarata szent. Kezébe veszi a gitárt, és akaratlanul is osztálytársa, Bieder Marika versét kezdi dúdolni:

Mondják, ne sírj, a könnyek öledbe hullnak. / Még friss a seb, az órák egyre múlnak. / Nevess, mint rég, az ördög vigye a bánatot, / a kert, a rét tavaszra zendül, láthatod.

Kedveli ezt a verset, mert hozzá fűződik élete nagy sikere. Ő zenésítette meg a tavalyi Ki mit tud-ra. Nem csak a nevelőotthonok versenyén, a kerületben is nyertek vele. Lehet, hogy emiatt veszi elő újra és újra, de az is lehet, hogy azért, mert ha kutyául érzi magát, mindig Marikára gondol, akinek ugyancsak bánata volt, amikor e sorokat leírta.

— Ezzel a dallal lépünk fel az idén is? — faggatja Zsuzsi.

— Ami tegnap siker volt, az ma bukás lehet.

— Hát akkor?

— Állítsatok össze új műsort. Nézzétek meg Marika novelláját, a „Nap mindenkire süt" című írást, amelylyel nemzetközi díjat nyert.

Zsuzsi mérgesen fortyog.

— Mi az, hogy állítsatok össze? Talán csak nem akarsz lelépni az utolsó pillanatban? Te vagy az irodalmi színpad főszereplője.

— Nekem most a felvételi vizsga a fontos. Tudjátok, hogy olyan anyagot is előírtak, amiről eddig nem is tanultunk. Ki törődik most azzal, hogy ...

Elharapja a szót. Valahogy már szégyelli az indulatosságát, hiszen akiket cserben akar hagyni, sorstársai, évekig élt velük együtt. Eszébe jut, hogy az osztályban, amelyik egyben úttörőraj és őrs is, hiszen mindössze tízen vannak, már évekkel ezelőtt elhatározták, hogy örömet szereznek a búcsúzásnál Rózsa néninek, a csapatvezetőjüknek, tanáraiknak és maguknak is emléket állítanak. Mindenképpen megnyerik az idei Ki mit tud-ot.

Ujjaival megpendíti a húrokat. Lelki szemei előtt elvonulnak mindazok, akikkel együtt küzdött. Akikkel együtt tette meg az első „vak lépést", s akik mgtanították rá, hogy nem szabad jajgatnia az embernek, ha véletlenül nekiütközik a falnak. Még televíziót is „néztek". A hangokat hallották, a képernyőn történteket pedig elmesélte az, aki egy csöppnyit látott. Ők oltották belé a hitet, hogy ha van ereje, vakon is minden lehet. Rábeszélték a zongoraórákra, de amikor észrevették, hogy nincs kedve hozzá, a klarinétot ajánlották. Aztán elcsalták a gitárfoglalkozásokra. S ez a hangszer a mindene lett.

Bieder Marikáért nemcsak azért rajong, mert verse neki is hírnevet szerzett. Marika nagyon tehetséges, és elmondhatatlanul szorgalmas. Betűről betűre hónapokon át tanult a vak-írógépen, látható levelet fogalmaz. Ő állt mellé akkor is, amikor egy rossz emlék miatt eldobta fehér botját. Az utcán ugyanis, ahol testnevelőórán a tájékozódást gyakorolták, és véletlenül megbökött valakit, az illető durván ráordított.

— Sokszor veszekszenek még veled igazságtalanul, de neked akkor is meg kell tanulnod a bottal járni. Különben valamelyik jármű alatt kötsz ki. Nem te mondogattad mindig, hogy utálod, ha sajnálkoznak rajtad? Ha betegnek néznek? Menj úgy, hogy észre ne vegyék: nem látsz.

— Összegyűjtök a műsorra néhány remek beatszámot, és esetleg írok majd valamit — mondja megadóan a többieknek Zoli.

— Mi pedig felkutatunk és magnóra veszünk valamit, a bécsi és a pianínó zongoráról — ígéri Zsuzsi.

— Ha akarod, játszok neked az iskola, az otthon összes zongoráján. És hamisan is, hogy észrevedd a hibát — mondja Bieder Marika mosolyogva.

Zoli nem látja a mosolyt. Csak azt érzi, hogy a lány megfogja a kezét, széthúzza ujjait és kezébe adja a fehér botot. Zsuzsi hangját hallja:

— Kilépők vagyunk. Hamarosan itthagyjuk az otthont. Vajon kik állnak mellénk az utcán?

Elindulnak. Zoli figyeli a botok kopogását. Hangjuk mintha csak biztatóan azt ismételgetné: „Lesz erőd ... lesz erőd ..."

Faragó György

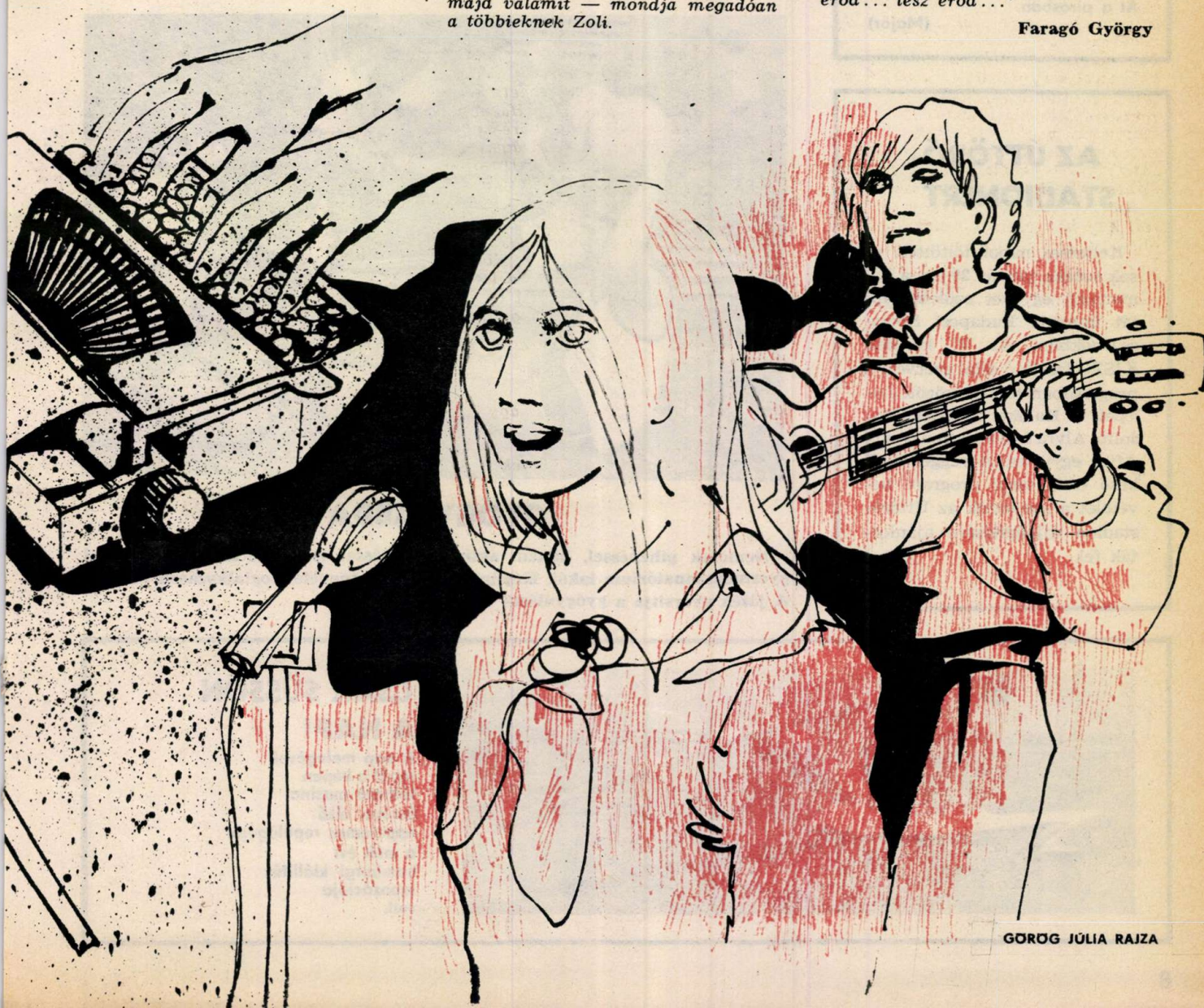

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

ZSIBONGÓ

TÜSKE

Iskolás korú fiú és apja sétál az úttesten.

Szél lengedez, süt a nap, csikorognak a fékek.

– Ugye, ha egyedül vagy, te nem csinálsz ilyet! – oktatja az apa a fút.

– Nem – mondja a fiú.

Mennek együtt, kéz a kézben. Át a pirosban.

(Major)

AZ ÚTTÖRŐ-STADIONÉRT

Kellemes napot töltöttek el sok százan január 29-én, a hamarosan egyéves születésnapját ünneplő Budapest Sportcsarnokban. Az V. kerületi KISZ-bizottság által szervezett programban többek között fellépett a Kaláka együttes, Rodolfo, Alvin Lee és a Ten Years After együttes. A reggel 9-től késő estig tartó program bevételét a szervezők az Úttörő-stadion újjáépítésére ajánlották fel.

AZ ÉN PORTRÉM

„Spiegelhalter Szilviának hívnak és nyolcadik osztályos vagyok. Nálunk, Pilisszentkereszten sok furcsaságot hallhat az erre kiránduló idegen. Gyakran előfordul például, hogy egy-egy mondatot három nyelven mondunk el. Ez nem véletlen, hiszen a magyar nyelvű oktatás mellett szlovákul is tanulunk, és természetesen az orosz sem hiányzik a tantárgyaink közül. Tíz éve országos vetélkedőket is szerveznek a szlovák nyelvből. A pilisszentkeresztiek mindig kitettek magukért, első helynél sohasem adták alább. Tavaly nekem sikerült megnyernem a versenyt. Persze, hagyományainkat nemcsak nyelvápolás formájában őrizzük. Szlovák énekkarunkat és tánccsoportunkat már sokfelé ismerik az országban. Az eddig elmondottakból is kitűnik, hogy nem unatkozunk ebben a csodálatosan szép fekvésű pilisi faluban."

GYÓGYLABDA

Nemcsak pihenéssel, hanem aktív sportolással is töltik idejüket az ajtai gyermekszanatórium lakói. Képünk a gyógy-testnevelés foglalkozáson készült. A játék gyorsítja a gyógyulást.

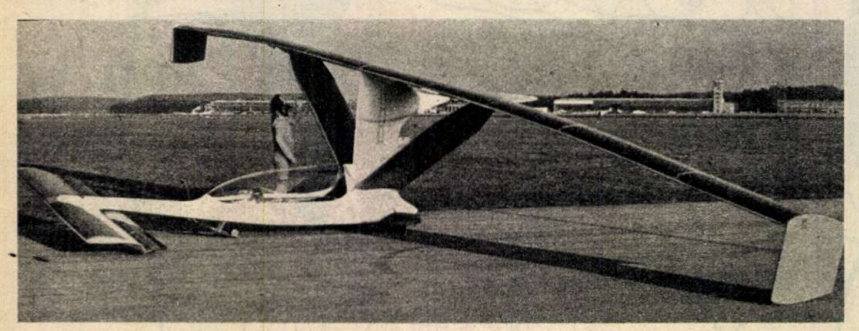

CSAK SÜSSÖN A NAP!

A nap melegével repül a képen látható masina. Európa első napelemes repülőgépe a múlt évi hamburgi kiállítás szenzációja volt.

NYOMJUK A SZÖVEGET

— Na, tessék! Most nézd meg ezt a gyalázatot! Ez nekik jégpálya . . . !

— Miért? Egész jól sikerült.

— Lázas vagy? Ez befagyott pocsolya. Ehhez képest a frissen szántott föld valóságos biliárdasztal. Szépen körül kellett volna sáncolni, és fokozatosan hizlalni rajta a jeget. Azonkívül . . .

— De hát miért nem mondtad nekik, hogy hogyan csinálják?

— Mondtam én . . . ! De akkor a kezembe nyomtak egy lapátot, hogy mutassam meg. Hát hallottál már ilyet . . . ?!

SZEMÉT DOLOG

Képünk eseménye nem ritka látvány: sok helyütt az úttörőcsapat tagjai hordják a szemetet – mások helyett. Szó ne essék, végzik is a dolgukat az úttörők tisztességgel. Csak mi kérdezzük meg helyettük: kedves felnőttek, nem lenne egyszerűbb ezeket a szemét dolgokat rögtön a helyükre tenni?

AUTÓTÉRKÉP

Nem a jövő, a jelen autójában leste el a technika legújabb vívmányát a Newsweek című amerikai hetilap fotósa. Az automata géptérkép közvetlenül irányítja a sofőrt.

KATONA-MESTERSÉG

Most jelent meg a Móra Könyvkiadó gondozásában Berkes Péter Katonamesterség című könyve, amely a tizenéveseket tájékoztatja arról, hogyan készülnek fel néphadseregünk katonái a haza védelmére. **„Hogyan dolgoznak a gépesített lövészek, a tüzérek, mivel, hogyan harcolnak; kik az akadályelhárítás mesterei, mit csinálnak a híradók, a vadászrepülők . . ."** Az izgalmas könyv illusztrációit Dluhopolszky László, a fotókat Bleich Rudolf és Kozma Tóth István készítette.

BALETT TOBORZÓ

Néptáncosok részére hirdet felvételt az 1983/84-es tanévre az Állami Balett Intézet.

Felvételre az általános iskolák idén végző nyolcadikosai jelentkezhetnek, akik felvételi vizsgát tesznek. A felvételi idejéről és helyéről az intézet értesíti az érdekelteket.

A tanulmányi idő négy év, a növendékek a néptánc tanulása mellett gimnáziumi oktatásban is részesülnek, szakmai oklevelet és érettségi bizonyítványt kapnak.

Jelentkezni lehet 1983. február 12-ig az intézet címén (1061 Bp., Népköztársaság útja 25.).

EGY KÉP – EGY MONDAT

Szálem a – jég . . .

ZSIBONGÓ

VILÁGLÁTÓ

A híres amerikai hetilap, a Time magazin, mint minden évben, az idén is közzétette immár hagyományos közvélemény-kutatásának eredményét. Ezek szerint az „Év embere" 1982-ben egy gép lett – a számítógép

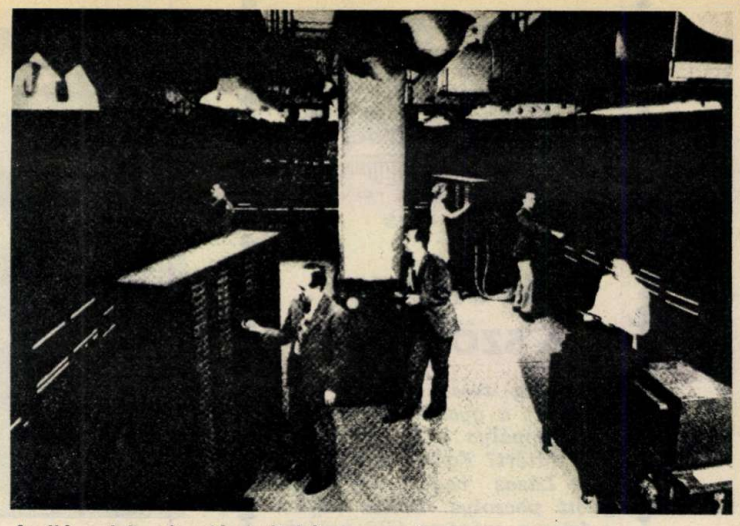

A világ első számológépét háromezer éve találták fel Kínában. Ezt tekinthetjük a komputerek ősének

Az év „embere:" a számítógép

Az ENIAC, az első számítógép még harminc tonnát nyomott és tizennyolcezer rádiócsövet tartalmazott

Tíz évvel ezelőtt a mutató nélküli óra szájtátva megcsodált ritkaság volt. Kétkezes órának nevezték ezeket. Az egyik csuklón hordták, a másik kézzel pedig egy gombot kellett nyomogatni ahhoz, hogy előtűnjön a szám, amely az órát és a percet mutatta. Manapság már folyamatosan látni az időt. Sőt, a tized- és a századmásodpercek múlását is.

Öt éve a zsebszámológép számított nehezen megfizethető újdonságnak. Ma már sokat tudó magyar szerkezeteket is árulnak a boltok.

Tíz év múlva? Minden bizonnyal a családi számítógép lesz — a képmagnók mellett — az új kedvenc. 1982-ben ugyanis a világ élenjáró gyárai először dobtak nagyobb mennyiséget, elérhető áron a piacra.

Családi számítógép? Hát ez meg micsoda?

BEKOPOG A XXI. SZÁZAD

A külseje: mintha egy televíziót egy írógéppel házasítottak volna össze. Képernyő plusz billentyűk. Mit tud a gép? Önmagától semmit. De mindent tud, amit megtanítanak neki. A tananyagot úgy nevezik: program. A gyárak — attól függően, mennyi a számítógép ára — bizonyos programokat már „megtanítanak" szerkezeteiknek. Akiknek más, több kell, az mágneses szalagon, lemezen megvásárolhatja. Vagy telefonvonal segítségével (jó pénzért) összekapcsolhatja saját családi gépét a számítóközpontok óriás masináival.

Ennyit bevezetőképpen. Pillantsunk most egy kicsit a jövőbe. Mire ti, mai gyerekek ifjú felnőttek lesztek, Magyarországon is megjelennek — minden bizonnyal — a televíziónál nem drágább családi számítógépek. A XXI. században (így vélik a tudósok) annyi lesz belőlük, mint manapság a hűtőszekrényből.

A számítógép tud majd egyszerűbb dolgokat. Az összes ismerős telefonszámát, lakcímét, születés- és névnapját. A tévé- és rádióműsort, az autóbuszok, vonatok, repülőgépek menetrendjét. A napi programot. A tanulónak: milyen órái lesznek, milyen könyveket, füzeteket kell pakolni. A szülőknek: mi az aznapi feladat. A számítógép összeállítja a napi étrendet. Figyelembe veszi, mit szeret a család, mennyi vitaminra, ásványi anyagra van szüksége a szervezetnek, mit, milyen régen ettek. *A gép tudja az általános iskola, a középiskola teljes tananyagát, és naponta kikérdezi a diákot. Tanít idegen nyelveket.* Leveleket fordít. Számontartja a család pénzét, megmondja, ebben az évben milyen hosszú utazásra telik és hová. Pótolja a lexikont: felel a természettudomány, az irodalom, a művészetek, a történelem tárgykörébe tartozó kérdésekre. Ismerteti a mozik műsorát — és ha össze van kötve a számítógépközponttal — megmondja, melyik moziba van még jegy, mennyiért?

A számítógépnek ez gyerekjáték. (Persze, játékokat is tud majd. Az összes elektronikus játékot, amit a játéktermekben látni, a tengeralattjáró csatától a Forma 1-es autóversenyig.) A család mindentudója a komolyabb dolgokban is rendelkezésre áll. A tudósnak megmondja, hogy a világon ki, mikor és hol foglalkozott azzal a témával, ami őt érdekli. A mezőgazdásznak tanácsot ad — a várható időjárás, a piaci helyzet alapján —, hogy mit termeljen a földjén. Az orvosnak — a beteg panaszai alapján — javaslatot tesz a további vizsgálatokra, a gyógyszerekre, jelzi, milyen betegségek járhatnak a jelentkező tünetekkel. A mérnöknek elvégzi minden számítását. A szerelőnek, a műszerésznek (és az otthoni barkácsolónak) jelzi, hol lehet a hiba. A színésszel elpróbálja a szerepét. (A számítógépek egy része már beszélni is tud.)

Házikönyvtár, jogi tanácsadó, mesélő pótmama, okos társ. A család életébe beköltöző új gép lehetőségei ma tulajdonképpen még fel sem foghatók. A fantáziának bőségesen van tere. *Fantázia. Érdekelne, hogy szerintetek — akik életetek nagyobbik részét majd a XXI. században élitek — mire kellene használni a technikának ezt az újabb csodáját. Akinek kedve van, megírhatja.*

A GOLYÓKTÓL — A TRANZISZTORIG

Addig is elmondanám, hogyan született a számítógép. Az ember évezredek óta kereste az eszközt, amely könnyebbé teszi a számolást. *Háromezer éve találták föl Kínában az abakuszt. Ez zsinegre fűzött golyókból álló egyszerű szerkezet.* A világ több részén a boltokban még mindig a golyócskák tologatásával adnak össze. Háromszáz esztendővel ezelőtt jelentek meg azok a szerkezetek, amelyekben kerekek forogtak. Az egymáshoz kapcsolódó fogaskerekekkel összeadni, kivonni, szorozni és osztani lehetett. E masinák utódai lettek a pénztárgépek. Az elmúlt században egy brit matematikus (név szerint *Charles Babbage*, ejtsd Csárlsz Bebbedzs) negyven éven át kísérletezett olyan géppel, amely nem csupán sokféle matematikai műveletre alkalmas, hanem „emlékezete" is van. Vagyis a belétáplált számokat hosszú időn át tárolja és kívánatra közli azokat. Babbage gépéből nem lett semmi. Kiszámították, hogy ha felépítik, akkora lett volna mint egy óceánjáró és meghajtásához hat gőzmozdony erejére lett volna szükség. 1890-ben viszont elkészültek *Herman Hollerith* számítógépei. Ezek már elektromosan működtek, és összeadták a beléjük táplált lyukkártyák adatait.

A valódi, elektronikus számítógép feltalálásához előbb még fel kellett találni a számítógép nyelvet. Erre a kettes számrendszer volt a legalkalmasabb. Ugyanis a gép két dolgot érzékel. Azt, ha van áram és azt, ha nincs. Vagyis az igent — legyen 1. és a nemet, ez legyen — 0. Az igenek és a nemek hosszú sora alkotott (és alkot ma is) egy jelet. A kettes számrendszerben (ezt az iskolában sokan tanulták már) a nulla — 0, az egy — 1, a kettő — 10, a három — 11, a négy — 100, az öt — 101, a hat 110, a hét 111, a nyolc 1000 és így tovább.

Persze, hogy e végtelenül hosszúnak tűnő számokkal számolni lehessen (nem is beszélve más dolgokról), ahhoz rengeteg elektronikus berendezés kellett *A világ első számítógépe, az ENIAC harminc tonnát nyomott, tizennyolcezer rádiócsövet tartalmazott.* Ráadásul a csövek egyike minden hetedik percben (persze, ez csak átlag) elromlott. *A teremnagyságú gépet hamarosan nevetségessé tették az új találmányok, a tranzisztorok, a nyomtatott áramkörök.* Ma minden asztali masina tudja azt, amit a jó öreg ENIAC tudott, méghozzá úgy, hogy el sem romlik egyhamar.

A számítógépek ára csökkent. De még hogy csökkent! Egy szakember szerint ha az autógyártás fejlődik olyan ütemben, mint a komputerkészítés, akkor a világ legdrágább autója, a Rolls Royce ma 110 forintba kerülne, és egy liter benzinnel 600 ezer kilométert tudna futni.

Hát, itt tartunk. Na, nem az autók, hanem a számítógépek, másként komputerek terén. Annak pedig, aki azt kérdezi, mi lesz az egyik legkeresettebb foglalkozás 2000-ben, azt válaszolnám: a számítógép-programozó. Mert a gép tudás nélkül mit sem ér.

És tudása — a program.

Kereszty András

Korunkat sok jelzővel illetik.
Így például, sajnos, a felbomló családok korának is
szokták nevezni az utóbbi évtizedeket.
Statisztikák bizonyítják: soha még ennyi csonka család
nem élt a világon, soha gyerekek még nem álltak
ily gyakran a felcsapó indulatok középpontjában.
A mérlegkészítés lehangoló adata: hazánk élen jár a válásban.
Törvényszerű-e a rengeteg házasság-bomlás napjainkban?
Mi a jobb: együtt maradni vagy elválni, ha már szétpattant a burok?
Kihez húzzon a gyerek és hogy döntsön a szülő?
A csonka családban élő gyerek valóban „árva",
vagy csak a divatos szóhasználat nevezi annak?
Milyen lesz a jövő házassága, családja? Te milyen szülő szeretnél lenni?
Erre keresi a választ most induló sorozatunk,
s ehhez a témához várjuk diákok, tanárok, szülők,
szakemberek véleményét. Együtt előbbre juthatunk.
A borítékra írjátok rá: Válási „árvák"?

SZÉTPATTAN HA A BUROK

VÁLÁSI „ÁRVÁK"?

Varga Domokos kamaszoknak szánt *Tisztelt családom, családod, családja* című kötetében érdekes esetet idéz. *„Egy asszonyt otthagyta az ura, bement az igazgatóhoz, s megkérte: szóljon a tanároknak, legyenek különös figyelemmel a gyerekre, nehogy kicsúfolják vagy lenézzék a társai. Az igazgató mosolyogva biztatta, hogy semmi effélétől nem kell tartania. — Harmincheten járnak az osztályba. Mit gondol, asszonyom, hánynak váltak el a szülei? Az asszony háromra-négyre gondolt, de hogy véletlenül se mondjon keveset, kivágta: hétnek! — Nem, kérem. Huszonkettőnek."*

Ez az osztály persze, ebből a szempontból kivételesnek számít, de valóban sokan vannak, akiknek elváltak a szülei. Nem volt tehát nehéz rájuk akadni, akármelyik iskolába mentem, csaknem mindegyik osztályban találtam válási „árvákat"...

VÁLÁSRÓL NÉVTELENÜL

A budaörsi hetedikes *T. Karcsi* (aki a legtöbbjükhöz hasonlóan ragaszkodott a teljes neve elhallgatásához) most került abba a helyzetbe, hogy félnie kell édesapja elveszítésétől.

Karcsi még késő este is kint lehet az utcán. Arról sem kell beszámolnia, hogy meddig volt az iskolában és miért tartott sokáig az út hazafelé. Az iskolai eredményeiről sem igen kell számot adnia. Karcsinak ez a nagy szabadság természetesen tetszik. Jól tudja: az apjánál másképp lenne, mégis hozzá kívánkozik. A bíróság azonban úgy döntött, hogy anyjával maradjon. Az apja majdnem belerokkant. A fiúval pici kora óta ő volt többet, minden szabad idejüket együtt töltötték. S most, egy évvel a válás után sem tud megnyugodni. Bevallotta: éjszakánként, mikor rárátör a magány, meglett férfiember létére, bizony sírva fakad. Karcsi szeme is könnyel telt meg, amikor új életéről beszélgettünk.

Szerettem volna az édesanyjával is találkozni, de Karcsi kérésének engedve nem kerestem föl: attól félt, ha az anyja megtudja, hogy egy idegennek beszélt életükről, kevesebbszer engedi el az apjához.

V. Feri osztálytársa, s — ahogy mondta — majdnem barátja Karcsinak.

— Engem nem lehetne visszatartani. Ha rám zárnák az ajtót, kiszöknék az ablakon — bizonygatta Feri.

Az ő szülei is elváltak. Az apja alkoholista, volt már elvonókúrán, de nem sikerült meggyógyulnia. Feri szerint nem is akar.

— Szoktál édesapáddal találkozni? — kérdeztem tőle.

— Ritkán. Ő nem kíváncsi rám... — Szomorúan elmosolyodott, majd megvonta a vállát. *— Most már én sem vagyok. A múltkor voltam nála; megmondtam, hagyjon bennünket békén. Előtte este részegen eljött, és az ablak alatt műsorozott.*

Feri pici kora óta kiveszi a részét az otthoni munkából. Bevásárol, vizet hord, beágyaz és takarít.

— Főznék is, csak még nem tudok!

— Mit gondolsz, nem kellene anyukádnak férjhez menni? — kérdeztem már sokadik találkozásunkkor.

Nem válaszolt rögtön; mintha azon gondolkodott volna, vajon helyes-e, hogy erről beszél.

— Régebben én is úgy gondoltam, jó lenne valaki támasz. Beszéltünk is róla. De volt egy rosszul sikerült esetünk és azóta nem került szóba. Jól megvagyunk kettesben.

Ferinek erről is kialakult, határozott véleménye van. S talán furcsa, de ez részben éppen a válásnak köszönhető. A család, különösen a nem igazi, csak a papírforma szerinti család felbomlása nem csak hátránnyal jár.

HOZZÁ IS TARTOZOM

Ha megromlik a házasság, a szülők veszekednek, elkerülhetetlenül sok minden a gyermek szeme láttára zajlik. Szétpattan a burok, ami addig az élet viharaitól védte. A csonka családban pedig sok feladat hárul rá: hamarabb és komolyabban be kell kapcsolódnia a munkába, beosztóbban kell élnie.

T. Karcsi és V. Feri helyzete, élete nehezebb az átlagosnál. A gyakoribb *B. Péteré*. A fővárosban a Pasaréti úti általános iskolába jár, hetedikes.

— Haragszom apura, mert egy másik nő miatt otthagyta az anyukámat. Ki is készült miatta, sokat betegeskedett, és akkor én is sokat rontottam — vallotta be.

Péter hetenként kétszer találkozik az apjával. Átveszik a leckét, beszélgetnek, sétálnak, moziba mennek.

— Hogyha haragszol rá, miért találkoztok hetenként kétszer is?

— Mert szeretek vele lenni.

— Miért?

— Mert... hozzá is tartozom. Van, amit vele jobban meg tudok beszélni. Sokat segít a matekban. Meg aztán otthon modellezek. Korábban nélküle nem boldogultam volna.

A SZÜLŐ HÁLÓT TART

Mezei Éva pszichológus a főváros XIV. kerületi nevelési tanácsadójában. Sok szülő fordul hozzá segítségért, ha baj van a gyerekével. Rengeteg gyereket ismer. Tőle, a szakembertől kérdeztem: jó-e, ha a gyerekek rendszeresen találkoznak a külön élő szülőjükkel.

— Egyértelműen jó — mondta. *— A gyermeknek szüksége van a „vasárnapi szülőre" is. A vasárnapi szülőnek is biztonságot, hálót kell tartania. Éreztesse a gyerekével: mindig számíthat rá.*

— És ha az a szülő, akivel a gyerek maradt, ezt nem nézi jó szemmel?

— Abból mindig baj származik, ha valamelyik szülő szeretné kisajátítani a gyermeket. Különösen ha az teszi ezt, akivel együtt maradt. Ha ugyanis a másikkal jól érezte magát, akkor a gyerek hazaérve úgy gondolhatja: elárulta azt, akivel él, együtt van. Ez feszültséget okoz, ami pedig könnyen feloldható lenne. Úgy például, hogy a szülő nem beszámoltatja a gyereket, hanem kedvesen megkérdezi: ugye, jól érezted magad?

Szente Pál

Fotó: Wagner Margit

(Következik: Lehetnénk jó barátok)

A MŰVÉSZET ÉLETFÁJA 2.

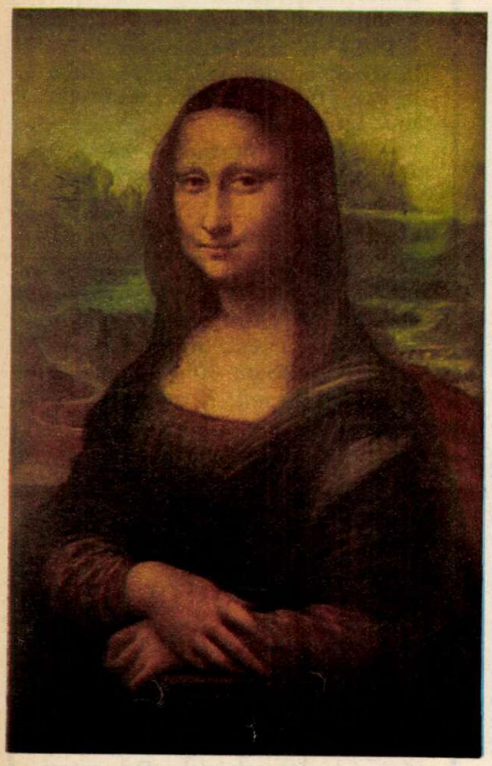

Leonardo hosszú éveken át festette ezt a különös asszonyarcot, amely az idők folyamán valóságos fogalommá vált a művészetben

Crivelli: Angyali üdvözlet című alkotásán egyszerre van jelen messzi és közel, mélység és magasság

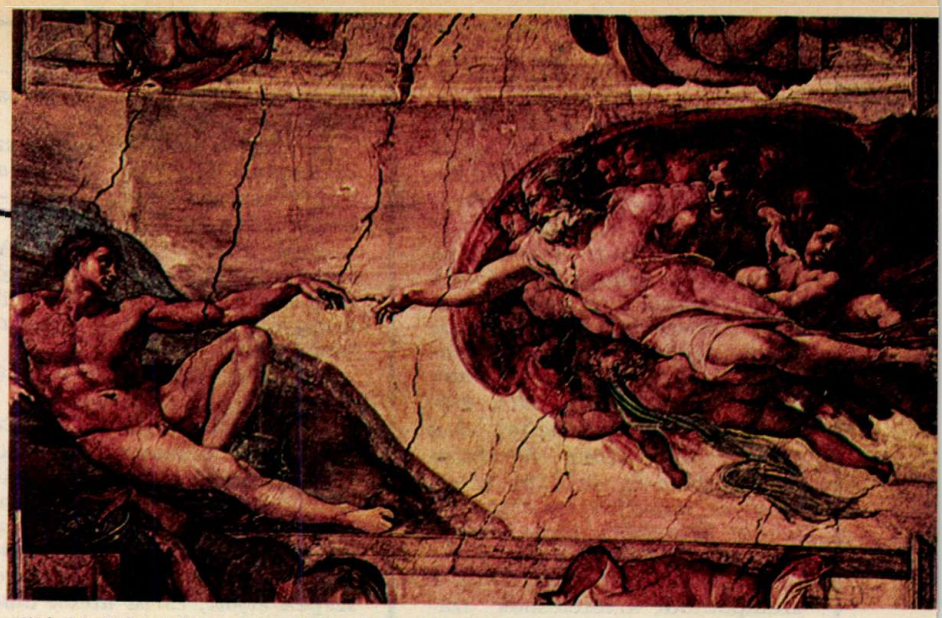

Világhírű freskóján megrázó erővel jeleníti meg a teremtés igézetét Michelangelo

- Európa társadalmi és kulturális életének megújulása a XIV—XVI. században.
- A polgári társadalom kialakulásának első szakasza.
- Felszabadulás az egyház béklyója alól. Az egyéniség kiteljesedése

A RENESZÁNSZ

A szó, hogy reneszánsz, azt jelenti: újjászületés. Mi született újjá, ki született újjá? — kérdezhetnéd, s ha nagyon egyszerűen, röviden akarnék válaszolni, csak annyit mondanék: az emberi lélek.

A XV. század első évtizedeiben új művészeti stílus kezdte meg hódítását Olaszországban, s ebben a művészeti mozgalomban egyre inkább kivehető volt a középkor ezeréves kábulatából ébredő ember magára eszmélése, teremtő kedve, életöröme.

Amíg a középkorban csak Istennek és a szenteknek emeltek szobrot, most Michelangelo megalkotja Dávidot, kinek márványalakját csodálattal bámulja az ember, s közben arra gondol, lám, milyen szép vagyok és milyen erős.

Amíg a középkorban csak a templomok gótikus ívei alatt zúgott Isten dicsőségére a gregorián dallam, a reneszánszban felszabadult, élettel teli madrigálok, kórusok zengenek az ember örömére, és Boccaccio megírja örökéletű novellagyűjteményét, a Dekameront.

Mi a boldogság?

A középkor mélységesen alázatos keresztényi lelkiállapota lassan változni kezdett, az égre csüggesztett tekintet végre a föld felé fordult. Az ember rácsodálkozott a természet szépségeire, s továbbá már nem a túlvilágon, hanem itt a földön akart boldog lenni. — Mi adhatja nekem a boldogságot? — kérdezte önmagától, s a feleletben sok gyönyörű lehetőség rejlett: akkor leszek boldog, ha felismerem önnön szépségemet, ha kinyitom értelmemet, ha megfejtem a világ titkait, s ha boldogságot adó élményeimet megörökítem a művészetben.

Az ember tehát fölfedezte a világot, benne önmagát, s mindezt méltóságteljes derűvel tette.

Az építészetben és a képzőművészetben éppúgy, mint a költészetben előtérbe kerül az arányosság, a rend, a harmónia, szóval mindaz, amit az értelem a természet jelenségeivel összehangzónak ítélt.

A reneszánsz ember az ésszerűség jegyében oldotta meg feladatait. A szobrászat a nyugvó vagy a mozgó test egyensúlyát kereste, a festészet pedig az ember mellett a távlat megörökítését tűzte célul. Leonardo da Vinci híres festménye, a Mona Lisa szemléletesen példázza ezt a törekvést. Figyeld meg a sejtelmes mosolyú asszony mögötti tájat, amely finoman megfogalmazott távlataival a messzeség illúzióját kelti.

A térhatás szemléltetésére egy másik képet is figyelmedbe ajánlok, Carlo Crivelli Angyali üdvözlet című alkotását, amelyen — nyilván te is észreveszed — a közel és a távol szinte tapintható érzékletességgel van jelen.

Humanitás — emberiesség

Nagy forduló az emberiség életében a reneszánsz, amelyben sok gyönyörű szándék bontakozott ki, többek között a humanizmus is ekkor ragyogtatta fénykorát. Gyakran aggódunk mostanában, hogy a természettudományok és a technika gyors fejlődése mellett egyre jobban halványul a humán műveltség. Éppen erről beszélgettem a minap egyik ismerősömmel, aki váratlanul megkérdezte. mondd csak, mi is az a humán? Aztán nevetve hozzátette: érzem én, hogy miről van szó, csak nem tudom pontosan.

Nos, hát tisztázzuk, de úgy, hogy te is megjegyezd. A humanitás szót a nagy római szónok, Ciceró használta először. Jelentése: emberiesség, emberszeretet, emberhez méltó erkölcsi magatartás. Humanistának azt a kifinomult, művelt embert nevezzük, aki ismeri a történelmet, jártas a filozófia tudományában és a művészetek világában. A humanizmus, ami egyfajta szellemi magatartást jelent — elsősorban a görög-római irodalom alapján —, a humanitás megvalósításában látja a nevelés és a művelődés célját. Ez a szellemi magatartás a reneszánszban bontakozott ki, ott születtek meg az első igazi humanisták, akiknek utódai megpróbálták átmenteni a történelem viharain az emberiesség tiszta eszményét. Mert bizony voltak jócskán elvadult, sötét korszakok (!), amikor a humanisták szomorúan lehajtották a fejüket, és valami olyasmit éreztek, gondoltak, amit József Attila is megfogalmazott Thomas Mann üdvözlése című versében: „Arról van szó, ha te szólsz ne lohadjunk, / de mi férfiak férfiak maradjunk / és a nők a nők — szabadok, kedvesek / s mind ember, mert az egyre kevesebb / ".

Ember az emberek között

A humanisták ezt a feladatot tűzték maguk elé és jobbára meg is valósították. Nézd meg a mellékelt képen Michelangelo Brutus szobrát, kemény vonású, büszke férfiarc, erőteljes, határozott áll, lényeglátó, okos tekintet. A félelemnek és az alázatnak árnyékát sem tudod felfedezni ezen az arcon. Michelangelo saját reneszánsz lelkét véste föl erre a szoborra. A másik illusztráció, Botticelli sajátos önarcképe is beszédesen vall a reneszánszról. A művész bátran fölfestette saját arcát a Három királyok imádása című művére. Emberek közül néz ránk, és tekintete is mintha azt mondaná: ember vagyok az emberek között, a soha meg nem ismételhető egyéniség, aki önnön nagyságát csak velük együtt, csak általuk, csak bennük valósíthatja meg. Nekem ezt sugallja a képből kitekintő szem, s úgy érzem, hogy ebben a gondolatban benne foglaltatik a reneszánsz lényege.

Magyar Katalin

Részlet Botticelli: A Három királyok imádása című festményéből

Erő, szépség és büszkeség sugárzik e kemény férfiarcról. (Michelangelo: Brutus)

EGY CSOKOR JÉGVIRÁG

Amerre a tél jár, szigorúbb lesz a világ.
Megdermed a mozgás, elbújik az élet, eltűnik a virág.
Kemény jégtakaró zárja – füled hiába várja –
nem csobban a víz.
A fagy törvénye alól nincsen kibúvó.
Mindent elnémít két nehéz fegyvere, a jég és a hó.
Csatlósa a csípős szél, fehér gallyakon zenél.
Dér rajtuk a dísz.
... Am egyszerre harsány had jön, lázadó sereg:
az öröm sokszínű egyenruhájában – egy csomó gyerek!
Jégvirágok karneválja, az egészség kozmetikája,
arcukon a pír.
A csípős szelet karonfogják, nehogy lemaradjon,
a fagy törvényét nem ismerik, bárhogy haragudjon.
A holt tájat átfestik, a telet vállon veregetik,
dühöngjön – ha bír! ...

Cser Gábor

Fotó: Szalay Béla

KEDVES ISMERŐS

SASS SYLVIA

Opera-ország „királynője"

Sass Sylvia, a Magyar Operaház volt tagja, pár évvel ezelőtt kilépett a világba, s az egyetlen színpadot, színpadok sorára váltotta. Sokan haragusznak rá ezért, s azzal vádolják, hogy a művésznő elhagyta hazáját. Nem erről van szó. Sass Sylvia kivételes képességgel megáldott művész. Hivatalosan, a magyar zenei élet utazó követeként tartózkodik külföldön. Sorsa-kötelessége dicsőséget szerezni a hazának.

A világhír csúcsára vezető út nem ismer határokat, csak kemény és fáradságos próbatételeket. Saljapin, Caruso, Tito Gobbi, Callas... Nem lennének az opera halhatatlan sztárjai, ha nem járták volna be a siker határtalan útjait. Az más kérdés, hogy például Saljapin neve mellé mindig odatették méltatói, hogy a „nagy orosz" és Maria Callasról szólva is mindig megemlítették, hogy „csodálatos görög". Sass Sylviáról pedig csak azt mondhatják: „íme, a magyar sas!"

Fölfokozott érzelmek, vad, romantikus szenvedélyek otthona az opera.

A zenének ebbe a bűvös tartományába csak kivételes adottságú egyének léphetnek be: mezzók, szopránok, altok, tenorok, baritonok, basszusok, s közülük is csak azok, akiknek hangja valóban képes arra, hogy vezérként szárnyaljon a zene élén. Nagy különbség van énekes és énekművész között. A népdalhoz, a táncdalhoz elég egy kedves, bársonyos vagy éppen rekedtes torokhang, ami az egyszerű dallamot eldúdolja, elsuttogja, olykor elmondja. Az operaénekléshez viszont hatalmas, széles skálájú, rendkívül hajlékony hang kell, amit éveken át csiszolnak, formálnak a zeneakadémián, s még így sem biztos, hogy képessé válik az opera óriási követelményeinek teljesítésére.

Fények kereszttüzében

Sokan hitetlenkedve elmosolyodnak, ha azt hallják, hogy az operaéneklés nehéz fizikai munka, pedig ez az igazság. Azt nem tudom, hogy egy zsákoló segédmunkás hány kilót „ad le" testsúlyából két óra alatt, de azt tudom, hogy egy operaénekes két-három kilót is lefogy egyetlen előadás folyamán. Akárhogyan is vesszük, nehéz sors az, amelynek értelme-boldogsága egy vékonyka hangszálon függ. Boldogsága?! Valaki megkérdezte *Sass Sylvia* énekművésztől — amikor a televízió „Zene — Zene — Zene" című műsorában válaszolt az érdeklődőknek —, hogy boldog-e? A művésznő azt felelte: nem, még nem vagyok boldog.

— Hogy lehet az? — kérdeztem, amikor találkoztunk. — Egy sikeres művész, aki már az ország határain túl is hódít, aki már nemcsak a hazai, hanem a világ operaszínpadain is királynő — az az ember mondhatja, hogy nem boldog?

— *Annak, aki állandó feszültségben él, aki a rivaldafények kereszttüzében estéről estére kiáll a színpadra, és maradéktalanul ad mindent, ami az általa elképzelt tökéletes teljesítményhez nélkülözhetetlen: lelkét, hangját, fizikai erejét... Akinek sorsa-sikere a közönség hangulatától is függ — annak nagy szüksége lenne egy biztonságos, meleg hátországra, egy otthonra.*

Mindig úton

— Nincs otthona?

— *Londonban van egy lakásom, de ott sem töltök több időt, mint bárhol máshol. Állandóan úton vagyok, mindig más közönséggel találkozom: japánnal, angollal, bolgárral, némettel vagy éppen franciával. A világon mindenütt vannak barátaim, igazi barátaim mégsincsenek.*

— A sikerért, a hírnévért fel kell áldozni a magánélet meghitt derűjét.

— *Számolok ezzel én is, tudom, hogy le kell mondanom erről, de az otthon utáni vágyakozás mégis megvan, s ez az állandóan jelenlevő hiányérzet mondatja velem, hogy nem vagyok igazán boldog.*

— A siker mámoros, gyönyörű perceibe gyakran több évre elegendő boldogság sűrűsödik össze, s ez nyilván kitölti — ha átmenetileg is — azt a bizonyos hiányérzetet.

— *Ó, igen. A japán nézők, hallgatók elragadtatott, fiatal arca óriási élmény volt. Aztán a leningrádi siker! Ária- és dalestem után egyszerűen nem akart elmenni a közönség. Virágot dobáltak, kijöttek a színpadig, többen megragadták a kezem... Akkor nagyon boldog és — nagyon fáradt voltam.*

Szerencséből rengeteg kell

— A mai gyerekek, a mai fiatalok nem szeretik túlzottan az operát. Mi erről a véleménye az opera csillagának?

— *Nem szeretik, mert nem ismerik. Sokan úgy vélik, hogy szakadék tátong a könnyűzene és az opera között, nem is próbálnak meggyőződni róla, hogy valóban így van-e?*

— Nem így van?

— *Szó sincs szakadékról. Akinek vannak érzelmei, az egyaránt fogékony lehet a táncdalra és az operára, hiszen ez utóbbi is dallamokkal, méghozzá nagyon szép dallamokkal fejezi ki mindazt, ami az emberi lélekben jelen van. Gondoljunk csak a Tosca imájára, vagy a Toscából a levéláriára, vagy éppen a Pillangókisasszony nagyáriájára. A romantikus, nagy érzelmek utáni vágy a fiatalokban is megvan, s ezzel együtt megvan bennük az opera befogadásának készsége is. Az már más kérdés, miképpen élnek ezzel a készséggel. Tudják-e egyáltalán, hogy élhetnek vele.*

— Mi kell ahhoz, hogy valaki kiemelkedő operaénekes legyen?

— *Mindenekelőtt hang és muzikalitás; bátorság és erő; hit és lemondás...*

— És mindenekelőtt szerencse.

— *Szerencséből rengeteg kell.*

Szülei budai otthonában beszélgettünk. A karácsony Sass Sylviát is hazaszólította a világból, de a sors most sem adott sok időt pihenésre. Távoli, fénylő színpadok, szikrázó kosztümök, aranyos palástok és gyönyörű, félelmetes szerepek várták. Hogy miért félelmetesek ezek a szerepek?

Csak azért, mert a beszéd mindennapi értelmében elmondhatatlanok.

Magyar Katalin

Fotó: Gaál Zoltán

PAJTÁS

SASS SYLVIA

MEGNYÍLIK A PAJTÁS

VEZETI: DÉVÉNYI TIBOR

„A LEHETETLEN KÉRDÉSEKRE AZONNAL VÁLASZOLUNK, DE A CSODÁKRA EGY-KÉT HETET VÁRNI KELL!"

Köszöntünk benneteket abból az alkalomból, hogy új rovat indul a Pajtás hasábjain. Megalakítjuk az újság POP-KLUB-ját. Társaságunk tagja lehet mindenki, aki a zenét szereti és tájékozott egyéb populáris (népszerű) témában is, a sporttól a színházig, a mozitól a divatig. Minden hónapban feladunk egy zenei rejtvényt, a helyes megfejtéseket beküldők közül sorsoljuk ki a következő hónap pop-klub házigazdáinak a nevét. A szerencsések nemcsak díszoklevelünket, és a Politoys játékkészítő szövetkezet ajándékcsomagját kapják, hanem szerkesztői lesznek új rovatunknak. Nekik kell eldönteni, hogy milyen zenekarokról, énekesekről szóljanak majd a hírek a következő hónapban klub-oldalunkon. A szerencsés tagok újságírói feladatokat is kapnak, a riportkészítéstől a rejtvényszerkesztésig többfajta „munka" is várja majd őket. Mi pedig megszervezzük, hogy személyesen is találkozhassanak kedvenceikkel. Sőt, egy napot is eltölthetnek velük. A találkozásokról fotóriporterünk képekben számol be olvasóinknak. Ha tetszik az ötlet, mi leszünk az ország legnagyobb klubja. Igaz, a tagok személyesen nem találkoznak majd, de rovatunk segítségével, reméljük, sok hasznos ötletet, információt kapnak saját, otthoni klubéletük színesítésére.

Ezek után következzék az első rejtvény. Öt képet láttok, s minden képhez egy-egy kérdést kaptok. Ha a válaszok első betűit helyes sorrendbe rakjátok, akkor egy népszerű magyar táncdalénekesnő vezetéknevét kapjátok meg. Ezt a nevet kell beküldeni címünkre: Pajtás POP-KLUB, Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397. A helyes megfejtéseken kívül még tüntessétek fel a neveteket, ha őrs jelentkezik, akkor természetesen az őrs nevét, létszámát és pontos címét is. Hogy kinek kedvez a szerencse, azt sorsolás útján döntjük el. A megfejtéseket a lap megjelenését követő héten, kedden reggel, az első csöngetésig kell postára adni. Legyetek frissek, mert a megfejtést már a jövő heti Zsibongóban közöljük. A megfejtésen kívül, ha van egy jó poppal, rockkal kapcsolatos kérdésed és egy jó fényképed magadról, azt is küld el!

Íme, a képek:

1. Melyik együttes tagja az énekesnő?

2. Két nagylemezes rockegyüttesünk két tagját látjátok. Melyik zenekarban játszanak?

3. Mi az énekesnő beceneve?

4. A képen látható gitáros melyik együttes tagja?

5. A Metró együttes alapító tagjának neve.

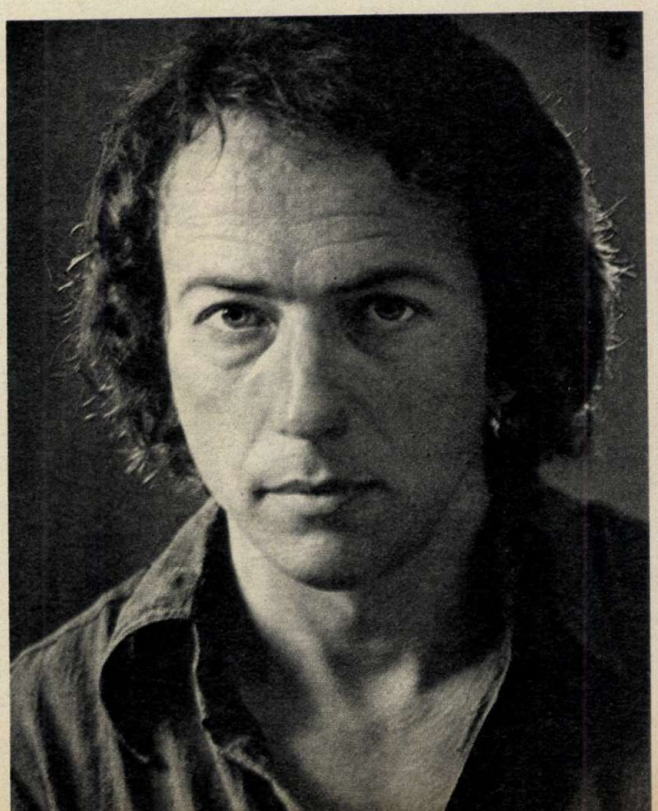

JÁRUNK-KELÜNK SOKAT LÁTUNK, S VAN AMI NEM TETSZIK...

PULT ALÓL

Bevallom: az alábbi eseten nem magam bökkentem meg, az ügyet egy diákriportban olvastam. „Hogy kerül a kakaó az ajtó mögé?" volt az írás címe. Története pedig, hogy az adott diák adott iskolájában az ajtó mögött sorakoznak a poharas kakaók, tejek, boldog gazdáikra várva. Nem bárkire persze, csak arra, aki kifizeti a mennyei eledel árát. No, és azt a néhány tíz— húszfillérest, amit az „éhező" hajlandó leszurkolni.

Ötletes dolog, ugye?

Csakhogy mások — nevezzük fölnőtteknek őket — már kitalálták. Ott protekciónak hívják az ilyen eljárást, az így adott összeget csúszópénznek, s az így kapott árut pult alólinak...

Ott néha már el is ítélik az ilyesmit.

Itt? Hiszünk benne, hogy hasonlóképpen.

(Major)

CSODA?

Nem mindig dühödten hökken meg az ember, van olyan is, amikor kellemes meglepetés okoz hökkenést, azaz bökkenést, s ettől két napra elegendő jókedve támad.

Zötyögök a kettes villamoson — minden reggel ugyanaz az út —, ugyanazok a Dunára révedő tekintetek, ugyanaz a hangulat. Fölöttébb edzett vagyok, senkire semmiért nem haragszom. Megszoktam, hogy se gyerek, se pelyhes állú fiatalember nem adja át a helyét, s ez voltaképpen örömteli büszkeséggel tölt el, mert jelzi, hogy nem vagyok még olyan öreg. Persze az „olyan öregnek" sem adják át a helyüket, mert a helyátadás kedves, figyelmes mozdulata már régen kiment a divatból, akkor is ha ez a már ismeretlen valami nem is a divat, hanem a kulturált magatartás fogalomkörébe tartozott. (Onnan is kiment.) Ilyen időket élünk kedves sorstársak! Az a szülő, aki ma nem képes figyelmeztetni gyerekét az udvariasság ősi alapszabályaira, holnap — öregedvén jó pár évet — magából kikelve szidja mások gyerekét, hogy milyen neveletlenek.

Ilyen gondolatok forognak a fejemben amikor, egyszercsak — lásd csodát magas ég! — egy tíz év körüli fiú feláll és udvariasan átszól a tömeg feje fölött: — bácsi kérem, tessék leülni. A bácsi szeme kikerekedik, nem érti mi történik, zavartan pakolja botját egyik kezéből a másikba. Mások is zavarban vannak. Mintha egy ravasz matematikai egyenlet támadta volna meg őket; senki se tudja a megfejtést. Melyik bolygóról pottyant ide ez a kölök? Ki tanította arra, hogy tömegközlekedési járműveken adja át a helyét? Csupa nyitott kérdés.

Miután a csodálkozás morajа végigfutott a villamoson, a bácsit „kézről kézre" odasegítik az ülőhelyhez. De ez még mind semmi. Két megállóval később a fiú lehajol és felveszi a földről a kesztyűmet. Köszönöm — hápogom és egyszerre szeretnék százfélét kérdezni: Ki vagy te? Honnan jöttél? Hogy hívnak?... De nem jön szó a számra. A villamos megáll, a fiú leszáll és eltűnik a bérházak között.

Azóta sem tudom eldönteni: csoda történt vagy egyszerű hétköznapi dolog? Nahát, ez itt a bökkenő.

M. K.

MI LENNE VELÜNK?

Tisztelt „Csórók és Csajok"! Elnézést a megszólításért, de így mutatkoztatok be levélben, amelyben felhívjátok a szerkesztőség figyelmét arra, hogy a Kedves ismerős rovatban ne legyen más csak Hungária és Edda Művek, Korál és Iron Maiden, Ottavan és Adam Ant, Hobo B. B. és P. Mobil... Huh. elfogyott a levegőm és ha folytatom, bezárul a képzeletem és félő, hogy a tiétek is bezárul, ha senki másról nem akartok hallani, senki mást nem akartok látni, csak a beat és a diszkó könnyűlovasait.

Gondoljátok meg, kedves „csórók" és kedves „csajok", mi lenne veletek, velünk, ha a „világ gitár volna". Mi lenne velünk, ha csak azokat szeretnénk, csak azokért tudnánk rajongani, akik hobósan hobóskodnak a pódiumon?! Egy szép napon letenné kalapácsát a kőműves, becsukná üzletét a pék, levetné fehér köpenyét az orvos, eldobná fityuláját a betegápoló, otthagyná katedráját a tanár, volánját a teherautósofőr, levetné tornacipőjét a sportoló, eldobná szerszámait az autószerelő — mondván: minek „fárassza" magát, ha az, amit csinál, nem érdemes a figyelemre, a tiszteletre, a szeretetre? Ugye, hogy szükség van rájuk? Mindenkire — csináljon bármit — szükségünk van. S, ha ez így igaz, akkor mi sem természetesebb annál; szívünk melegének szétosztására is szükség van. Nem csak a popénekes, a beat-együttes, a diszkósztár lehet kedves ismerős, mindenki az lehetne, rajtad múlik csupán. Ha nem vagy kíváncsi a katonára, a pilótára, az esztergályosra, a bolti eladóra, a tanárra, a gyógyszerészre, a szobafestőre, a martinászra, a víz-gázszerelőre... nem vagy kíváncsi holnapi önmagadra, s ezzel saját jövőd tekintélyét, szépségét veszed el magadtól. Gondoljátok meg, kedves „csórók"!

Magyar Katalin

Januárban az ország valamennyi általános iskolájában megtartották a tudományos-technikai úttörőszemle csapat-vetélkedőit: a győztesek, a csapatok legjobbjai már a járási, illetve a kerületi fordulókra készülnek. A továbbjutott tanulóknak ehhez nyújt hasznos, s a többieknek pedig érdekes ismereteket az Iskolatelevízió új, színes „Az anyag körforgása" című háromrészes sorozata. Az első adás címe: A víz, a másodiké: Levegő, tenger, kőzet, a harmadiké: Az élet és elemei.

1 A felhők megjelenése egyaránt lehet várva várt és rettegett jelenség. Aszály idején az emberek a Föld minden táján várakozva kémlelik az eget. De a felhőkből hulló jégeső tönkre is teheti munkájukat. Tudjátok-e, milyen halmazállapotú víz van a felhőben: gőz, víz vagy pedig jég? Milyen magasan vannak a felhők és meddig maradnak fenn? A Föld melyik részén van „menetrendszerű" eső? Milyen szelek szállítanak esőfelhőket?

2 1912. április 15-én éjjel a Titanic nevű luxushajó jéghegynek ütközött és elsüllyedt. Hallottatok már arról, miért veszélyesek a jéghegyek és honnan kerültek az óceánba? Miért úszik a jég a vízen? Tudjátok-e, hogy miért szabályos alakúak a hópelyhek és miért van mindegyiknek formája? Vajon milyen a jég belső szerkezete?

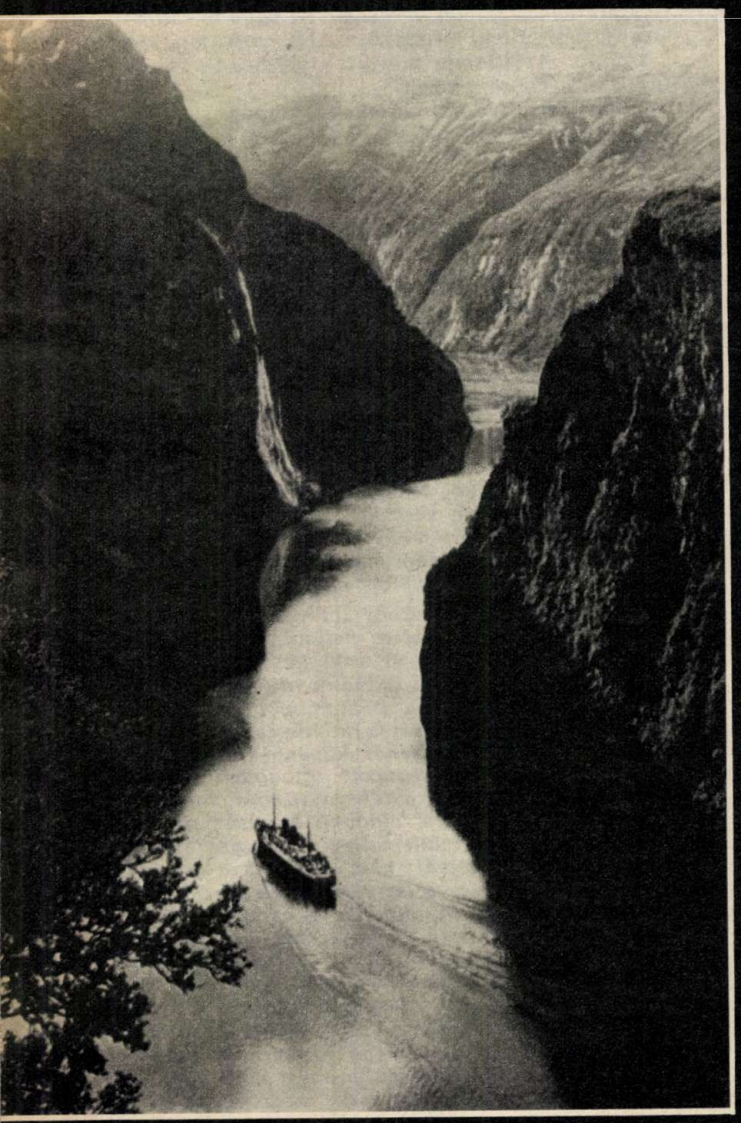

3 A norvég táj jellegzetes természeti szépségei a fjordok. Vajon a jég vagy a víz alakította ki meredek partjaikat? Norvégia messzi északon van, mégsem fagynak be télen a kikötői. Miért nem? Melyik a leghíresebb norvég fjord? Hány neves vízi áramlatot ismersz? Sorold fel nevüket!

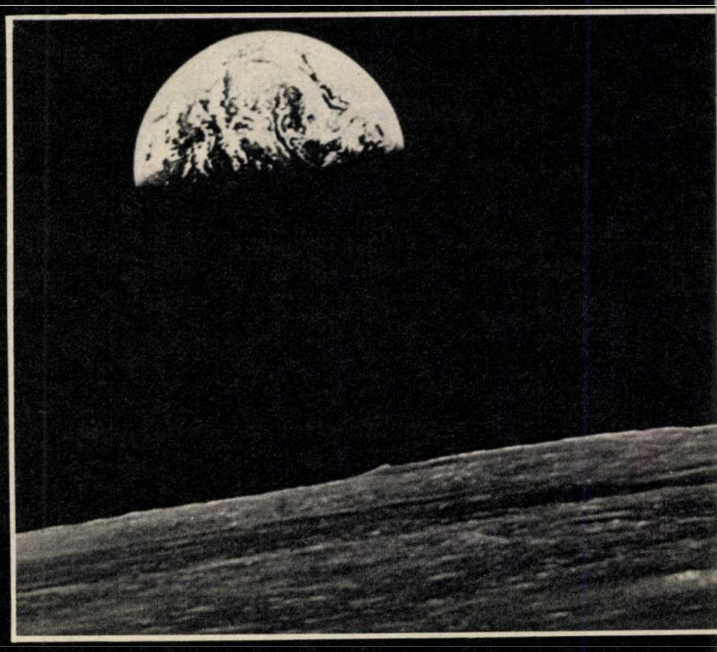

4 Mesterséges holdakról készült felvételeken jellegzetes, csavart vonalú felhőalakzatokat látunk. Mit hallottatok az időjárási frontokról? Melyik front milyen csapadékot hoz? Hol és hogyan keletkezik a pusztító tornádó? Honnan kapta nevét a passzátszél?